

Kjent inventar i nytt hus

Utredning fra en arbeidsgruppe oppnevnt av
Kirkerådets direktør

HEFTE 1 – Sammendrag Modeller Lovtekster

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

August 2011

Til Kirkerådets direktør

Arbeidsgruppen viser til sitt mandat fastsatt 11. januar 2010. Arbeidsgruppen oversender med dette sin utredning.

Utredningen består av 4 hefter:

Arbeidsgruppens innstilling:

Hefte 1: Sammendrag. Modeller. Lovtekster.

Arbeidsgruppens ressursmateriale:

Hefte 2: Prinsipper og premisser

Hefte 3: Kommentarer til lovtekstene i Kirkemøtets kirkeordning
og utkast til ny kirkelov

Hefte 4: Kirkemøtets regler m.v og vedlegg

Oversikt over innholdet i Hefte 2-4 finnes i bakerst i dette hefte.

Arbeidsgruppen har hatt 13 møter. Arbeidsgruppen takker for oppdraget og ønsker lykke til i den videre oppfølging.

Oslo 22. august 2011

Trond Bakkevig

Jorund Andersen

Frank Grimstad

Hans-Petter Jahre

Turid Skorpe Lannem

Elise Sandnes

Knut Andresen

Knut Andresen

Fra Bispemøtet har
Per Oskar Kjølaas
deltatt i arbeidsgruppens møter

Hefte 1 – Sammendrag

Modeller

Lovtekster

Oversendelsesbrev til Kirkerådets direktør	3
Innholdsfortegnelse. Hefte 1	4
Sammendrag	6
Del 1 – Oppnevning, arbeidsform og mandat	
Oppnevning og arbeidsform	18
Mandat for rådgivende arbeidsgruppe	21
Del 2 – Modell- og veivalg	
Kapittel 1. Innledning	22
Kapittel 2. Veivalg A) Kirkeforståelse – ulike rettslige konsekvenser	23
A-1: Kirkemøtet som organ for soknet	24
A-2: Soknet som organ for Kirkemøtet	25
A-3: Soknet og Den norske kirke – Den norske kirke og soknet	26
Kapittel 3. Modellvalg B) felles virksomhets- og arbeidsgiveransvar	27
B-1: Bispedømmemodell	29
B-2: Kombinasjon av bispedømme- og justert fellesråds-/prostimodell	30
B-3: Justert fellesråds-/prostimodell	31
B-4: Fellestrådsmodell	32
B-5: Menighetsrådsmodell	33
Tilpasninger innenfor modellene	34
Et styrket menighetsråd	35
Kapittel 4. Veivalg C) De valgte organer og den ordinerte tjeneste – todelt eller samlet?	38
C-1: Rettslig grunnlag	39
C-2: Virksomheten	40
C-3: Ansvar for virksomheten	41
C-4: Arbeidsgiveransvar	42
C-5: Ledelse	43
C-6: Oppgaver	45
Modell- og veivalgene – arbeidsgruppens konklusjoner	46
C-7: Økonomi	47
Del 3-5 – Lovtekstene – innledning	49

Del 3 – Kirkemøtets kirkeordning – lovtekster	50
Del 4 – Utkast til ny kirkelov – lovtekster.....	65
Del 5 – Gravplassene – lovtekster og kommentarer	
Gravplass og kirkegård	
<i>"Et offentlig ansvar"</i>	72
<i>Fra "kirkegård" til "gravplass"</i>	72
<i>"Betegnelsen på forvaltningsorganet"</i>	73
<i>"Krigsgravene"</i>	74
§ a. Gravplass	75
§ b. Valg og sammensetning av kirkegårdsstyre.....	76
§ c. Formene for kirkegårdsstyrets virksomhet	77
Lovtekst i gravferdsloven	78
 Arbeidsgruppens ressursmateriale. Hefte 2-4. Innholdsfortegnelser	 79

SAMMENDRAG

Innledende kommentarer

1. Etter grunnlovsendringene er vedtatt sommeren 2012, vil det fortsatt være *begrensninger* når det gjelder en utvikling i retning av en *helt* selvstendig kirke løst fra staten. ¹ Det følger av:
  - Kirkeforliket ²
  - Grunnlovsforankringen ³Arbeidsgruppens utredning er uavhengig av kirkeforliket, men bygger på grunnlovsforankringen. I henhold til mandatet ⁴ bygger arbeidsgruppens utredning ⁵ dessuten på Kirkemøtet 2005 (sak 8/05) og Kirkemøtet 2007 (sak KM 8/07). ⁶

De sentrale elementer i arbeidsgruppens forslag

2. Premisser.

- a. Grunnlovsendringene innebærer at religiøs virksomhet ikke lenger – etter Grunnloven – skal være en del av statens ansvarsområde. ⁷ Kongens særskilte grunnlovsfestede kirkelige myndighet – som kirkestyre og som arbeidsgiver for geistligheten ⁸ – vil dermed måtte erstattes av bestemmelser gitt med basis i grunnlovsforankringen, dvs i lov gitt av Stortinget. ⁹

Det er lagt stor vekt på at

  - Grunnlovsendringene foranlediger og nødvendiggjør en omfattende revurdering av kirkens ordening. ¹⁰ ”Yttergrensene” for overføring av myndighet fra staten til kirkelige organer må omdefineres etter grunnlovsendringene og er ikke nådd. ¹¹
  - Den norske kirkes karakter som trossamfunn ¹² legger begrensninger på Stortinget begrunnet i internasjonale konvensjoner om religionsfrihet som Norge har ratifisert. ¹³ Konsekvensen må være at kirkeoven legger omfattende myndighet til Kirkemøtet – herunder: oppgaver, sammensetning, valgordning og arbeidsform for valgte kirkelige organer ¹⁴ og for øvrig den del av kirkens ordening som Stortinget velger ikke å regulere. ¹⁵
  - Avviklingen av Kongens særskilte kirkestyre og overføring av myndighet til valgte kirkelige organer, representerer en demokratisering av kirkestyret. Det er ikke uforenlig med de nye grunnlovsbestemmelsene at Stortinget gjør Den norske kirke til eget rettssubjekt ¹⁶ – det er tvert imot en logisk oppfølging. ¹⁷
  - Det følger av grunnlovsforankringen at det er Stortinget som oppretter rettssubjekter, fastsetter hvilke organer som representerer rettssubjektene og regulerer forholdet mellom dem ¹⁸ – slik også Kirkemøtet 2008 har forutsatt. ¹⁹
  - Den norske kirke skal gjenkjennes etter grunnlovsendringene: den skal forbli den folkekirke som den til nå har vært. ²⁰
- b. Kirkesynet er avgjørende for fordeling av myndighet i kirkeorganisasjonen. ²¹

Det er lagt stor vekt på å videreføre den nåværende balanse mellom det kongregasjonalistiske, synodale og episkopale – samtidig som hvert av disse elementer styrkes. ²²

3. Én virksomhet.

Kirken driver i dag to selvstendige virksomheter: *geistlighetens* med basis i Kongens særskilte kirkestyre og *rådenes* med basis i lovbestemmelser gitt av Stortinget. Grunnlovsendringene åpner for at kirken kan drive én virksomhet. ²³ Perspektivet på statens engasjement endres ”fra drift av geistlighet til understøttelse av kirke”. ²⁴ Geistlighetens (heretter: den ordinerte tjeneste) arbeidsoppgaver kan nå inngå som en del av de valgte organers virksomhetsansvar. ²⁵ Konsekvensene for bestemmelsene i nåværende tjenesteordninger for biskop, prost og menighetsprest er synliggjort. ²⁶ Den ordinerte tjeneste vil få sitt mandat og sine oppgaver fra Kirkemøtet – og ikke lenger fra Kongen. De valgte organer vil få sitt mandat fra Kirkemøtet (med hjemmel i kirkeloven) – og ikke fra Stortinget. ²⁷ Nåværende myndighetsfordeling mellom ”embete og råd” videreføres, men det pekes samtidig på aktuelle utfordringer. ²⁸

Det er lagt stor vekt på at det nå etableres én virksomhet i Den norske kirke.

Når arbeidsgruppen bruker ”**Kjent inventar i nytt hus**” som tittel på utredningen, er det *én virksomhet* som er ”det nye hus”. ”Det nye hus” møbleres med ”kjent inventar” – dvs. at nåværende kirkeordning i størst mulig grad er tilpasset dette ”nye hus”. ²⁹

4. Virksomhetsansvar og arbeidsgivermyndighet. ³⁰

Den instans som har ansvaret for en virksomhet, skal også tilsette de personer som skal utføre arbeidsoppgavene. Det skal være en ansvarssammenheng mellom virksomhet, oppgaver, jobbutførelse og arbeidsgivermyndighet.

Et hovedspørsmål er derfor: hvilke kirkelige organer skal ha ansvar for hvilke oppgaver.

Arbeidsgruppens forslag:

- Menighetsrådets nåværende oppgaver videreføres og utvides – samtidig som rådet styrkes gjennom muligheter for å bli delegert økonomi- og arbeidsgivermyndighet ³¹
- Kirkelig fellestråds oppgaver overføres til menighetenes fellestråd / prostirådet som også tillegges virksomhetsansvaret for prestatjenesten i soknene. Rådet får ansvar for å implementere Kirkemøtets planer og programmer samt å følge opp samelovens språkregler ³²
- Bispedømmerådet får et helhetsansvar for prestatjenesten i bispedømmet, ansvaret for prostetjenesten, tilsetter prostene og tilsetter prester som ikke har sin tjeneste i sokn. Rådet får ansvar for å implementere Kirkemøtets planer og programmer. Rådet får det samme ansvar for samisk kirkeliv som i dag ³³
- Kirkemøtet skal lede virksomheten *på vegne av* (det nasjonale rettssubjektet) Den norske kirke. Virksomheten i kirken skjer i all hovedsak lokalt i soknet. ³⁴ Kirkemøtet skal med basis i sitt læreansvar fastsette bekjennelsesgrunnlaget ³⁵ Kirkemøtet tillegger biskopene en selvstendig tilsynstjeneste ³⁶

Arbeidsgiveransvaret følger av virksomhetsansvaret/oppgavefordelingen (se pkt 5).

Virksomhetsansvaret i den lokale kirke legges (fortsatt) til soknet og det er lagt vekt på at dette skal ivaretas av kompetente organ som ligger nærmest mulig til soknet. ³⁷

Arbeidsgruppen mener at avveiningen av disse hensyn medfører en utvikling i retning av større enheter. ³⁸

5. Felles arbeidsgiveransvar.

Etableringen av én virksomhet åpner for et felles arbeidsgiveransvar.

- På hvilket nivå i organisasjonen det felles arbeidsgiveransvar skal etableres, er drøftet i 5 modeller. ³⁹
- Forutsetningene for et felles arbeidsgiveransvar, er at det foretas en virksomhetsoverdragelse av prestetjenesten fra staten til kirken. ⁴⁰
- Innenfor nåværende ordninger kan etableringen av én virksomhet medføre en sterkere grad av felles forvaltning av et todelt arbeidsgiveransvar. ⁴¹

Arbeidsgruppens forslag:

- Menighetenes fellesråd / prostirådet erstatter kirkelig fellesråd som arbeidsgiver for soknets 6500 tilsatte og får arbeidsgiveransvaret for menighetsprestene (ca 1000)
- Bispedømmerådet får arbeidsgiveransvaret for prostene, tilsetter prostene (ca 100) og tilsetter prester som ikke har sin tjeneste i sokn (ca 50)
- Kirkerådet ivaretar arbeidsgiveransvaret for biskopene (12)

Det er lagt stor vekt på å legge til rette for og etablere et felles arbeidsgiveransvar i den lokale kirke.

Dette hensyn er vektlagt tyngre enn at virksomhetsansvar/arbeidsgiveransvar for menighetsprestene skal legges til et organ der biskopen er medlem. De organer biskopen er medlem av, ligger for fjernt fra soknet til å ha virksomhetsansvar i soknet. Arbeidsgruppen mener at arbeidsgiveransvar ikke er en forutsetning for biskopens utøvelse av tilsyn. I så fall måtte dette gjøres gjeldende for alle tilsatte. ⁴² Derimot kan biskopen i tjenesteordningen fortsatt tillegges selvstendige arbeidsgiverfunksjoner i tillegg til tilsynsoppgavene ⁴³ og biskopen gis en rolle i tilsettingsprosedyrene. ⁴⁴

6. Ledelse

a. Ledelse utøves på vegne av et styringsorgan.

- Daglig leder ivaretar løpende styringsorganets ansvar. ⁴⁵ Styringsorganet driver én virksomhet.
- Ledelse av den ordinerte tjeneste skjer ”i arbeidsgivers sted” – dvs at prosten og biskopen som medlem av rådet leder den del av rådets ansvarsområde som gjelder prestetjenesten. ⁴⁶ Biskopen leder prostene og prostene leder menighetsprestene. Prost og biskop leder også i dag ”i arbeidsgivers sted” – dvs. i Kongens sted som arbeidsgiver, men dette er i dag en egen virksomhet.

Det er lagt stor vekt på funksjonen som daglig leder av et styringsorgan og én virksomhet som grunnlaget for utøvelse av ledelse.

Det er lagt stor vekt på at biskopens ledelse av prestetjenesten – både i tilsyns- og arbeidsgiverlinjen – skal videreføres innen disse rammer. Prosten skal – som i dag – ivareta ”arbeidsgivers styringsrett” ⁴⁷ overfor menighetsprestene.

b. Ledelse følger av tjenesten med Ord og sakrament

- Biskopens selvstendige tilsynstjeneste med derav følgende selvstendige lederansvar videreføres 48 og styrkes. 49 Prostene bistår fortsatt biskopene i dennes utøvelse av sin tjeneste.
- Menighetsprester utøver fortsatt et pastoralt lederansvar 50 og skal fortsatt ha ansvaret for å lede (de involverte i staben i) forberedelsen og gjennomføringen av gudstjenester og kirkelige handlinger. 51
- Den ordinerte tjenestes faglige selvstendighet i utførelsen av arbeidsoppgaver videreføres. 52

Det er lagt stor vekt på at nåværende bestemmelser skal videreføres samtidig som faglig selvstendighet nå ikke lenger utøves innenfor rammen av en egen/selvstendig virksomhet, men innen rammen av ansvaret til vedkommende styringsorgan som driver én virksomhet. Biskopens tilsynstjeneste skal fortsatt utøves på selvstendig grunnlag. Biskopens ledelse styrkes både i forhold til råd og tilsatte.

7. Biskopens tilsynsansvar 53

- Biskopen får sin myndighet fra Kirkemøtet og ikke fra Kongen 54
- Tilsynsoppgaver og selvstendige arbeidsgiveroppgaver defineres både i tjenesteordningen 55 og i Kirkemøtets kirkeordning 56
- Arbeidsgiveroppgaver overfor presteskaper utføres fortsatt ”i arbeidsgivers sted” – dvs nå på vegne av det ansvar bispedømmerrådet er tillagt – i tillegg til de oppgavene som følger av tjenesteordningen
- Biskopens tilsyn/ledelse omfatter
  - Den kirkelige virksomhet generelt 57
  - Prestetjenesten 58
  - Den vigslede tjeneste 59
  - Øvrige kirkelig tilsatte 60
  - De kirkelige råd 61

Denne myndighet utøves på disse måter:

- I organene som biskopen er medlem av (bispedømmerråd og KM)
- Overfor organene som biskopen ikke er medlem av (menighetsråd og menighetenes fellelråd / prostirådet)
- Overfor alle kirkelige tilsatte
- På vegne av arbeidsgiverorganet biskopen er medlem av – ledelse ”i arbeidsgivers sted” – dvs ledelse av prestedtjenesten på vegne av bispedømmerrådet

Biskopens myndighet er styrket i alle disse relasjoner, 62 men myndigheten omfatter ikke lenger den del av arbeidsgiveransvaret for menighetsprester som gjelder medlemskap i tilsettingsorganet. For proster vil biskopen bli medlem av tilsettingsorganet og for prester som ikke er knyttet til sokn vil biskopen fortsatt være medlem av tilsettingsorganet. 63

Det er lagt stor vekt på at biskopens tilsyn gjelder alle råd og alle kirkelig tilsatte. Tilsynet gjelder kirkens liv generelt og alle tilsatte på like linje.

Dette hensyn er vektlagt sterkere enn hensynet til den del av arbeidsgiveransvaret for menighetsprester som gjelder medlemskap i tilsettingsorganet.

8. Tilhørighet og medlemskap

Arbeidsgruppen foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende bestemmelser. ⁶⁴ Det foreslås imidlertid en harmonisering av bestemmelsene for trossamfunnene generelt og for Den norske kirke spesielt. ⁶⁵

9. Kategorial- og valgmenigheter

Arbeidsgruppen foreslår adgang til å danne kategorial- og valgmenigheter innen Den norske kirke. ⁶⁶ Det gjelder menigheter hvor medlemskapet ikke bestemmes av geografisk tilhørighet. ⁶⁷ Ordninger for dette skal fastsettes av Kirkemøtet og godkjennelse av den enkelte menighet foretas av biskopen. ⁶⁸ Også enkeltpersoners overføring fra et sokn til en slik menighet foretas av biskopen. ⁶⁹

10. Lærenemnda

Arbeidsgruppen foreslår lærenemnda nedlagt og erstattet av en ordning der enten Kirkemøtet eller Bispemøtet ad hoc oppnevner et råd/nemnd når det er behov for å få belyst et lærespørsmål eller avgitt en uttalelse i en konkret læresak. ⁷⁰ Dette må utredes videre. ⁷¹

11. Videre demokratisering

Avviklingen av Kongens særskilte kirkestyre og overføring av myndighet til valgte kirkelige organer, representerer en demokratisering av kirkestyret. ⁷² Økt kirkelig selvstendighet aktualiserer tiltak for videre demokratisering.

a. Valgordninger

Arbeidsgruppen foreslår at soknet videreføres som eget rettssubjekt og at Den norske kirke nasjonalt opprettes som eget rettssubjekt. Menighetsrådet og menighetenes fellesråd/ prostirådet representerer soknet. Kirkemøtet og bispedømmerådene representerer Den norske kirke. ⁷³

Arbeidsgruppen mener at menighetsråd og Kirkemøtet skal få sitt mandat fra soknet og fra kirkens medlemmer i soknet – dvs. velges ved direkte valg. ⁷⁴ En videreføring av dagens ordning med en kombinasjon av direkte og indirekte valg til Kirkemøtet, kan også vurderes.

Arbeidsgruppen foreslår at menighetenes fellesråd / prostirådet oppnevnes av menighetsrådene ⁷⁵ og at bispedømmerådet består av halvparten av bispedømmets delegater til Kirkemøtet (de som har fått flest stemmer) og halvparten oppnevnt av menighetsrådene. ⁷⁶ På denne måte ”møtes” kirkens lokalledd og sentralledd – og de to rettssubjekter – i bispedømmerådet.

b. De tilsatte

De tilsatte *medvirker* – i egenskap av tilsatte – i demokratiske beslutningsprosesser som medlemmer av valgte organer. *Samtidig* utøver de tilsatte *medbestemmelse* gjennom de ordninger som er vanlig i vårt samfunn. Arbeidsgruppen mener at økt kirkelig selvstyre innebærer at det her må foretas et valg.

- Lek kirkelig tilsatte medlemskap i valgte organer. ⁷⁷

Arbeidsgruppen foreslår at representasjonen av lek kirkelige tilsatte i de valgte organer utgår.

De tilsatte tar del i de demokratiske beslutningsprosesser i kirken gjennom ordninger

for medbestemmelse. Disse bygges videre.

Samtidig blir kirkelig tilsatte valgbare til alle kirkelige organer i egenskap av kirkemedlemmer. Dette gjelder ikke tilsatte i vedkommende organs administrasjon. 78

- Den ordinerte tjeneste i de valgte organer. 79

Arbeidsgruppen foreslår å videreføre ordningen med at den ordinerte tjeneste er medlem i alle kirkelige organer. Dette følger av myndighetsfordelingen mellom ”embete og råd”.

I arbeidsgruppens hovedforslag vil følgende tiltak bidra til styrket demokratisk legitimitet: 80

- Valg av representant for den ordinerte tjeneste til Kirkemøtet foretas av alle stemmeberettigede og ikke kun av prestene (vedkommende blir også medlem av bispedømmerrådet). Det er ikke prestene som arbeidstakere som er representert, men det er den ordinerte tjeneste. Prestenes anliggender som arbeidstakere ivaretas gjennom ordningene for medbestemmelse
- Ordinerte prester har stemmerett og er valgbare som ordinære medlemmer av menighetsråd
- Ordinerte prester har stemmerett på ordinære medlemmer av Kirkemøtet, men er valgbare kun som representant for den ordinerte tjeneste

12. Kirkegårdene 81

Arbeidsgruppen foreslår av nåværende ordning videreføres og legger til grunn forslaget i Innst XL(2010-2011) om at gravferdsloven bruker betegnelsen ”gravplass”, men at det om den enkelte gravplass kan brukes ”NN kirkegård”.

Menighetenes fellestråd / prostirådet overtar kirkelig fellestråds nåværende ansvar, men at betegnelsen ”kirkegårdsstyre” brukes i gravferdsloven som betegnelse på dette organ – siden det er styre for *den enkelte* kirkegård.

13. Statens og kommunens økonomiske ansvar

Arbeidsgruppen legger til grunn at det offentlige fortsatt skal understøtte Den norske kirke økonomisk – slik også ny § 16 i Grunnloven fastsetter – men at den statlige finansieringen kan legges om. 82

Arbeidsgruppen mener at de administrative og økonomiske av arbeidsgruppens forslag må utredes særskilt. 83

14. Organisasjonsutvikling.

En implementering av arbeidsgruppens forslag innebærer to omfattende prosesser:

1) nedleggelsen av 426 Kirkelig fellestråd og opprettelsen av ca 80 menighetenes fellestråd / prostiråd samt en stimulering i retning av færre menighetsråd innebærer omfattende utfordringer lokalt. 84

2) etablering av én virksomhet i Den norske kirke innebærer ikke bare nye ordninger, men medfører samtidig en omstilling som innebærer et krevende møte mellom to tradisjoner og to kulturer i vår kirke. 85 Arbeidsgruppen har beskrevet disse utfordringer med utgangspunkt i metaforene ”Jerusalem”, ”København”, ”Tune” og ”Eidsvoll”. 86

Det vil være nødvendig med omfattende drøftelser og prosesser i forhold til de utfordringer grunnlovsendingene og ny kirkeordning aktualiserer.

Noter til sammendraget

Lesehjelp til Hefte 1 - 4

H=Hefte, KL=kirkelov, KO=Kirkemøtets kirkeordning

¹ H.2 side 33f om ”statskirkeordningen – oppheves, endres eller videreføres den?”

² Kirkeforliket er sitert i H.4 side 139.

Det er innebygget en selvmotsigelse i kirkeforliket: staten skal ikke lenger drive religiøs virksomhet, men skal allikevel drive Den norske kirke gjennom sine statstjenestemenn og sin sentrale / regionale (kirkelige) statsforvaltning – selv om bekjennelsesforpliktelsen i Grunnloven er opphevet. Dette stiller spørsmålsteget ved holdbarheten av kirkeforliket, jf H.2 side 22ff om ”staten og Den norske kirke” og 24ff om ”grunnlovsendringene og kirkeforliket”.

³ H.2 side 56 om ”hvordan dannes kirken?”

En grunnlovsforankret folkekirke og et privatrettslig regulert trossamfund er i rettslig forstand ulike størrelser.

De rammer grunnlovsforankringen legger, er at

- Kirken er i rettslig forstand etablert av staten (Stortinget) og dette skal fortsette
- Kirken driver offentlig virksomhet
- De organer som skal utøve offentlig myndighet, må lovfestes
- Stat og kommune skal understøtte kirken
- Opprettelse av Den norske kirke som eget rettssubjekt må skje ved lov. Det samme gjelder de organer som skal representere rettssubjektene
- Kongens alminnelige myndighet etter Grunnlovens § 3 vil fortsatt gjelde i forhold til Den norske kirke, jf H.3 side 127f om ”Kirkemøtet og Kongens myndighet” og H.3 side 179 om ”Kongens myndighet”.

Dersom målsettingen med utviklingen av relasjonene mellom stat og kirke er en fri kirke helt løst fra staten, stenger grunnlovsforankringen for en slik mulighet. Men å gjøre Den norske kirke til eget rettssubjekt, *kan* i praksis innebære en stor grad av fristilling.

Av hensyn til internasjonale konvensjoner om religionsfrihet, må lovbestemmelser som følger av kirkens offentligrettslige karakter, begrenses mest mulig og overlates til Kirkemøtet å bestemme, jf ny KL § 2.

Om trossamfundene og Den norske kirke, se H.2 side 42ff om ”Alle Tros- og Livssynssamfund – paa lige Linje?”

⁴ Kirkerådets direktør oppnevnte arbeidsgruppen 11. januar 2010. Mandatet er gjengitt i H.1 side 21. Mandatet er supplert i eget brev fra Kirkerådets direktør i tilknytning til oppnevningen:

a. *”Det vil i dette arbeidet bli nødvendig å utvikle et helhetlig forslag til ny kirkeordning”.*

Arbeidsgruppen legger derfor – også med bakgrunn i mandatet at arbeidet skal ”koordineres med forslaget til ny kirkelov” og at ”konkret regeltekst” skal utarbeides – frem et fullstendig utkast til ny kirkelov (lovtekster i H.1 side 65-71 og kommentarer i H. 3 side 157-253) og et fullstendig forslag til ny kirkeordning (lovtekster i H.1 side 50-64 og kommentarer i H.3 side 10-156).

b. *”Å identifisere behov for ytterligere utredninger ...”*

Arbeidsgruppen viser her til H.4 side 59ff hvor 12 områder er foreslått for videre utredning:

- 1) Regler for tilsetting av biskop, 2) Regler tilsetting av prost, 3) Regler for tilsetting av menighetsprest, 4) Behandling av lærespørsmål og læresaker etter nedleggelse av Lærenemnda, 5) Opplysningsvesenets Fond, 6) Kirken på Svalbard, 7) Nidarosdomen, 8) Spesialtjenestene ved Helseforetak, fengsler, universitetene, Forsvaret m.v., 9) Virksomhetsoverdragelse og de tilsattes rettigheter og plikter, 10) Eiendomsretten til kirkelige fond, legater og stiftelser, 11) Gjennomgang av kongelige resolusjoner og 12) De økonomiske og administrative konsekvenser av arbeidsgruppens hovedforslag.

c. *”Å legge til grunn for åpne prosesser og høringer”.*

- Arbeidsgruppen viser til oversikten i H.1 side 19f.
- Videre fremdrift:* H.2 side 14ff om ”fremdrift i 4 etapper” og side 31ff om ”forfatningsreform og forvaltningsreform”.
- En ny kirkelov ligger under Stortingets ansvarsområde i medhold av forslaget til ny § 16 i Grunnloven. Denne forventes vedtatt sommeren 2012.
- Forslaget til ny kirkeordning vedtatt av Kirkemøtet vil være avhengig av at Stortinget – i en ny kirkelov – gir Kirkemøtet slik fullmakt.
- Arbeidsgruppen mener at grunnlovsendringene både forutsetter og gjør det nødvendig at Stortinget foretar en omfattende revisjon av kirkelovningen på grunnlag ny § 16 i Grunnloven og at dette bør skje etter utløpet av kirkeforliket av 20. april 2008 – dvs etter Stortingsvalget høsten 2013. Forslaget til ny kirkeordning fastsatt av Kirkemøtet, kan behandles etter ny kirkelov er vedtatt av Stortinget og dermed tidligst i 2014/15.
- Arbeidsgruppen anbefaler at forslagene innen denne tid drøftes inngående i Den norske kirke.
- 5 Arbeidsgruppen avleverte sin utredning 29. august 2011. Arbeidet har vært meget omfattende og tidsfristen er forlenget av Kirkerådets direktør. Utredningen er enstemmig.
  - 6 H.4 side 87-95 gir en oversikt over hvor vedtakene i Kirkemøtet 2005 og 2007 er omtalt i arbeidsgruppens utredning.
  - 7 H.2 side 17ff om ”Statens forhold til religion”.
  - 8 Kongens særskilte kirkestyre følger av nåværende grunnlovsbestemmelser: § 4 ”haandheve og beskytte ... den evangelisk-lutherske Lære”, § 16 ”anordne al offentlig Kirke- og Gudstjeneste ...”, § 16 ”paase at Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer” og § 21 ”utnevner og beskikker geistlige Embedsmænd”.
  - 9 H.2 side 27 ff om ”Grunnloven og Den norske kirke”.
  - 10 H.2, Del 7 om ”Grunnlovens premisser” og Del 8 om ”Grunnlovsendringene og kirkens ordning”. Jf også H.2 side 31ff om ”forfatningsreform og forvaltningsreform”. Se også H.1 side 22f og H.2 side 54.
  - 11 H.2 side 55. Begrepet ”Yttergrensene” refererer seg til formuleringene i St.meld.40(1980-81). Se side 38ff om ”tre scenarier for endring av kirkeloven”. De 3 scenarier er beskrevet som ”stortingsstyrt statskirke”, ”medlemsstyrt folkekirke” og ”kirkemøtestyrt trossamfunn”. Om mulighetsperspektivene i kjølvannet av grunnlovsendringene, se H.2 side 24ff om ”grunnlovsendringene og kirkeforliket”.
  - 12 H.2 side 46f om ”trossamfunn”.
  - 13 H.2 side 27ff om ”Grunnloven og Den norske kirke”.
  - 14 H.2 side 24 ff om ”grunnlovsendringene og kirkeforliket”, H.3 side 163f om ”Den norske kirkes som trossamfunn og kirkens læregrunnlag”, og H.3 side 178f om ”sammensetning, valgordning og oppgaver”. Jf bestemmelsen i ny KL § 2 (H.3 side 164) og ny KL § 4, 4. ledd (H.3 side 173).
  - 15 H.2 side 54, jf H.3 side 164f om ny KL § 2.
Arbeidsgruppens utkast til ny kirkelov er innspill til diskusjonen om hva Stortinget kan eller skal regulere.
Arbeidsgruppens utkast til kirkelov og forslag til Kirkemøtets kirkeordning kan legges til grunn både innenfor nåværende rettstilstand (dvs. Den norske kirke er ikke eget rettssubjekt) og dersom Den norske kirke blir eget rettssubjekt. Forskjellen vil stort sett være ny KL § 3, 2. ledd (som gjør Den norske kirke til eget rettssubjekt).
  - 16 H.3 side 168ff om ”Den norske kirkes rettslige stilling” og H.2 side 56ff om ”rettssubjekt”.
  - 17 H.2 side 26 – kulepunkt om ”forfatningsreform” og H.2 side 19ff om ”staten og trossamfunnene”.
  - 18 H.3 side 176f om ”organer på vegne av rettssubjektene” og side 177f om ”forholdet mellom rettssubjektene”
  - 19 H.2 side 11 – pkt 1.1.4-1 i vedtaket i sak KM 8/07.
  - 20 H.2 side 44f om ”forblive”, jf ny KL § 1 – H.3 side 161f.
  - 21 H.1 side 22-25 sammenfatter problemstillingene om kirkeforståelsen i 3 veivalg. Se kommentarene i H.2 side 59ff om ”Kirkemøtet som organ for soknet”, ”Soknet som organ for Kirkemøtet” og ”Soknet og Den norske kirke”.
- Alternativene kan beskrives slik:

- Kirkemøtet gjøres til organ for soknet – dvs at Den norske kirke utgjøres av soknene i fellesskap. Det blir på denne måte soknet – og soknets organer – som er utøvende. Sentralleddet blir utøvende for lokalleddet. Kirkeorganisasjonen bygges ”nedenfra”. En konsekvens av dette kan være at Den norske kirke ikke gjøres til eget rettssubjekt – fordi den er summen av soknene. En slik modell vektlegger i sterk grad det *kongregasjonalistiske* element.
  - Soknet gjøres til organ for Kirkemøtet – dvs. at all myndighet i kirkeorganisasjonen tillegges Kirkemøtet, som så fordeler hvilke organer som skal ha ansvar for hva. Lokalleddet blir utøvende for sentralleddet. Kirkeorganisasjonen bygges ”ovenfra”. En konsekvens av dette er at Den norske kirke blir eget rettssubjekt og kan være at soknet opphører som eget rettssubjekt. En slik modell vektlegger i sterk grad det *synodale* element.
- Nåværende kirkeordning bygger på *en balanse* mellom det kongregasjonalistiske og det synodale. Denne balansen bør etter arbeidsgruppens mening videreføres og styrkes. Dette kan skje ved at både soknet og Den norske kirke er rettssubjekter og at forholdet mellom rettssubjektene reguleres. I tillegg vil det episkopale element – dvs biskopens tilsynsmyndighet – inngå i en kirkeordning og balanseres i forhold til det kongregasjonalistiske/synodale og de to rettssubjekter. Biskopens myndighet utøves på selvstendig grunnlag. Arbeidsgruppen viderefører dette og legger opp til ordninger som styrker biskopens tilsyn.
- 22 Styrking av det *kongregasjonalistiske*, se H.1 side 35ff om ”et styrket menighetsråd”, H.3 side 68ff om ”menighetsrådets oppgaver” og H.4 side 54ff om ”delegasjon fra menighetenes fellelråd/prostirådet til menighetsråd”.
- Styrking av det *synodale*, se H.2 side 80ff om ”felles forpliktelse” – jf KL § 4, 6. og 7. ledd, H.3 side 167ff om ”Den norske kirkes rettslige stilling” – jf KL § 3, 3. ledd om Den norske kirke som rettssubjekt. H.3 side 125 om ”Kirkemøtet som Den norske kirkes øverste representative organ” – jf KO § 19 om Kirkemøtets mandat.
- Styrkelsen av det *episkopale*, se H.2 side 137ff om ”ytterligere styrkelse av biskopens tjeneste”.
- 23 H.2 side 70-82 der ”todelingen av kirkeorganisasjonen” er beskrevet med 6 innfallsvinkler: 1) rettslig grunnlag, 2) virksomheten, 3) ansvar for virksomheten, 4) arbeidsgiveransvar, 5) ledelse og 6) oppgaver.
- 24 H.2 side 35f og H.3 side 194f om ”fra drift av geistlighet til understøttelse av kirke”.
- 25 H.1 side 37-44 peker på 6 veivalg til spørsmålsstillingen: ”De valgte organer og den ordinerte tjeneste – todelt eller samlet?”: 1) rettslig grunnlag, 2) virksomheten, 3) ansvar for virksomheten, 4) arbeidsgiveransvar, 5) ledelse og 6) oppgaver.
- Bestemmelsen om at ”*de valgte organer leder virksomhet*” finnes i ny KL § 4, 1. ledd. H.3 side 70 om ”menighetsrådets virksomhetsansvar og prestatetjenesten”, side 90-108 om ”menighetenes fellelråd / prostirådet”, og side 112ff om ”bispedømmerådets oppgaver”.
- 26 H.4 side 4ff om ”tjenesteordning biskop”, side 21ff om ”tjenesteordning for prost” og side 32ff om ”tjenesteordning for menighetsprester”.
- 27 Hovedbestemmelsen for dette er ny KL § 2 som gir Kirkemøtet myndighet til å fastsette kirkens ordning, dvs å regulere kirkens indre anliggender. H.3 side 164ff om ”kirken som trossamfunn og kirkens læregrunnlag”.
- 28 H.2 side 86-92 om ”embete og råd”. Som eksempler på aktuelle utfordringer de siste 15 år som gjelder ansvarsfordelingen mellom ”embete og råd” i et styringsperspektiv, pekes på arbeidet med *lokalt pastoralt tilsyn* og *det flerdimensjonale embete*. Kirkens oppdrag kan her forstås slik at det defineres som *embetets* oppgave. I et styringsperspektiv kan dette undergrave rådernes mandat og mulighet i kirkestyret.
- 29 H.2 side 44f om ”forblive”.
- H.4 side 66-86 gir oversikt over hvor bestemmelse i nåværende kirkelov enten er videreført, endret eller utgår. Metodisk har dette tjent som en kvalitetssikring av arbeidet. Nåværende kirkelov omtaler forhold som det har vist seg nødvendig å gi bestemmelser om.
- H.4 side 4ff trekker konsekvensene i tjenesteordning for biskop, prost og menighetsprest når *én virksomhet* innføres.
- 30 H.2 side 51 ff om ”virksomhetsansvar, arbeidsgiveransvar og normgivnings-/organiseringskompetanse”.
- 31 H.1 side 34f om ”et styrket menighetsråd”, H.3 side 68ff om ”menighetsrådets oppgaver” og H.4 side 54ff om ”delegasjon fra menighetenes fellelråd/prostirådet til menighetsråd”

- 32 H.3 side 90ff om oppgavene for menighetenes fellelråd/prostirådet. Samelovens språkregler er tatt inn i H.4 side 117ff.
- 33 H.3 side 112ff om ”bispedømmerådets oppgaver”.
- 34 Denne formulering om Kirkemøtet er viktig. Kirkemøtet skal ikke lede virksomheten i Den norske kirke, men **på vegne av** det nasjonale rettssubjektet Den norske kirke. Virksomheten i Den norske kirke skjer (også) lokalt – ved rettssubjektet soknet. Det skal være en adekvat balanse mellom de to rettssubjekter, jf H.1 side 22ff om kirkeforståelsen. Jf ellers H.2 side 62f om ”hvor kommer Kirkemøtets mandat fra?” og ”Kirkemøtet som styringsorgan – teologisk, demokratisk og juridisk”. Kirkemøtets mandat er omtalt i H.3 side 120-138.
- 35 H.3 side 164f om ”kirken som trossamfunn og kirkens læregrunnlag” og side 166f om ”Bør NL 2-1 oppheves?”
- 36 H.3 side 148. Bestemmelsen om biskopens tilsynstjeneste – KO § 25, 1. ledd.
- 37 H.3 side 54ff, KO § 8 om ”soknets organer”.
- 38 Størrelsen av sokn og størrelsen om område for menighetenes fellelråd/prostirådet vil måtte bestemmes ut fra en rekke faktorer og skje på grunnlag av lokale prosesser. H.4 side 95-116 inneholder tabeller over 1) antall fellelråd i dag, 2) folketall, 3) medlemstall, 4) areal, 5) årsverk, 6) kirker og 7) driftstilskudd.
- 39 H.1, Del 2, side 21-47 om ”modell- og veivalg”.
- De 5 modeller er:
- Bispedømmemodellen
  - Kombinasjon av bispedømme- og justert fellelråds-/prostimodell
  - Justert fellelråds-/prostimodell
  - Fellelrådsmodell
  - Menighetsrådsmodell
- Arbeidsgruppen har gått inn for en kombinert bispedømme- og justert fellelråds-/prostimodell.
- 40 H.2 side 65f om ”virksomhetsoverdragelse”, side 67f om ”Den norske kirke som arbeidsgiver” og side 68ff om ”Kirkemøtet og Kirkelig interesse- og arbeidsgiverorganisasjon”. Jf også den juridiske betenkning i H.4 side 123-138.
- 41 H.2 side 76ff om ”todelingen av arbeidsgiveransvaret” og side 48ff om ”finansiering og virksomhetsansvar”. Jf bestemmelsen i KO § 16, 4, ledd – H.3 side 90ff.
- 42 H.2 side 130ff om ”biskopen – arbeidsgiver og/eller tilsynsmyndighet” og ”tilsynsmyndighet og arbeidsgiveransvar – sammenheng eller ikke sammenheng?”
- 43 Jf f.eks H.4 om ”tjenesteordning for biskoper” §§ 1 (bindende pålegg), 8 (ordinasjon), 9 (kollas), 10 (gi rett til å utføre kirkelige handlinger), 14 (læresak). Dette er tilsynsoppgaver med arbeidsrettslige konsekvenser. Se også H.2 side 136f om ”tilsyn som ledelse”.
- Når det gjelder den vigslede tjeneste, reiser arbeidsgruppen spørsmål om praktiseringen av gjeldende bestemmelser. Dette må drøftes videre, H.2 side 115ff.
- 44 H.3 side 107f om ”biskopens tilsyn med rådets virksomhet” (uttalerett i kirkelige tilsetninger), H.3 side 99-103 om ”tilsettingsmyndighet for prost og prest”, side 101f om ”tilsettingsprosedyrer” og side 233 om ”det partssammensatte utvalg og tilsetninger”.
- 45 H.2 side 77 om ”todelt ledelse” og H.1 side 43f om ”veivalg C-5”. Jf H.3 side 63ff om ”daglig leder av menighetsrådets virksomhet”, side 82ff om ”ledelsen av rådets virksomhet og prosten” (dvs. menighetenes fellelråd / prostirådet), og side 116 om ”prestetjenesten, bispedømmerådet og biskopen”.
- 46 H.3 side 82ff om ”ledelsen av menighetenes fellelråd/prostirådets virksomhet og prosten” og side 116 om ”prestetjenesten, bispedømmerådet og biskopen”. Se også H.2 side 136f om ”tilsyn som ledelse”.
- 47 Jf nåværende tjenesteordning for proster § 4 og H.4 side 30 om ”tjenesteordning for proster”.
- 48 H.2 side 136f om ”tilsyn som ledelse”. Dette kan sammenfattes slik:
- Tjenesten med Ord og sakrament innebærer (jf Hefte 2, Del 5 om ”tilsyn som lederskap”) at
- Biskopen ivaretar den episkopale dimensjon i vår kirkeorganisasjon og styrker/binder sammen det kongregasjonalistiske/synodale i kirkeorganisasjonen og det nasjonale/de lokale rettssubjekt

- Biskopen leder 1) med basis i et selvstendig åndelig ansvar for Ord og sakrament, 2) gjennom den selvstendige forvaltningsmyndighet som følger av dette og 3) gjennom de selvstendige arbeidsgiveroppgaver biskopen er tillagt
  - Biskop og prost leder prestatjenesten ”i arbeidsgivers sted”
Prosten skal bistå biskopen i dette lederskap.
Menighetsprestene utøver pastoralt lederansvar og bidrar til strategisk og åndelig ledelse i og av menigheten.
- 49 H.3 side 147ff – ny KO § 25, 1. ledd.
- 50 H.4 side 37f – tjenesteordningens § 10.
- 51 H.4 side 35 – tjenesteordningens § 7, 2. ledd
- 52 H.4 side 43 om tjenesteordning for menighetsprester § 20, 2. ledd og H.2 side 118 om ”arbeidsgivers styringsrett og faglig selvstendighet”.
- 53 H.2 side 99-143 om ”biskopens tilsyn”.
- 54 Jf H.2 side 125ff om ”den rettslige forankring av biskopens tjeneste”.
Kirkemøtet fastsetter at:
- * Den norske kirke skal ha *biskoper* (jf ny KO § 25, 1. ledd, 1. punktum)
  - * Biskopene skal inneha en *selvstendig tilsynstjeneste* (jf ny KO § 25, 1. ledd, 2. punktum)
  - * *Hvilke oppgaver* biskopene skal ha (jf ny KO § 19, 2. ledd, bokstav d)
  - * *Hvem* som skal tilsette biskopene (jf ny KO § 19, 2. ledd bokstav c) og ny KO § 20
  - * *Liturgien* for vigsling av biskoper og ordningene for biskopens vigsling til den ordinerte og vigslede tjeneste m.v. (jf ny KO § 19, 2. ledd bokstav b)
  - * *Hvordan* forholdet mellom Kirkemøtet og Bispemøtet (biskopene) skal reguleres (jf ny KO § 22)
- 55 H.2 side 121f om ”hvor går veien videre” og side 130ff om ”fremtidige ordninger”. H.4 side 4-20 om ”tjenesteordning for biskoper”. Se også H.2 side 136f om ”tilsyn som ledelse”.
- 56 Jf KO § 9, siste ledd, KO § 16, 6. ledd og KO §§ 25-28. Jf også H.2 side 115ff om ”biskopen og den vigslede tjeneste”. Det innføres også at biskopens enkeltvedtak i bestemte saker som gjelder biskopens tilsynsmyndighet, ikke skal kunne påklages. Jf H.3 side 238f om ”klagerett etter forvaltningsloven på biskopens enkeltvedtak”.
- 57 H.4 side 4ff om ”biskopens ansvar og myndighet” og H.2 side 137ff om ”ytterligere styrking av biskopens tjeneste”.
- 58 H.4 side 5ff om tjenesteordningens § 2-16, jf også KO § 27 om tap og gjenerverv av presterettigheter.
- 59 Det er gitt nye bestemmelser i KO § 16, 6. ledd om uttalerett ved tilsetninger (H.3 side 107f), KO § 26 om krav til søkere til kirkelig stilling og tap av kirkelig stilling (H.3 side 149) og KO § 28 om tap og gjenerverv av vigslingsfullmakter (H.3. side 153f).
H.2 side 115ff om ”biskopen og den vigslede tjeneste” reiser en rekke spørsmål som gjelder praktiseringen av nåværende bestemmelser. Her må det skje en avklaring mellom bestemmelsene og praktisering av bestemmelse, se H.4 side 63. Jf også H.2 side 133f om ”biskopen, vigslede medarbeidere og øvrige kirkelige tilsatte”. Om arbeidsgivers styringsrett og faglig selvstendighet, se H.2 side 118.
- 60 H.3 side 107f om uttalerett i alle kirkelige tilsetninger – KO § 16, 6. ledd, jf også KO § 26.
H.4 side 4 § 1 om rett til ”å gi bindende pålegg vedrørende ... andre kirkelig tilsattes tjenesteutøvelse”.
- 61 H.3 side 60 – KO § 9 siste ledd – om rett til å innkalle menighetsrådet til møte, side 107f – KO § 16, 6. ledd – om ”biskopens tilsyn med menighetenes fellesråd / prostirådet”, side 107f – KO § 16, 6. ledd – om uttalerett i kirkelige tilsetninger, side 149 – KO § 26 – om krav til søkere til kirkelig stilling og tap av kirkelig stilling.
H.4 side 4ff om ”biskopens ansvar og myndighet”.
H.2 side 99-143 om ”biskopens tilsyn”.
- 62 H.2 side 125f om ”biskopens tjeneste og demokratiet” og side 137ff om ”ytterligere styrkelse av biskopens tjeneste”.
- 63 H.3 side 118f om ”bispedømmerådets tilsettingsmyndighet” – KO § 18, 4. ledd.
- 64 H.3 side 37ff om ”tilhørighet og medlemskap” i ny KO § 6 og side 186ff om ny KL § 6.
- 65 Harmonisering av bestemmelsene i Lov om trudemssamfunn og for Den norske kirke er spesielt omtalt H.3 side 38ff. Dette gjelder disse områder: 1) Sidestilling av barn av gifte og samboende i

forhold til tilhørighet, 2) Opphør at tilhørighet ved fylte 18 år, 3) Foreldre som tilhører ulike trossamfunn skal kunne velge hvilket trossamfunn barnet skal tilhøre, 4) Kravet om personlig fremmøte ved innmelding.

- 66 H.3 side 47f om ”medlemskap i andre sokn/kategorialmenigheter/valgmenigheter”.
- 67 Jf ny KL § 3, 2. ledd om soknetilhørighet og dispensasjonsadgangen i ny KL § 5, siste ledd.
- 68 H.4 side 46ff om ”Ordning for kategorialmenigheter og valgmenigheter – forslag til regler fastsatt av Kirkemøtet.
- 69 H.3 side 49 om ”biskopens myndighet” – KO § 7 bokstav b).
- 70 H.3 side 141f om ”Lærenemnda nedlegges”.
- 71 H.4 side 60 om videre utredning av behandlingen av lærespørsmål og læresaker.
- 72 H.2 side 31 om ”demokratisering av kirkestyret”.
- 73 H.3 side 173 – ny KL § 4, 2.-5. ledd. Det er Stortinget som i lov fastsetter hvilket organ som representerer rettssubjektene. Dessuten må et organ som skal utøve offentlig myndighet, opprettes ved lov.
- 74 H.3 side 135f om ”direkte eller indirekte valg”
- 75 H.3 side 79ff om ”organene på fellesråd/prostinivå” og ”menighetenes fellesråd/prostirådets sammensetning”.
- 76 H.3 side 100ff om ”bispedømmerådets sammensetning” og side 122f om ”den indre sammenheng mellom lokalt, regionalt og sentralt nivå”.
- 77 H.2 side 96ff om ”de kirkelige tilsatte i de valgte organer”
- 78 H.3 side 50f om ”valgbarhet ...” – jf KO § 7 bokstav c, 2. ledd.
- 79 H.2 side 94ff om ”den ordinerte tjeneste i de valgte organer”.
- 80 H.3 side 30 om ”prinsippene for sammensetning” og KO § 4, 2. ledd 2.punktum.
H.3 side 50f om ”valgbarhet ...” og KO § 7 bokstav c).
- 81 H.1 side 72-78 om ”gravplassene – lovtekster og kommentarer”.
- 82 I henhold til mandat skal arbeidsgruppen ”gi en *foreløpig* beskrivelse av hva som kan være statens og kommunens økonomiske forpliktelse og hjemler for disse”.
Hjemler er tatt inn i ny KL § 8 om ”kirkens økonomi”, jf H.3 side 193ff om ”understøttelse av Den norske kirke”.
Arbeidsgruppen mener at det kan foretas omlegginger innenfor den nåværende statlige finansieringsordning, jf H.2 side 48ff om ”finansiering og virksomhetsansvar” og H.3 side 195ff om ”fra bevilgning til tilskudd” og ”statsbudsjettet – bokstav a)-l)”. Arbeidsgruppen mener at Kirkemøtet må få en annen rolle i relasjon til de statlige bevilgninger, jf H.3 side 134f om ”økonomi”. Statens bevilgninger bør gis til Kirkemøtet og ikke direkte til det enkelte bispedømmeråd.
Arbeidsgruppen er klar over at det medfører betydelige utfordringer at kommunale midler forvaltes av et organ på interkommunalt nivå, jf H.3 side 200ff om ”kommunens økonomiske ansvar” og ”pengene ut av kommunen?”.
Arbeidsgruppen legger også til grunn at det utvalg som Regjeringen oppnevnte 25. juni 2010 for å vurdere tros- og livssynspolitikken, kan komme med nye vurderinger av offentlige understøttelse av tros- og livssynssamfunn, jf mandatets pkt om ”foreløpig”. Arbeidsgruppen utelukker ikke at dette arbeidet kan få konsekvenser også for organiseringen av kirkens tjeneste ved Helseforetak, sykehjem, i Forsvaret m.v, jf H.3 side 148.
- 83 H.4 side 64 der en utredning av de økonomiske konsekvenser foreslås gjort til et eget prosjekt.
- 84 H.3 side 54ff om ”to forvaltningsorgan representerer soknet”.
- 85 H.2 side 37f om ”to tradisjoner og kulturer møtes” og H.3 side 108 om ”en stor omstilling”.
- 86 H.2 side 100ff om ”et historisk riss – de lange linjer”. ”Jerusalem” som metafor viser til kirkens åndelige oppdrag som kom til oss ”ovenfra” og ”utenfra”, ”København” viser til Kongens særskilte kirkelige/verdslige myndighet som også kom til oss ”ovenfra” og ”utenfra”, ”Tune” sikter til den kristelige grasrot- og lekmannsbevegelse som Hans Nielsen Hauge startet og som kom ”innenfra” og ”nedenfra”, og ”Eidsvoll” som peker til folkesuverenitetsprinsippet som bygger makt ”nedenfra” – fra folket. Arven fra alle disse lever innvevet i hverandre i dagens kirkevirkelighet i Norge.

Oppnevning, arbeidsform og mandat

Bakgrunnen for oppnevning og mandat for arbeidsgruppen fremgår av et notat fra Kirkerådets direktør 18. desember 2009.

Utgangspunkt

Kirkerådets direktør viser til at: ”På bakgrunn av de senere års utredninger, kirkemøtevedtak samt stortingsforliket i april 2008 er det nødvendig med en helhetlig gjennomgang av forholdet mellom kirke og stat. Den norske kirke får nye relasjoner til staten og en rekke spørsmål reiser seg om hvilke oppgaver de ulike kirkelige organene skal ha, samt med hvilket hjemmels- og rettsgrunnlag. Det vil i dette arbeidet bli nødvendig å utvikle et helhetlig forslag til en ny kirkeordning. Arbeid med forslag til kirkeordning skal bidra til å identifisere behov for ytterligere utredninger samt legge til grunn for åpne prosesser og høringer etter hvert”.

Direktøren uttaler videre at: ”Resultatet av arbeidsgruppens arbeid leveres Kirkerådets direktør. Kirkerådet vil benytte dette som eget grunnlagsarbeid, behandle forslagene i sekretariatet og fremme en sak om fremtidig kirkeordning til Kirkerådet på bakgrunn av forslagene. Derav følger normale prosedyrer for demokratisk arbeid i denne saken”.

Oppnevning

Arbeidsgruppen som etter dette ble oppnevnt av Kirkerådets direktør 11. januar 2010 hadde sitt første møte samme dag. Samtidig ble prosjektet og arbeidsgruppens sammensetning offentliggjort. Arbeidsgruppen skal bistå sekretariatet med å forberede forslag til kirkeordning og behandlingen av ny kirkelov de kommende år.

Arbeidsgruppen har bestått av Trond Bakkevig (leder), Jorund Andersen, Elise Sandnes, Frank Grimstad, Turid Skorpe Lannem, Hans-Petter Jahre og Knut Andresen. Sistnevnte har også vært arbeidsgruppens sekretær – fra 1. september 2010 i hel stilling.

Fra Kirkerådets sekretariat har Øyvind Duesund og Ole Inge Bekkelund fulgt med i arbeidet og deltatt i flere møter. Fra Bispemøtet har Christofer Solbakken også deltatt på noen møter. Etter arbeidet i arbeidsgruppen kom i gang, ble arbeidsgruppen fra mars 2010 supplert med Per Oskar Kjølås fra Bispemøtet. Han har hatt møte- og talerett, men ikke stemmerett. En slik ordning har vært ønskelig av hensyn til den senere forvaltningsmessige oppfølging av utredningen.

Arbeidsform

Arbeidsgruppen har avholdt 13 møter. 2010: 11.1, 25.1, 26.3, 31.5, 23.8, 25.10, 6.12 og i 2011: 17.1, 14.3, 11.4, 16.5, 14.6 og 22.8.

I tillegg til dette har arbeidsgruppen

- 1) invitert ressurspersoner og fagmiljøer til arbeidsgruppens møter:
Den norske kirkes Presteforening / TeoLOgene 25.10.10
KAs viseadministrerende direktør 6.12.10
Generalsekretær Tore Johnsen i Samisk kirkeråd har gitt skriftlige innspill
- 2) leder og/eller sekretær har gjennomført konsultasjoner eller møter med relevante fagmiljø,

Kirkemøtet 2011 – 6.4.11 - Bakkevig
Bispemøte 19.10.10 og 25.1.11 - Bakkevig
Bispemøtets arbeidsutvalg 19.8.11 – Andresen/Bakkevig
Domprost møte 29.11.10 – Andresen
Prostemøter: Tunsberg 22.9.10, Hamar 1.11.10, Oslo 18.1.11, Borg 17.2.11,
Stavanger 9.2.11 og 3.3.11 Bakkevig/Andresen
Teologisk fakultet 16.3.10 - Andresen
Menighetsfakultetet 9.6.10 - Bakkevig
Ledermøte i Kirkerådets sekretariat 7.1.11, 28.2.11 - Andresen
Stiftsdirektører og fagsjefer ved bispedømmekontorene 16.11.10 - Andresen
Presteforeningens fengselsprestutvalg 24.11.10 - Andresen
Kirkeavdelingen i FAD 14.12.10 - Andresen
Preses, kirkerådets leder og direktør, KAs direktør 7.3.11 – Andresen/Bakkevig
Bergen kirkelige fellesråd (leder og kirkeverge) 20.1.11 - Andresen
Institusjonsprestene i Borg bispedømme 22.3.11 – Andresen
Kirkevergene i Hamar bispedømme 12.4.11 - Andresen
Ledergruppen for fellesrådene i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger 15.4.11 –
Andresen
KAs storkommunekonferanse 7.6.11 - Andresen
Presteforeningens landskonferanse 16.6.11 - Bakkevig

For øvrig har KA oppnevnt en referansegruppe for arbeidet og referatene fra disse møter har vært tilgjengelig på www.ka.no.

- 3) leder eller sekretær har deltatt i informasjonsmøter bispedømmene m.v i regi av Kirkerådet om arbeidet med ny kirkeordning. Fra Kirkerådets sekretariat har Ole-Inge Bekkelund og/eller Per Kristian Aschim informert om arbeidet med kirkeordning generelt og Trond Bakkevig eller Knut Andresen har informert om arbeidsgruppens arbeid spesielt. Det siste har vært begrunnet i ønsket om å bidra til større åpenhet omkring arbeidet. Møtene har samlet 1.225 deltagere:

Oslo bispedømme 20.1 – Andresen
Arbeidstakerorganisasjonene 26.1 i Kirkens Hus – Andresen
Stavanger bispedømme / nordfylket 8.2 – Andresen
Stavanger bispedømmene/prostene, fagforeningene og kirkeverger 9.2 – Andresen

Stavanger bispedømme / sørfylket 9.2 – Andresen
Møre bispedømme 10.2 – Bakkevig
Agder og Telemark bispedømme / Agderfylkene 8.3 – Andresen
Bjergvin bispedømme 9.3 – Bakkevig
Agder og Telemark bispedømme/Telemark fylke 10.3 – Andresen
Tunsberg bispedømme 24.3 – Bakkevig
Nidaros bispedømme 24.3 – Andresen
Hamar bispedømme 14.4 – Bakkevig
Borg bispedømme 28.4 – Bakkevig
Sør-Hålogaland bispedømme 11.5 – Bakkevig
Nord-Hålogaland bispedømme 13.5 - Andresen

Disse møtene har vært meget nyttige i forhold til arbeidsgruppens arbeid og gitt viktige innspill til arbeidet.

Forholdet til Kirkerådets sekretariat og sekretærfunksjonen

I møte 11. januar 2010 mellom Kirkerådets direktør og arbeidsgruppen ble spørsmål vedrørende arbeidsgruppens arbeid avklart nærmere.

- Arbeidsgruppen er oppnevnt av direktøren og skal fungere som en rådgivende ekspertgruppe med oppgave å utarbeide et konkret og helhetlig forslag til ny kirkeordning som skal kunne implementeres av Kirkemøtet etter grunnlovsendingene i 2013/14.
- En del av arbeidsgruppens faglige utfordring vil være her også være å identifisere saksområder som trenger videre utredning – som enten kan foretas av arbeidsgruppen selv, sekretariatet eller faglige konsulenter.
- Arbeidsgruppen skal legge opp til åpne prosesser og høringer.
- Arbeidsgruppen skal trekke konklusjoner på basis av de premisser og utredninger som allerede foreligger.
- Arbeidsgruppen har ikke medlemmer fra sekretariatet for å kunne bevare ledelsens og sekretariatets uavhengighet og habilitet i forhold til den videre saksbehandling.

Arbeidsgruppens sekretær:

- Sekretær var frikjøpt i 75 % fra embetet som domprost i tiden 1.2.10-30.4.10 og timelønnet frem til 1.9.10.
- Som tilsatt seniorrådgiver fra 1.9.10 har Kirkerådets direktør frem til 1. september 2011 gitt stillingsinnehaveren oppgaven som sekretær for arbeidsgruppen.

Mandat for rådgivende arbeidsgruppe

1. På bakgrunn av tidligere utredninger og Kirkemøtevedtak (særlig sak KM 8/07). utarbeide forslag til ny kirkeordning (konkret regeltekst) som kan bli gjeldende når endringene av forholdet mellom kirke og stat inntreffer. (1)
Denne skal:
  - reflektere en helhetlig forståelse av forholdet mellom Kirkemøtets og Stortingets myndighet (2)
  - forankre oppgaver som overføres fra statlige myndigheter til kirken (3)
  - avklare kirkelige organers rettslige status, mandat og myndighet (4)
  - koordineres med forslaget til ny kirkelov (5)
2. Gi en foreløpig beskrivelse av hva som kan være statens og kommunenes økonomiske forpliktelser og hjemler for disse (6).
3. Levere forslag til Kirkerådets sekretariat i løpet av våren 2011 (7).

Mandatet – kommentarer:

- (1) Konkret regeltekst fremgår av **Hefte 1**: Del 3 (Kirkemøtets kirkeordning) og Del 4 (Utkast til ny kirkelov). Kommentarer til lovtekstene fremgår av **Hefte 3**: Del 9 og Del 10.
- (2) Helhetlig forståelse av Stortingets og Kirkemøtets myndighet er særlig drøftet i **Hefte 2**: Del 8 om *"tre scenarier for endring av kirkeloven"*.
- (3) Forankring av oppgaver som overføres fra statlige myndigheter til kirken er særlig drøftet i **Hefte 2**, Del 8 om *"fra drift av geistlighet til understøttelse av kirke"* og **Hefte 2**: Del 8, kap 1 om *"understøtte"* og om *"virksomhetsansvar, arbeidsgiveransvar og normgivnings-/organiseringskompetanse"*. Den sentrale lovbestemmelse er ny KL § 2 som forankrer oppgavene i Kirkemøtet.
- (4) Avklaring av kirkelige organers rettslige status er særlig drøftet i **Hefte 2**: Del 8, kap 2 om *"Den norske kirkes rettslige stilling"* og kap 3 om *"todelingen av kirkeorganisasjonen"*. Den sentrale lovbestemmelse er ny KL § 3.
- (5) Koordinering med forslag til ny kirkelov – som ikke vil foreligge mens arbeidsgruppen er i arbeid – er metodisk løst ved at arbeidsgruppen *samtidig* har utarbeidet utkast til ny kirkelov og forslag til Kirkemøtets kirkeordning.
- (6) Statens og kommunens økonomiske forpliktelser er særlig drøftet i **Hefte 2**, Del 8 om *"finansiering og virksomhetsansvar"*. Den sentrale lovbestemmelse er ny KL § 8.
- (7) Det er avklart med Kirkerådets direktør at arbeidsgruppens utredning avleveres formelt etter siste møte 22. august 2011, men at Hefte 1-3 stilles til disposisjon for Kirkerådets sekretariat etter arbeidsgruppens møte 14. juni 2011.

Modell- og veivalg

Kapittel 1. Innledning

Endringene i Grunnloven innebærer at Kongens særskilte kirkestyre avvikles. Kongens nåværende myndighet legges til andre organer. Det skjer i lov vedtatt av Stortinget. Dette gjelder: nåværende § 16: ”Kongen anordner al offentlig Kirke- og Gudstjeneste ...” og § 21: ”Kongen vælger og beskikker, efter å ha hørt sit Statsraad, alle ... geistlige ... Embedsmænd” med biskopene som ”geistlige Overøvrigheds-Personer” (§ 22). Nåværende § 4 gir Kongen et ansvar for å ”haandhæve og beskytte ... den evangelisk-lutherske Religion”, og § 16 for å ”paase, at Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer”. Det løpende ansvar for dette på vegne av Kongen ivaretas av de ”geistlige Overøvrigheds-Personer”.

Uttrykt med rettslige begreper innebærer dette at Grunnloven gir Kongen det *virksomhetsansvar* for kirke- og gudstjenesteliv som i dag ivaretas av den ordinerte tjeneste (§ 16), *arbeidsgiveransvaret* for den ordinerte tjeneste (§ 21) og *tilsynsansvaret* med læren (§§ 4 og 16). De myndighetsområder som ikke allerede er lagt til kirkelige organer eller til biskopene gjennom delegasjon fra Kongen, skal nå legges til kirkelig organer gjennom lov vedtatt av Stortinget.

Når Kongens myndighet skal legges til kirkelige organer kan dette vurderes som *et enkelt lovteknisk* anliggende gjennom å ta inn i nåværende lovverk de bestemmelser som er nødvendige. Det er redegjort for dette i Kirkedepartementets høringsnotat av 1. februar 2011. Innholdet i og tidshorizonten for departementets vurderinger bestemmes av kirkeforliket av 10. april 2008.

Arbeidsgruppen mener imidlertid at utviklingen av Kongens særskilte kirkestyre *foranlediger* og *nødvendigjør* at det foretas *en omfattende revurdering* av hele kirkeorganisasjonen. Arbeidsgruppen har redegjort for dette i **Hefte 2, Del 7 og 8**. Tidshorizonten for arbeidsgruppens forslag er derfor situasjonen *etter* utløpet av kirkeforliket – dvs etter Stortingsvalget i september 2013.

En slik omfattende revurdering aktualiserer at det må skisseres modeller og foretas veivalg. Sakens kompleksitet innebærer at modellvalgene må beskrives i forhold til flere innfallsvinkler. Arbeidsgruppen har valgt tre innfallsvinkler og beskriver dette nedenfor i modell- og veivalg A – C.

- Veivalg A gjelder *Den norske kirkes rettslige status* og hvordan kirkeorganisasjonen skal bygges opp på et nytt rettslig grunnlag. Det skisseres her 3 alternativ. Veivalgene vil være uttrykk for en kirkeforståelse. Kirkeforståelsen – eller de ekklesiologiske forutsetninger og konsekvenser for kirkeorganisasjonen – er derfor viktig og omtales i

veivalg A). Den føring som er lagt av Kirkemøtet i 2005 og 2007 når det gjelder Den norske kirkes rettslige status, er at Den norske kirke nasjonalt skal etableres som eget rettssubjekt.

- Modellvalg B gjelder *oppbyggingen av kirkeorganisasjonen* med fordeling av ansvar og myndighet på de ulike organer. Det skisseres her 5 alternativ. Innenfor hver av disse finnes det også handlingsalternativ som også er beskrevet. Alle alternativ bygger på føringen fra Kirkemøtet 2005 (sak KM 8/05) om at det skal etableres et felles arbeidsgiveransvar i Den norske kirke. Det er også beskrevet et alternativ der det ikke etableres et felles arbeidsgiveransvar.
- Veivalg C drøfter *forholdet mellom den ordinerte tjeneste og de valgte kirkelige organer*. Skal Den norske kirkes organisasjon og virksomhet forbli todelt som i dag eller om det skal arbeides for en mer samlet kirkeorganisasjon. Det skisseres her 6 veivalg. Veivalgene vil ha konsekvenser for de konkrete bestemmelser i kirkelov og Kirkemøtets kirkeordning.

Nedenfor *presenteres* ulike modeller, veivalg og muligheter samt arbeidsgruppens anbefalinger. Det vises løpende til hvor i utredningen utdypende informasjon og vurderinger er å finne.

Siden arbeidsgruppens mandat er å utarbeide lovtekster, må det utarbeides lovtekster til ett alternativ, jf arbeidsgruppens konklusjon nedenfor (side 44). Dette ville føre for lagt å utarbeide lovtekster til 14-16 alternativ som modell- og veivalgene åpner mulighet for.

Kapittel 2. Veivalg A) Kirkeforståelse – ulike rettslige konsekvenser

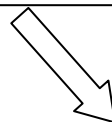
Nåværende rettstilstand

Nåværende rettstilstand følger av Grunnlovens §§ 2,4,12,16,21,22,27. Stortinget fastsetter kirkens i ordning i lov i medhold av Grunnlovens § 75a. Etter avviklingen av Kongens særskilte kirkestyre i 2012, skal kirkens ordning fortsatt fastsettes ved lov. Dette vil videreføre kirkens regional- og sentralorganer som statsorgan, men på endrede forutsetninger - som ikke endres uten at Stortinget i lov gjør Den norske kirke til eget rettssubjekt.

Staten (dvs Kongen og Stortinget) representerer Den norske kirke i rettslig forstand

Kirkemøtet er i lov opprettet som organ i Den norske kirke. Kirkemøtet er statsorgan. I nærmere definerte saker er Kirkemøtet gitt myndighet til å opptre på vegne av Den norske kirke.

Soknet er i lov opprettet som eget rettssubjekt – menighetsrådet og kirkelig fellesråd er organ for rettssubjektet. Organenes oppgaver er fastsatt i lov.

Når Den norske går over fra å være statsorgan og at kirkeorganisasjonen bygges på basis av kirkens status som eget rettssubjekt, foreligger det 3 muligheter:

- A-1: Ta utgangspunkt i soknet som grunnenhet og bygge kirkeorganisasjonen på dette grunnlag.
- A-2: Ta utgangspunkt i Den norske kirke som organisasjon og bygge kirkeorganisasjonen på dette grunnlag.
- A-3: Bygge kirkeorganisasjonen på grunnlag av *både* soknet som grunnhet og Den norske kirke som organisasjon.

Veivalg A-1: "Kirkemøtet som organ for soknet"

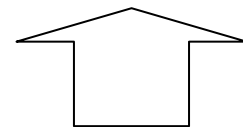
Soknene i Den norske kirke videreføres som egne rettssubjekt. Virksomhets- og arbeidsgiveransvar på vegne av soknene *utvides* slik at også bispedømmerådet og Kirkemøtet representerer soknet i rettslig forstand. Den norske kirke vil som organisasjon utgjøres av soknene i fellesskap. Kirkeorganisasjonen bygges på denne måte "nedenfra". Soknet blir i rettslig forstand grunnenheten i Den norske kirke. Regional- og sentralleddet får sin myndighet avledet av soknets myndighet.

En naturlig konsekvens av dette er at Den norske kirke ikke blir eget rettssubjekt. Det regionale og sentrale nivå får ingen selvstendig rettslig status, men er det lokale rettssubjektets organer og skal utføre de oppgaver som lokalleddet fastsetter.

Mer om dette i **Hefte 2, Del 8, kap 2** om "Kirkemøtet som organ for soknet".

Forslaget til ny KL § 3 inneholder bestemmelser om rettslig status. I denne modell ville 3. og 4. ledd erstattes av: "*Soknet har selv rettigheter og forpliktelser, er part i avtaler med private og offentlige myndigheter og har partsstilling overfor domstol og andre myndighet*", dvs en videreføring i nåværende kirkelovs § 2, 1. ledd. Som nytt 4. ledd kunne tas inn: "*Soknene danner i fellesskap Den norske kirke*". Hvem som løpende ivaretar oppgaver i Den norske kirke vil kunne fremgå av endret formulering i ny KL § 4, 4. ledd: "*Kirkemøtet ivaretar oppgaver på vegne av soknet og Den norske kirke*". Kirkemøtet fordeler oppgavene. En fremtidig virksomhetsoverdragelse fra staten til kirken, kan i denne modell skje fra staten til soknet.

Den norske kirke er ikke eget rettssubjekt, men utgjøres av soknene i fellesskap. Kirkemøtet er soknenes interesseorganisasjon.

Soknet er rettssubjekt – alle organ i kirkeorganisasjonen (inkludert Kirkemøtet) er organ for dette rettssubjektet.

Arbeidsgruppen mener at Den norske kirke er og skal være noe annet og mer enn summen av soknene, og går derfor ikke inn for dette veivalg.

Veivalg A-2: "Soknet som organ for Kirkemøtet"

Den norske kirke blir eget rettssubjekt og Kirkemøtet representerer rettssubjektet. Samtidig legges alt virksomhetsansvar og arbeidsgiveransvar til dette rettssubjektet. For prestedtjenesten kan dette skje gjennom en virksomhetsoverdragelse fra staten til rettssubjektet Den norske kirke. Kongens særskilte myndighet legges til Kirkemøtet. Kirkemøtet fordeler deretter hvilke organer i kirkeorganisasjonen som skal ha hvilket virksomhets- og arbeidsgiveransvar. Det er her likhetstrekk med nåværende organisering av den geistlige tjeneste med utgangspunkt i Kongens særskilte kirkestyre. Kirkeorganisasjonen bygges "ovenfra". Soknet vil være underordnet Kirkemøtet.

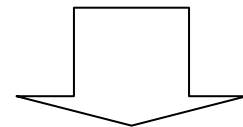
En slik "konsern-modell" vil være kjent både fra offentlig og privat sektor. "Hovedkontoret" har ansvaret og fordeler ansvar/oppgaver til "de regionale avdelinger" og "de lokale filialer". En naturlig konsekvens av dette er at soknets status som eget rettssubjekt avvikles. Soknet er ikke lenger selvstendig, men utfører de oppgaver som sentralledet fastsetter.

Mer om dette i **Hefte 2, Del 8, kap 2** om "Soknet som organ for Kirkemøtet".

Forslaget til ny KL § 3 inneholder bestemmelser om rettslig status. I denne modell ville 4. ledd utgå: *"Soknet har samme rettslige stilling som Den norske kirke"*.

Nåværende bestemmelser om menighetsrådets virksomhets- og arbeidsgiveransvar (jf ny KO § 11, 2. ledd) ville måtte tas inn i Kirkemøtets mandat: *"Kirkemøtet har ansvar for at kirkelig undervisning, kirkemusikk, diakoni og gudstjenester innarbeides og utvikles i soknet"*. Kirkemøtet kan deretter legge utførelsen av disse oppgaver til menighetsrådet. Videre tas inn: *"Kirkemøtet ivaretar arbeidsgiveransvaret i Den norske kirke og kan bemyndige bispedømmeråd, Menighetenes fellesråd / prostirådet og menighetsrådet til å utøve tilsettingsmyndighet og andre arbeidsgiverfunksjoner"*. Kirkemøtet fordeler deretter hvilke arbeidsgiveroppgaver som skal ivaretas av hvilke organer.

Den norske kirke er eget rettssubjekt – Kirkemøtet er organ for rettssubjektet

Alle organer i kirkeorganisasjonen (inkludert soknet) er organer på vegne av dette rettssubjekt. Soknet opphører å være eget rettssubjekt.

Arbeidsgruppen mener at dette veivalg ikke ivaretar at menigheten – både i teologisk, rettslig og organisatorisk er og skal være grunnenheten i kirken. Dette veivalg er ikke forenlig med en kirkeforståelse som tar sitt utgangspunkt i at soknet i teologisk forstand er sentrum for den kirkelige virksomhet.

Modell A-3: "Soknet og Den norske kirke / Den norske kirke og soknet"

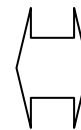
Soknet videreføres som eget rettssubjekt og Den norske kirke opprettes som eget rettssubjekt. Det skjer en virksomhetsoverdragelse fra staten til rettssubjektet Den norske kirke eller fra staten *både* til rettssubjektet soknet (menighetsprestene) og Den norske kirke (biskopene, prostene og prester som ikke tjenestegjør i sokn).

Kirkeorganisasjonen bygges på denne måte *både* "ovenfra" og "nedenfra". Både soknet som kirkens grunnenhet og Den norske kirke som organisasjon blir da selvstendige enheter i Den norske kirke og ivaretar hver sine oppgaver. Det tas inn bestemmelser som regulerer forholdet mellom de to rettssubjekter.

Mer om dette i **Hefte 2, Del 8, kap 2** om "Den norske kirke og soknet – Soknet og Den norske kirke".

Forslaget til ny KL § 3 inneholder bestemmelser om rettslig stilling, jf 1. ledd: *"Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke..."*, og 3. ledd: *"Den norske kirke har selv rettigheter og forpliktelser, er part i avtaler med private og offentlige myndigheter og har partsstilling overfor domstol og andre myndighet"* og 4. ledd: *"Soknet har samme rettslige stilling som Den norske kirke"*. Kirkemøtets myndighet fremgår av ny KO § 19, 2. ledd: *"Kirkemøtet er øverste representative organ for Den norske kirke og leder virksomheten på vegne av Den norske kirke"*. Menighetsrådets oppgave fremgår av ny KO § 11, 2. ledd: *"Menighetsrådet har ansvar for kirkelig undervisning, kirkemusikk, diakoni og gudstjenester i soknet"*. Myndighetsforholdene mellom de to rettssubjektene er regulert i ny KL 4, 4. ledd: *"Kirkemøtet kan ikke selv treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som det tilligger organer for soknet å avgjøre"*, og 6. ledd: *"De valgte organer er forpliktet på de mål og strategier som er fastsatt for virksomheten i Den norske kirke. Alle organer skal understøtte virksomheten i soknet"*, og 7. ledd: *"Statens og kommunens bevilgninger skal understøtte de mål og strategier som er fastsatt. Det samme gjelder menighetsrådets forvaltning av egne midler"*.

Den norske kirke er eget rettssubjekt – Kirkemøtet representerer rettssubjektet

Soknet er rettssubjekt – menighetsrådet og menighetsrådenes fellesråd / prostirådet er organ for rettssubjektet

Arbeidsgruppen mener at dette alternativ best ivaretar og viderefører den balanse mellom de ulike elementer som gjennom de siste hundre års utvikling har kommet til å karakterisere kirkeorganisasjonen i vårt land: de *kongregasjonalistiske* (dvs. det lokale), det *synodale* (dvs kirken som organisasjon) og det *episkopale*. I dette ligger både elementenes egne *selvstendighet* og deres avhengighet av hverandre. Arbeidsgruppen har derfor valgt modell A-3 når kirkeordningen skal beskrives i lovtekster.

Kapittel 3. Modellvalg B) – felles virksomhets- og arbeidsgiveransvar

Når Kongens særskilte myndighet i forhold til kirkelig virksomhet (nåværende § 16 i Grunnloven), arbeidsgiveransvar for den ordinerte tjeneste (nåværende § 21 i Grunnloven) skal legges til valgte kirkelige organer, kan ikke dette vurderes som et spørsmål som gjelder den ordinerte tjeneste *isolert sett*. Årsaken til dette er Kirkemøtets tydelige føringer om at det skal legges til rette for et *felles* arbeidsgiveransvar for alle tilsatte i Den norske kirke.

Spørsmålet om innplasseringen av den ordinerte tjenestes virksomhet og arbeidsgiveransvaret for den ordinerte tjeneste i kirkeorganisasjonen, må derfor vurderes *i sammenheng med* ordningene for valgte kirkelige organer og kirkens øvrige medarbeidere.

Dessuten må virksomhetsansvar og arbeidsgiveransvar ses i sammenheng. Det gjelder både for prestetjenesten og for de valgte organer. Den som har ansvaret for en virksomhet, skal også ha ansvaret for å tilsette de medarbeidere som skal utføre oppgavene. Det må og skal være en *ansvarssammenheng* mellom utførelsen av arbeidsoppgaver og arbeidsgivermyndighet. Dette er problemstillinger som særlig kommer til syne i oppsigelsessaker – hvor manglende eller sviktende jobbutførelse kan få konsekvenser for tilsettingsforholdet. Det er da både uheldig og problemskapende dersom én instans har ansvaret for virksomheten og en annen instans har arbeidsgiveransvaret.

Denne sammenheng mellom virksomhetsansvar og arbeidsgiveransvar eksisterer i dag. Det er *soknet* som lokalt har virksomhets- og arbeidsgiveransvaret. I kirkeloven er utførelsen delt mellom menighetsrådet som har et nærmere definert virksomhetsansvar på vegne av soknet og kirkelig fellesråd som ivaretar arbeidsgiveransvaret på vegne av soknet. Kirkelig fellesråd har i tillegg et virksomhetsansvar i forhold til kirkebyggene og kirkegårdene. For den ordinerte tjeneste har *Kongen* virksomhetsansvaret (§ 16) og arbeidsgiveransvaret (§ 21). Kongen har i sin organisering av den ordinerte tjeneste fordelt sin myndighet på ulike nivå ”nedover” i organisasjonen. Denne organisering kan etterlate inntrykk av at ansvaret for *virksomhet* og ansvaret som *arbeidsgiver* er vurdert og kan vurderes *hver for seg*: dvs at det er den ordinerte tjeneste *som selv* har ansvaret for virksomheten og *Kongen eller bispedømmeråd/biskop* som ivaretar og utøver arbeidsgiveransvaret. Men begge deler bygger altså på samme myndighet: ansvarssammenhengens ivaretas gjennom at det Kongen som innehar myndigheten både for virksomhet og som arbeidsgiver.

Når Kongens særskilte myndighet etter §§ 16 og 21 skal legges til valgte kirkelige organer, skal skje på en slik måte at det kan etableres et *felles* arbeidsgiveransvar i Den norske kirke, må altså *soknets* eller *Den norske kirkes virksomhetsansvar og virksomhetsansvaret for den ordinerte tjeneste* ses i sammenheng. Det gjelder også den kirkelige virksomhet som ikke har

soknet som tjenesteområde. For å få etablert et *felles* ansvar, må myndigheten legges til *samme* organ.

Det grunnleggende spørsmål blir dermed *hvilket organ* som skal ivareta et felles virksomhets- og arbeidsgiveransvar for soknet/Den norske kirke og den ordinerte tjeneste.

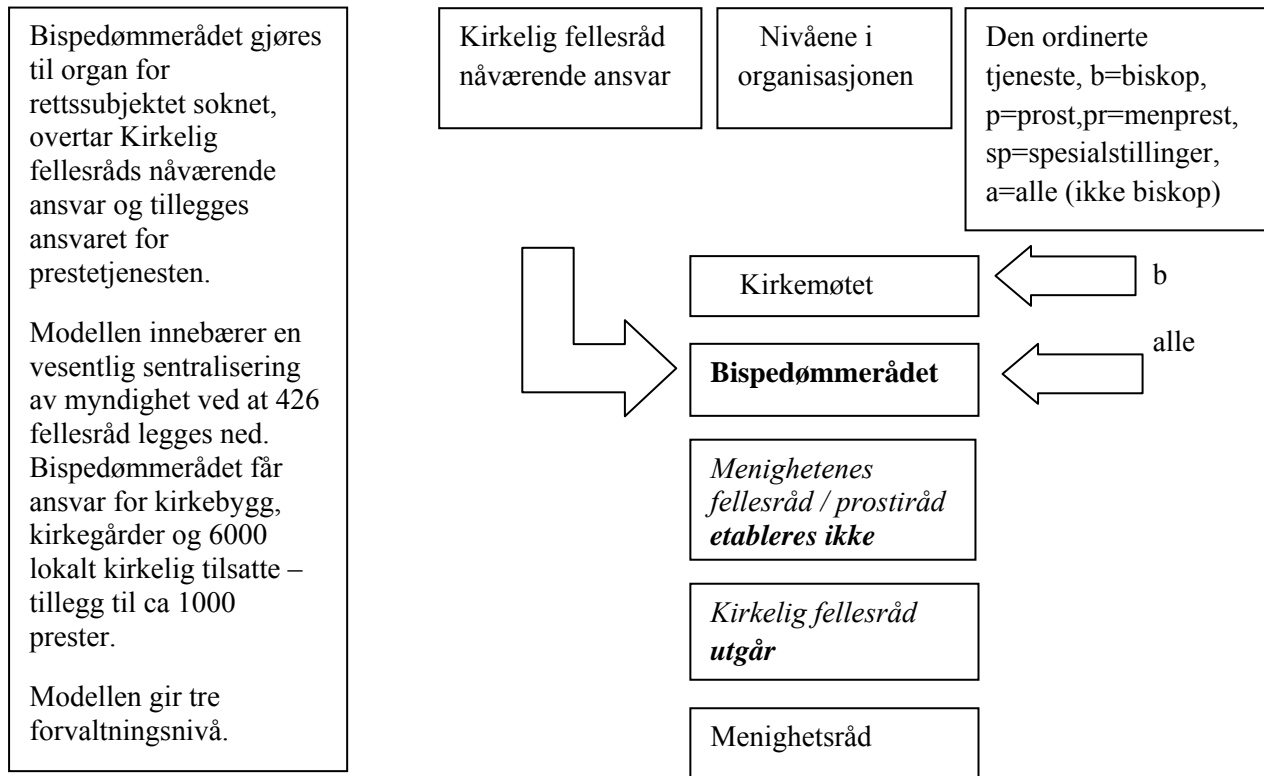
Nedenfor skisseres 5 modeller for plassering av dette *felles* ansvar:

- *Bispedømmemodellen (B-1)* innebærer at virksomhets- og arbeidsgiveransvaret for soknet flyttes fra Kirkelig fellesråd til bispedømmerådet og at virksomhets- og arbeidsgiveransvaret for prestedtjenesten legges til bispedømmerådet.
- En kombinasjon av *bispedømmemodellen og justert fellesråds-/prostimodell (B-2)*. Denne innebærer at ansvaret for *prostetjenesten* – og prestestillinger som ikke er knyttet til sokn – legges til bispedømmerådet, virksomhets- og arbeidsgiveransvaret for *prestedtjenesten i soknene* legges til menighetenes fellesråd / prostirådet. Virksomhets- og arbeidsgiveransvaret for soknet flyttes fra kirkelig fellesråd til menighetenes fellesråd / prostirådet.
- *Justert fellesrådsmodell/prostimodell (B-3)* innebærer at kirkelig fellesråds nåværende ansvarsområde overføres til menighetenes fellesråd / prostirådet og at prestedtjenesten – unntatt prestestillinger som ikke er knyttet til sokn – legges til samme nivå.
- *Fellesrådsmodellen (B-4)* innebærer at kirkelig fellesråd beholder sitt nåværende ansvar og overtar virksomhets- og arbeidsgiveransvaret for prestedtjenesten i soknene. Ansvar for prostetjenesten – og prestestillinger som ikke er knyttet til sokn – legges til bispedømmerådet.
- *Menighetsrådsmodellen (B-5)* som innebærer at arbeidsgiveransvaret flyttes fra kirkelig fellesråd til menighetsrådet og at virksomhets- og arbeidsgiveransvaret for prestedtjenesten i soknene legges til menighetsrådet. Ansvar for prostetjenesten – og prestestillinger som ikke er knyttet til sokn – legges til bispedømmerådet.

I alle modeller inngår at *menighetsrådets* ansvar bør styrkes. Dette omtales særskilt til slutt i dette kapittel om ”Et styrket menighetsråd”.

I alle modeller inngår også at biskopene vil ha Kirkerådet som arbeidsgiver – og at Kirkerådet som utøvende organ for Kirkemøtet er organ for rettssubjektet Den norske kirke.

Modell B-1. Bispedømmemodell

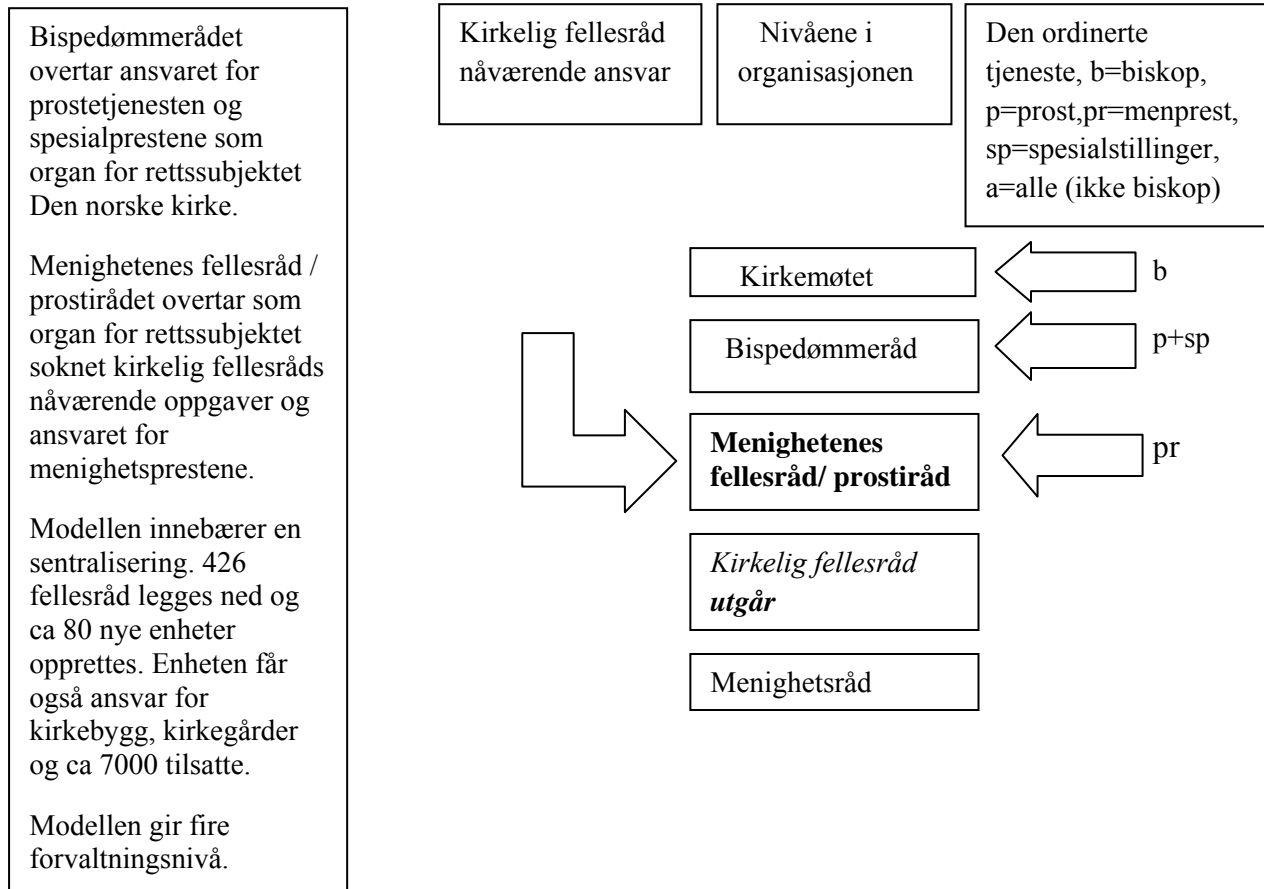

Konsekvenser av bispedømmemodellen (B-1) vil være:

- Bispedømmerådet gjøres til organ for soknet i rettslig forstand. Ny KL § 4, 2. ledd ville i så fall måtte lyde: *"Menighetsrådet, menighetenes fellesråd / prostirådet og bispedømmerådet og Kirkemøtet ivaretar oppgaver på vegne av soknet"*.
- Bispedømmerådet ivaretar det virksomhetsansvar på vegne av soknet som kirkelig fellesråd i dag ivaretar. Det innebærer bl.a. at bispedømmerådet overtar forvaltningsansvaret for alle kirkebygninger og kirkegårder i bispedømmet.
- Bispedømmerådet vil forvalte de økonomiske midler som kommunene i bispedømmerådet utreder til soknene.
- Bispedømmerådet vil ivareta tilsettings- og arbeidsgivermyndighet for soknets tilsatte i stedet for kirkelig fellesråd som i dag. Det vil dermed fortsatt være et organ for soknet som ivaretar arbeidsgiveransvaret, men avstanden mellom menighetsråd og bispedømmeråd vil være som *vesentlig større* enn mellom menighetsrådet og kirkelig fellesråd i dag.
- Bispedømmerådet må som soknets organ velges av menighetsrådene – dvs ved indirekte valg.
- De store flertall av menighetsråd vil ikke bli representert i bispedømmerådet som organ for soknet – i dag er *alle* menighetsråd representert i kirkelig fellesråd som soknets organ.
- Valgordningen til Kirkemøtet vil måtte bli et valgt av Kirkemøte – og ikke til både bispedømmeråd/Kirkemøte som i dag.
- Om prestatjenesten, se kommentar under modell B-2.

Modellen kan ses i sammenheng med veivalg A-2 ovenfor.

Modell B-2. Kombinasjon av bispedømme- og justert fellelråds-/prostimodell

Konsekvenser av denne kombinasjonsmodell (B-2) vil være:

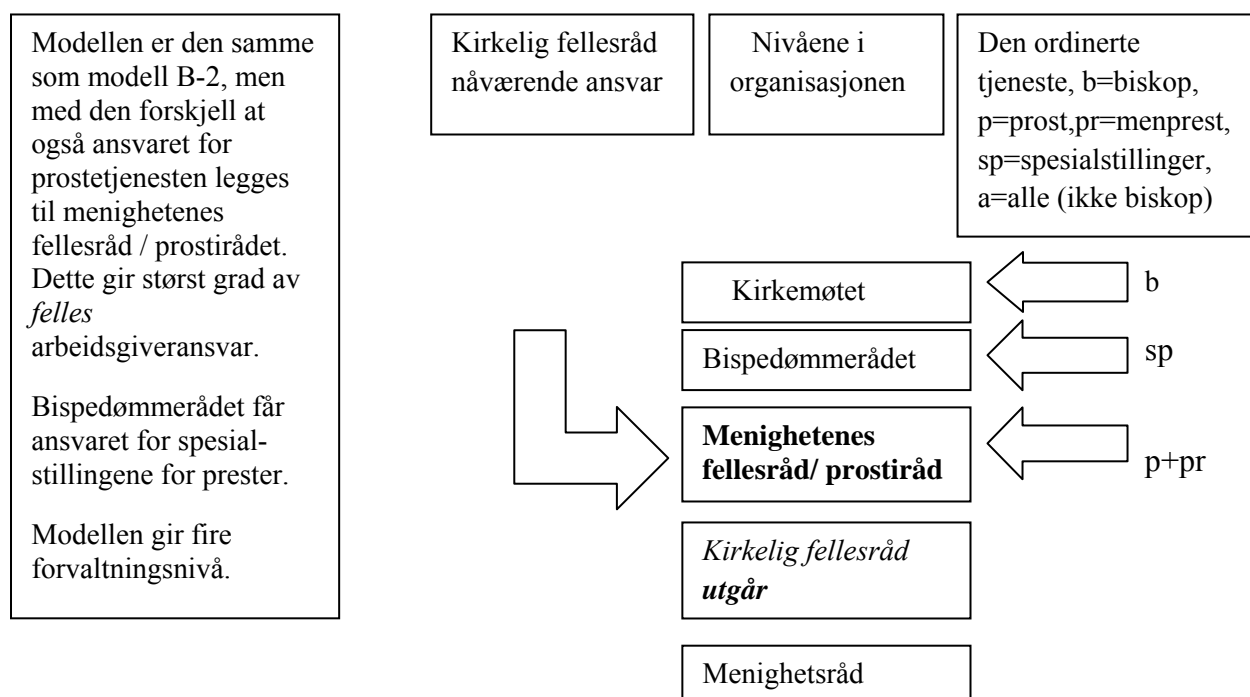
- Bispedømmerådet blir organ for rettssubjektet Den norske kirke (og ikke for rettssubjektet soknet om i modell B-1). Dette er ivaretatt i forslaget til ny KL § 4, 3. ledd.
- Bispedømmerådet kan velges etter den ordning arbeidsgruppen foreslår eller etter nåværende ordning, jf ny KO § 17 (arbeidsgruppens hovedforslag er at halvparten av medlemmene velges av menighetsrådene og halvparten blant Kirkemøtets delegater fra bispedømmet).
- Kongens nåværende virksomhets- og arbeidsgiveransvar for *prostetjenesten* inngår i bispedømmerådenes ansvar som dermed også tillegges tilsettingsmyndighet for proster. Dette forutsetter en virksomhetsoverdragelse fra staten til Den norske kirke som rettssubjekt. I tillegg har bispedømmerådet allerede ansvaret for prester i spesialstillinger som ikke er knyttet til prostier eller sokn.
- Menighetenes fellelråd /prostirådet overtar kirkelig fellelråds nåværende virksomhetsansvar og ivaretar tilsettings- og arbeidsgivermyndighet for soknets tilsatte. Det vil dermed fortsatt være et organ for soknet som ivaretar dette arbeidsgiveransvaret. Avstanden mellom menighetsråd og dette nivå vil være *større* enn mellom menighetsrådet og kirkelig fellelråd i dag, men ikke så stort som mellom menighetsråd og bispedømmeråd i modell B-1.
- Kongens nåværende virksomhets- og arbeidsgiveransvar for *prestetjenesten i soknene* inngår i menighetenes fellelråds/ prostirådets ansvar som dermed også vil ivareta

tilsetnings- og arbeidsgivermyndighet for menighetsprestene. Dette forutsetter en virksomhetsoverdragelse fra staten til soknet som rettssubjekt.

- Det er med dette lagt til rette for å etablere et felles arbeidsgiveransvar for soknets tilsatte og presteskaper (unntatt prostene og spesialprestene).
- Det er også lagt til rette for en *felles* oppgaveløsning på basis av en *større enhet* enn kommunen.
- Organet for enheten må som soknets organ velges av menighetsrådene – dvs ved indirekte valg. Dette er ivaretatt i ny KO § 15 og 16.
- Et menighetsrådsmedlem *fra hver kommune* vil bli representert i dette organ for soknet – i dag er *alle* menighetsråd representert i kirkelig fellesråd som soknets organ.
- En ordning med mulighet for å velge et felles organ for flere prostier (jf ny KO § 8) innføres. I de største byene kan det derfor velges et felles organ for byen. Ordningen har ingen øvre grense. I prinsippet kan derfor menighetsrådene i et bispedømme ble enige om at et felles organ for hele bispedømmet (jf B-1). Dette blir i så fall et organ for soknet som rettssubjekt, mens bispedømmerådet vil være organ for Den norske kirke som rettssubjekt.
- Valgordningen til Kirkemøtet vil måtte bli et valgt av Kirkemøte – og ikke til både bispedømmeråd/Kirkemøte som i dag.
- Om alternativ innenfor denne modell, se nedenfor om *”tilpasninger innenfor modellene”*.

Denne modell støttes av alle medlemmer av arbeidsgruppen og kan ses i sammenheng med veivalg A-3 ovenfor.

Modell B-3. Justert fellesråds-/prostimodell

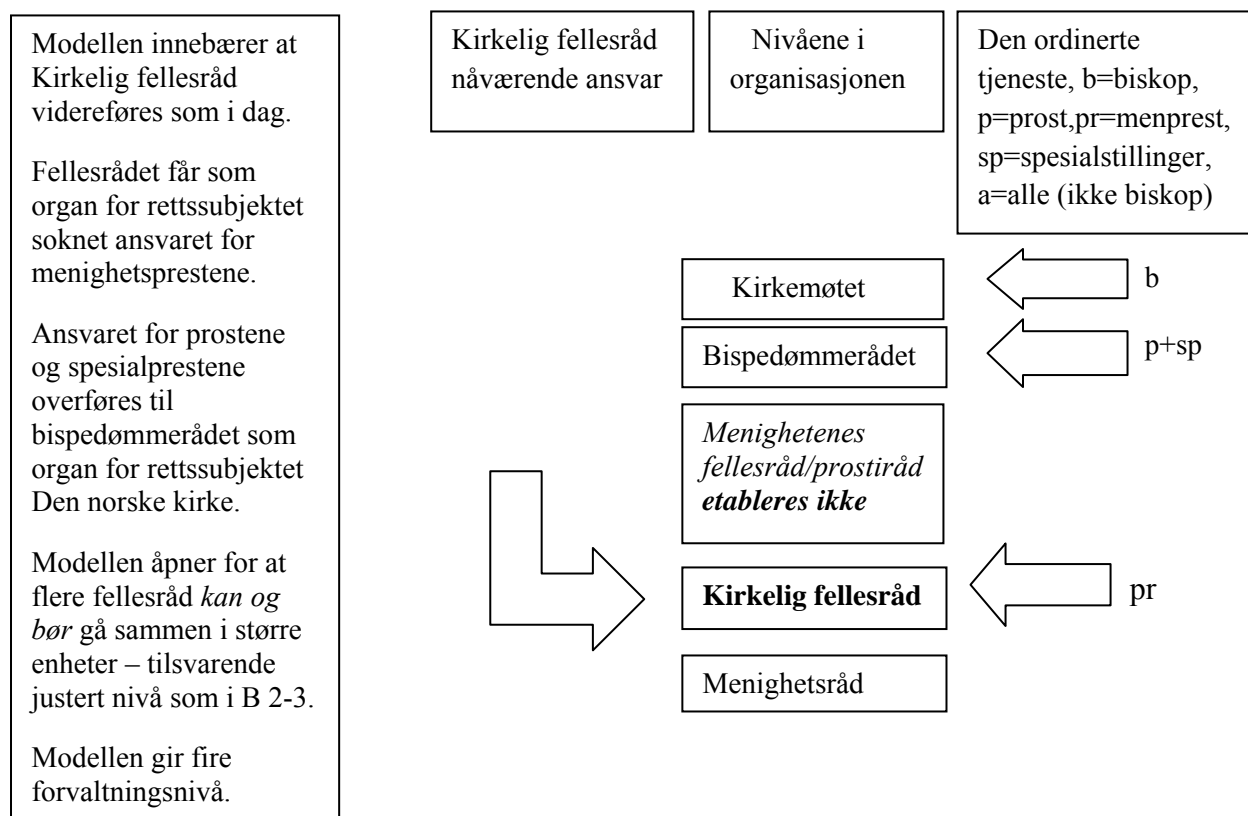
Konsekvensene denne modell (B-3) vil være som for B-2 med unntak av:

- Kongens nåværende virksomhets- og arbeidsgiveransvar for *prestetjenesten i soknene* og *prostetjenesten* inngår i menighetenes fellestråd / prostirådets ansvarsområde som dermed også tillegges tilsettingsmyndighet for proster og menighetsprester. Dette forutsetter en virksomhetsoverdragelse fra staten til soknet som rettssubjekt.
- Bispedømmerrådet får ansvaret for prester i spesialstillinger som ikke er knyttet til prostier eller sokn. Dette forutsetter en virksomhetsoverdragelse av denne tjeneste fra staten til Den norske kirke som rettssubjekt.
- Modellen vil innebære at alle tilsatte i Den norske kirke (unntatt biskopene og prestestillinger som ikke er knyttet til prosti eller sokn) vil ha samme arbeidsgiver.
- Om alternativ innenfor denne modell, se nedenfor om "*tilpasninger innenfor modellene*".

Noen medlemmer i arbeidsgruppen mener at denne modell – som gir størst grad av felles arbeidsgiveransvar og som legger opp til at også *lederen* for prestetjenesten i soknene tilsettes av det organ som har virksomhets- og arbeidsgiveransvaret i soknene – kunne være å foretrekke. Etter en samlet vurdering – hvor bl.a enten hensynet til biskopens ledelse av prestetjenesten i bispedømmet eller større nærhet til menighetene enn i modell B-1 vektlegges – støtter disse medlemmer modell B-2.

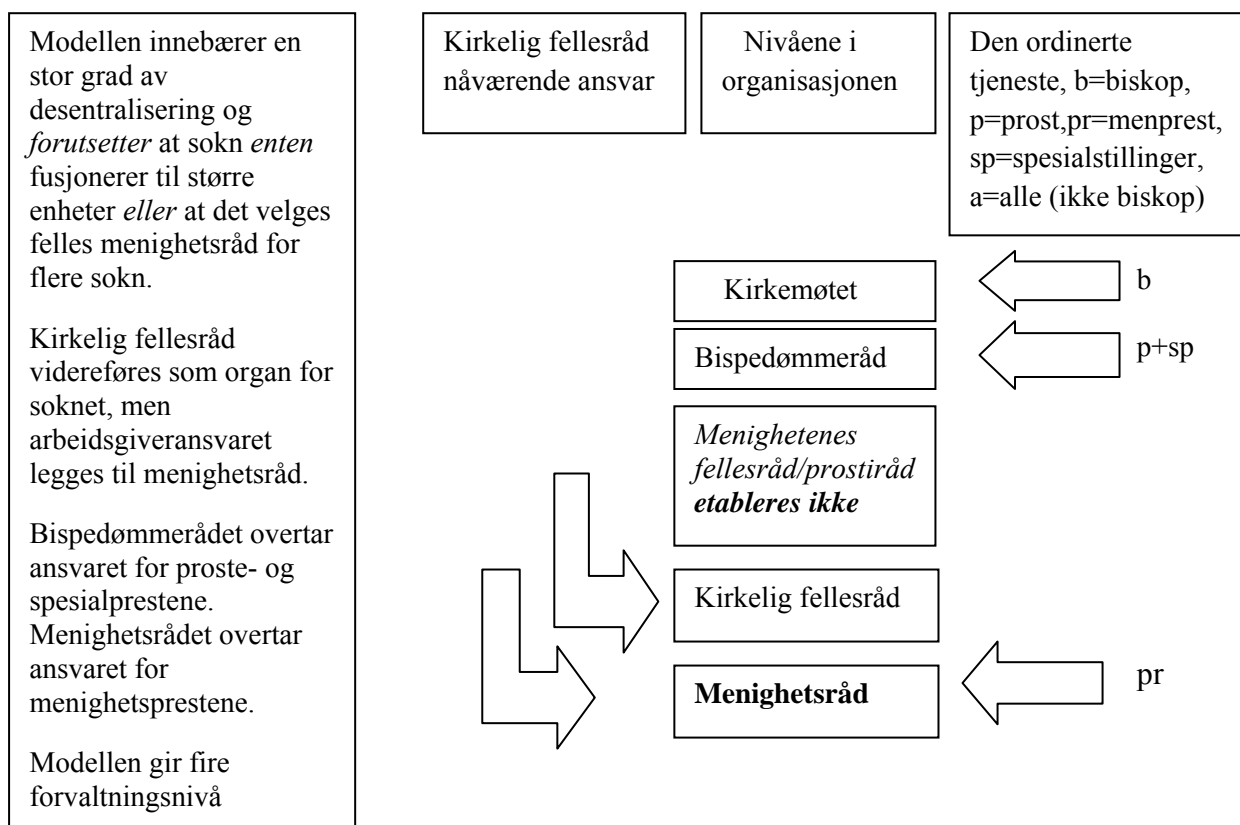
Modellen kan ses i sammenheng med veivalg A-3 ovenfor.

Modell B-4. Fellestrådsmodell

Modell B-5. Menighetsrådsmodell

Arbeidsgruppen mener at både modell B-4 og B-5 har avgjørende svakheter i forhold til *enhetens størrelse*. Allerede i dag vurderes fellesrådsnivå (B-4) som en for liten enhet til å ivareta fellesrådets nåværende oppgaver, jf Hefte 3, Del 9, kap 2, § 8 om ”*situasjonsanalyse og tendenser innenfor dagens organisering*”. Fellesrådsnivået (426 enheter) er dessuten for lite som tjenstedistrikt for prestatjenesten i soknene. Prostiet (102 enheter) er i dag tjenstedistrikt. Modellen *forutsetter* derfor at flere fellesråd frivillig går sammen om å etablere et felles organ – som arbeidsgruppen har lagt lovmessig til rette for, jf ny KO § 8.

For menighetsrådsnivået (B-5) vil svakheten i forhold til enhetens størrelse fremkomme enda tydeligere. 46 % av nåværende sokn har under 1.500 kirkemedlemmer. Kun 4 % av soknene har over 10.000 kirkemedlemmer. Det er ca 1270 sokn i Den norske kirke. Modellen *forutsetter* at oppgaveløsning i soknene skjer på basis av *vesentlig større* enheter enn i dag. Det gjelder både kirkelig fellesråds nåværende oppgaver og for prestatjenesten. Modellen *forutsetter* at antall sokn *maksimum* blir *tilsvarende* antall fellesråd i dag (426). Reduksjon av antallet kan skje *enten* ved at sokn fusjonerer *eller* at det velges felles menighetsråd for flere sokn – noe arbeidsgruppen har lagt lovmessig til rette for, jf ny KO § 8.

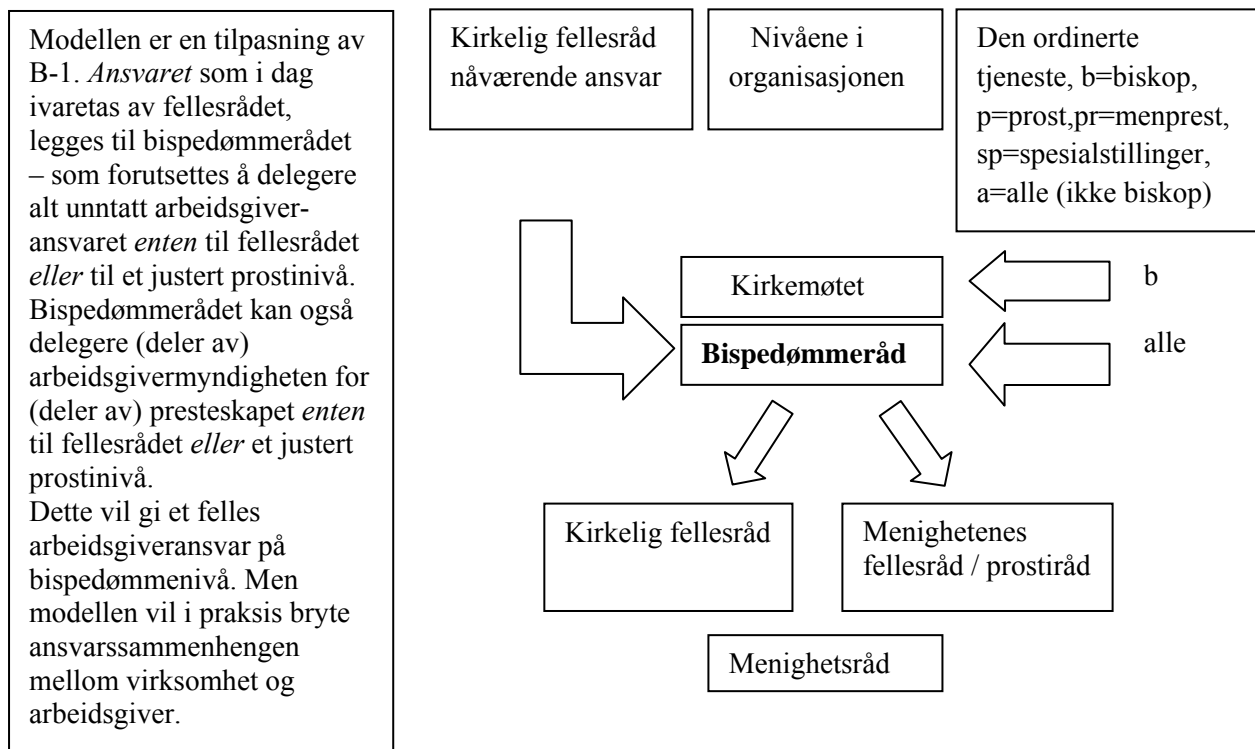
Begge modellene (B-4 og B-5) kan ses i sammenheng med veivalg A-1 ovenfor.

Tilpasninger innenfor modellene.

Arbeidsgruppen har også drøftet ulike typer *tilpasninger* innenfor hovedmodellene B 1-5.

Tilpasninger innenfor **modell B-1** (bispedømmemodellen) vil kunne være:

- Det opprettes et bispedømme pr. fylke – slik at avstanden mellom soknet og dette forvaltningsnivået på vegne av soknet ikke blir for stor. Et slikt alternativ har ingen støtte i arbeidsgruppen.
- En annen modell er at *ansvaret* for Kirkelig fellesråds nåværende oppgaver og Kongens særskilte myndighet for prestetjenesten legges til bispedømmerådet. *Samtidig* åpnes det for / forutsettes at bispedømmerådet *delegerer* deler av sin myndighet.

Nåværende kirkelov har en slik delegasjonsadgang i det ”*Kirkelig fellesråd kan bemyndige menighetsråd å utøve tilsettingsmyndighet og andre arbeidsgiverfunksjoner ...*” (jf nåværende kirkelov § 14, 3. ledd). For å opprettholde målsettingen om et *felles* arbeidsgiveransvar, måtte i så fall slik delegasjon gjøres *både* for soknets tilsatte *og* for presteskabet. Dersom slik delegasjon kun skjer for soknets tilsatte, vil det ikke lenger i praksis være noe felles arbeidsgiveransvar. Dette vil bryte med Kirkemøtets føringer om å arbeide for at skal etableres et felles arbeidsgiveransvar i Den norske kirke (sak KM 8/05).

Dersom delegasjonsadgangen bare skal omfatte virksomhetsansvar (f.eks for kirkebygninger og gravplasser/kirkegårder), men ikke arbeidsgiveransvar / tilsettingsmyndighet, brytes ansvarssammenhengen mellom virksomhet og myndighet som arbeidsgiver. Arbeidsgruppen mener at dette er meget uheldig og det bryter med grunnleggende prinsipper for organisasjonsoppbygging.

Dersom en slik delegasjonsadgang *er* eller *oppfattes som en plikt*, er ikke ansvaret som organet er tillagt reelt og det kan stilles spørsmål om hvorfor lovgivningen ikke legger myndighet til organet direkte.

En slik delegasjonsadgang ville bli praktisert forskjellig fra bispedømmeråd til bispedømmeråd. Ordningen vil medføre store forskjeller i kirkeforvaltningen på landsbasis. Arbeidsgruppen mener en ordning som muliggjør slike konsekvenser, ikke kan tilrås.

Tilpasninger innenfor modellene **B-2** og **B-3** vil kunne være:

- Det kan velges felles menighetenes fellesråd / prostiråd for kommuner eller flere prostier, jf ny KO § 8.

Et justert fellesråds-/prostnivå bør/skal omfatte et område med 40-150 tilsatte. Dvs at enheten – unntatt i de største byene – vil omfatte flere kommuner. Dersom nåværende prostienhet brukes som målestokk, omfatter 11 prostier 1 kommune, 8 prostier 2 kommuner, 11 prostier 3 kommuner, 12 prostier 4 kommuner, 19 prostier 5 kommuner, 13 prostier 6 kommuner, 11 prostier 7 kommuner, 3 prostier 8 kommuner og 1 prosti 9 kommuner. Det er imidlertid 35 prostier (ca 1/3 av landets prostier) som disponerer færre enn 40 årsverk. Det er bare de 4 største byene som har mer enn 100 årsverk. Dette tilsier at enheten i mange tilfelle bør omfatte to eller flere av de nåværende prostier. Når disse kriterier sammenholdes, innebærer modell B-2 og B-3 ca 80 enheter. Dette må imidlertid justeres i forhold til areal og medlemstall som kriterium. Modellene B-2 og B-3 legger til grunn at arbeidet med å finne frem til egnede enheter må og bør skje med utgangspunkt i lokale prosesser. Til dette, se **Hefte 4, Del 14 – vedlegg** om folketall, betjening m.v. som basis for kirkelig inndeling.

- Det kan legges opp til at bispedømmerådets nåværende myndighet legges til menighetenes fellesråd / prostirådet med den konsekvens at bispedømmerådet nedlegges (jf ”Bergen-modellen” – lansert av Bergen kirkelige fellesråd i 2011). Arbeidsgruppen støtter ikke et slikt forslag.

Innenfor modell **B-4** *forutsettes* det – i likhet med B-2 og B-3 – at flere fellesrådene (flere kommuner) frivillig går sammen om å etablere et felles organ. Modellen kan ikke realiseres uten at denne forutsetning er oppfylt.

Innenfor modell **B-5** *forutsettes* at oppgaveløsning i soknene skjer på basis av *vesentlig større* enheter enn i dag. Modellen kan ikke realiseres uten at denne forutsetning er oppfylt.

Et styrket menighetsråd

Innenfor modellene B-1/B-2/B-3/B-4 legger arbeidsgruppen opp til å styrke menighetsrådene.

Nåværende ordning innebærer at soknet i rettslig, teologisk og organisatorisk forstand er grunnenheten i kirken. To organ ivaretar i rettslig forstand oppgaver på vegne av soknet: menighetsrådet og kirkelig fellesråd. Todelingen innebærer at menighetsrådet har *virksomhetsansvar* på vegne av soknet og kirkelig fellesråd har *arbeidsgiveransvar* på vegne av soknet og et selvstendig virksomhetsansvar i forhold til kirkebygg og kirkegårder. Kirkelig fellesråd forvalter også de kommunale bevilgninger til soknet.

I ettsokns kommuner (146) er de samme folkevalgte medlemmer både av menighetsrådet og Kirkelig fellestråd. De ivaretar derfor både virksomhets-, arbeidsgiver- og økonomiansvar. Dette gir et helhetsansvar og gjør det mulig å se virksomhet, stillinger og økonomi i sammenheng. Dette gjelder imidlertid stort sett *små* kommuner som i mange (de fleste) tilfelle vil være avhengig av eller tjent med oppgaveløsning på tvers av kommunegrensene og et samarbeid som involverer flere kommuner.

I flersokns kommuner er oppgavene på vegne av soknet fordelt på de to organer: menighetsråd og kirkelig fellestråd. Sammenhengen er ivaretatt ved at menighetsrådene velger kirkelig fellestråd og at medlemmene av kirkelig fellestråd også er medlemmer av menighetsråd. Men todelingen er og oppleves mange steder som mer eller mindre uheldig. Dette forsterkes proporsjonalt med antall menighetsråd innen fellestrådsområdet. Dette vil ytterligere forsterkes dersom kirkelig fellestråd erstattes av et organ på justert fellestrådsnivå/prostinivå. *Avstanden* mellom organet med virksomhetsansvar og organet med arbeidsgiver- og økonomiansvar vil øke.

Arbeidsgruppen mener at det på denne bakgrunn må bygges inn tiltak og muligheter som kan *motvirke* ulemper og *fremme* fordeler. Begge må til hensikt at *menighetsrådet* styrkes.

Menighetsrådet kan styrkes som kirkelig organ ved at det velges felles menighetsråd for flere sokn eller at sokn fusjonerer, jf KO § 8, 1. ledd. Det kan også skje ved at menighetsrådets myndighet styrkes i forhold økonomi og arbeidsgiveransvar.

Samtidig som det legges opp til *sentralisering* av ansvar og oppgaveløsning for dagens fellestrådsoppgaver gjennom å etablere organ på justert fellestråds-/prostinivå og ved å legge opp til felles menighetsråd for flere sokn, bør og må det *også* legges til rette for *desentralisering* av myndighet der hvor forholdene ligger til rette for dette.

Arbeidsgruppen legger derfor opp til at Kirkemøtets kirkeordning inneholder følgende **nye** bestemmelser om dette:

- Økonomi (jf ny KO § 16, 3 ledd):
Menighetenes fellestråd / prostirådet skal ivareta økonomiske oppgaver på vegne av soknet. Menighetenes fellestråd / prostirådet forvalter
  - a) de midler som utredes av kommunene til soknene i vedkommende kommune,
  - b) statlige midler som tildeles til prostiet av bispedømmerådet samt statlig tilskudd til særskilte stillinger innen kirkelig undervisning, diakoni,
  - c) statlige tilskudd til trosopplæring, kirkemusikk og statlig tilskudd til administrativ hjelp for prosten,
  - d) inntekter og formue knyttet til kirke og kirkefond, og midler menighetsråd stiller til menighetenes fellestråd / prostirådets disposisjon for å løse oppgaver i soknene.
  - e) **Menighetenes fellestråd / prostirådet kan bemyndige menighetsråd til å forvalte de midler som stilles til disposisjon for virksomheten i soknet etter bokstav a - d. Kirkemøtet gir regler om vilkårene for når slik bemyndigelse bør foretas.**
- Økonomi (jf ny KO § 11, 5. ledd):
  - o Menighetsrådet fremmer overfor menighetenes fellestråd / prostirådet forslag til budsjett for de oppgaver i soknet som følger av kirkeovens § 8. Menighetsrådet uttaler seg om menighetenes fellestråds / prostirådets mål

og planer for den kirkelige virksomhet. Menighetsrådet forvalter de bevilgede midler til soknet og utøver tilsettingsmyndighet og arbeidsgiverfunksjoner når dette er bestemt av menighetenes fellesråd / prostirådet.

- Arbeidsgiveransvar (jf ny KO § 16, 4. ledd):
Menighetenes fellesråd / prostirådet skal ivareta administrative oppgaver på vegne av soknet. Rådet foretar:
  - a) tilsetting av og har arbeidsgiveransvaret for alle stillinger som omfattes av kommunens økonomiske ansvar etter kirkelovens § 8 og andre stillinger som lønnes over rådets budsjett. Før tilsetting og fastsetting av instruks skal vedkommende menighetsråd gis anledning til å uttale seg. Rådet kan tildele utvalg som nevnt i kirkelovens § 17, 1. ledd myndighet til å foreta tilsetting og treffe avgjørelser i saker som gjelder forholdet mellom soknene eller soknet som arbeidsgiver og de tilsatte innenfor de rammer som følger av kirkelovens § 17, 2. ledd (*dvs at slik delegasjon ikke kan foretas for stillinger som forutsetter ordinasjon eller vigsling*). Rådet kan bemyndige menighetsråd til å utøve tilsettingsmyndighet og andre arbeidsgiverfunksjoner for slike stillinger hvor dette ellers ville ligge til rådet. **Kirkemøtet gir regler om vilkårene for når slik bemyndigelse bør foretas.**
- Tilsettingsmyndighet (jf bestemmelsen ovenfor og ny KO § 11, 4. ledd):
  - **Menighetsrådet skal medvirke ved tilsettinger i stillinger som forutsetter ordinasjon eller vigsling** og medvirker ved tilsetting i øvrige kirkelige stillinger etter de regler som gjelder til enhver tid.
  - Modell B-5 forutsetter at det er menighetsrådet som har tilsettingsmyndigheten.
- Virksomhetsansvar (jf ny KO § 11, 2. ledd):
  - Menighetsrådet har ansvar for kirkelig undervisning, kirkemusikk, diakoni og gudstjenester i soknet.

Med disse ordninger *er det lagt til rette for* at menighetsrådene kan styrkes og at virksomhet, arbeidsgiveransvar og økonomi kan forvaltes av samme organ. Dette *forutsetter* imidlertid at menighetsrådet har en administrasjon som kan ivareta dette på en tilfredsstillende måte. For at det vilkåret kan kunne oppfylles, må soknet være av en viss størrelse. Det vises til kommentaren ovenfor under modell B-5. Arbeidsgruppen har utarbeidet forslag til regler fastsatt av Kirkemøtet for når en slik delegasjon *bør* skje, jf **Hefte 4, Del 11**.

Kapittel 4. Veivalg C)

Valgte organer og den ordinerte tjeneste – todelt eller samlet?

Sektoren Den norske kirke fremstår i dag som *todelt* i flere retninger:

- *Juridisk/rettslig*: Stortingets myndighetsområde og Kongens særskilte myndighetsområde
- *Virksomhet*: en geistlig del (den ordinerte tjeneste) og en synodal del (valgte organer)
- *Økonomi*: en statlig del og en kommunal del (+ menighetens egne midler)
- *Organisasjon*: en sentral/regional del og en lokal del

Opphevelsen av bestemmelsene om Kongens særskilte kirkestyre innebærer at den kirkelige sektor i sin helhet vil være underlagt Stortingets lovgivningsmyndighet i medhold av ny § 16 i Grunnloven. Sektoren vil få basis i samme lovgivende myndighet. Denne *felles sektor* vil da omfatte det som tidligere var geistlig (den ordinerte tjenestes) virksomhetsområde og synodalt (de valgte organers) virksomhetsområde.

Den norske kirke er i dag ingen *monolittisk* organisasjon. Organisasjonen kan mer karakteriseres som et system der de kirkelige rådsorganer og representanter for den ordinerte tjeneste står i et forhold til hverandre. Dette systemet er fastsatt dels av Stortinget gjennom lovbestemmelser og dels av Kongen gjennom tjenesteordninger.

Grunnlovsendringene åpner mulighetene for å bygge en mer enhetlig og samlet organisasjon.

Redegjørelse:

Nåværende rettsstilstand

Den ordinerte tjeneste er hjemlet i Grunnlovens § 16 og 21 og er underlagt Kongens særskilte myndighetsområde. De valgte organers virksomhet skjer i medhold av Kirkeloven og er underlagt Stortingets lovgivningsmyndighet.

På dette delte rettslige grunnlag driver Den norske kirke *to* virksomheter, ansvaret for disse to virksomheter er todelt, arbeidsgiveransvaret er todelt og det er en todelt ledelse. Kirkelig oppgaveløsning er derfor også todelt.

De to atskilte områder er forpliktet til samarbeid på alle nivå: (jf figur til høyre)

Bestemmelser om forpliktelse til samarbeid er tatt inn både i nåværende kirkelov (de kirkelige organer) og i tjenesteordningene (den ordinerte tjeneste).

Todelt modell:

De valgte kirkelige organer og den ordinerte tjeneste

Nåværende rettslige todeling videreføres – med konsekvenser for fortsatte todeling av virksomhet, ansvarsfordeling og arbeidsgiveransvar, m.v.

De valgte organer:

Rettslige grunnlag

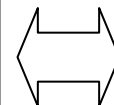
Virksomhet

Ansvar for virksomhet

Arbeidsgiveransvar

Ledelse

Oppgaver

Den ordinerte tjeneste:

Rettslige grunnlag

Virksomhet

Ansvar for virksomhet

Arbeidsgiveransvar

Ledelse

Oppgaver

Den nåværende rettslige todeling følger av Kongens særskilte myndighet i medhold av Grunnlovens §§ 16 og 21. Dette gjør den ordinerte tjeneste i rettslig forstand til et eget virksomhetsområde. En videreføring av denne rettstilstand innenfor en ordning der Stortinget skal fastsette en ny kirkelov, ville innebære at denne loven – eller en egen lov om den ordinerte tjeneste – også i rettslig forstand gjør den ordinerte tjeneste til organ(er) eller virksomhet(er) i Den norske kirke.

Lovbestemmelser som – innenfor den nye rettstilstand – viderefører at de valgte organer og den ordinerte tjeneste bygger på hvert sitt rettslige grunnlag, vil innebære en videreføring av nåværende ordning der todelingen av virksomhet, arbeidsgiveransvar, ledelse m.v.

Veivalg C-1. Rettslig grunnlag

Den *juridisk/rettslige* todeling av sektoren vil – sett fra lovgivers side – kunne opphøre.

De bestemmelser som legger det rettslige grunnlag for Den norske kirke er ny § 16 i Grunnloven: ”*Nærmere Bestemmelse om den Ordning fastsættes ved Lov*”. Stortinget skal med dette i medhold av Grunnlovens § 75a gi en lov om Den norske kirke. Stortinget kan bruke sin myndighet til å videreføre at Den norske kirke i rettslig forstand fortsatt er en del av statsforvaltning eller Stortinget kan velge å gjøre Den norske kirke til eget rettssubjekt.

Arbeidsgruppen går *ikke* inn for at den ordinerte tjeneste *i rettslig forstand* skal representere Den norske kirke eller soknet. Dermed opphører den rettslige todeling, jf forgående punkt.

Redegjørelse:

Når Kongens særskilte kirkestyre avvikles, kan Stortinget i ny kirkelov velge mellom to løsninger:

- Å videreføre den rettslige todeling gjennom å gi én lov om den ordinerte tjeneste og én lov om de valgte organer
- Å innføre én felles lovgivning for de valgte organer og den ordinerte tjeneste – som ikke inneholder bestemmelser som viderefører den rettslige/juridiske todeling.

Arbeidsgruppen har valgt det siste alternativ.

For nærmere redegjørelse vises til **Hefte 2, Del 7, kap. 2, ”veivalg 1”**.

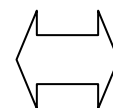
Enhetlig og todelt modell:

De valgte kirkelige organer og den ordinerte tjeneste

Rettslig todeling opphører - felles lovgivning for de valgte kirkelige organer og den ordinerte tjeneste

De valgte organer:

Virksomhet
Ansvar for virksomhet
Arbeids-giveransvar
Ledelse
Oppgaver

Den ordinerte tjeneste:

Virksomhet
Ansvar for virksomhet
Arbeids-giveransvar
Ledelse
Oppgaver

Arbeidsgruppen følger dette opp ved at Stortinget i kirkeloven legger slik myndighet til de valgte organer, jf forslag til ny KL § 4, 1. ledd: ”*Den norske kirke skal ha valgte organer på*

alle nivå". Kirkemøtet – som øverste valgte organ – tillegges kompetansen til å fastsette myndighet, ansvar og oppgaver for den ordinerte tjeneste, jf ny KL § 2: "Den norske kirke ... regulerer selv sin virksomhet og tilsetter sine medarbeidere. Kirkemøtet fastsetter kirkens ordning", ny KO § 25: "Den ordinerte tjeneste består av prestetjenesten, prostetjenesten og biskopens tjeneste. Biskopen innehar en selvstendig tilsynstjeneste...", ny KO § 19, 4. ledd bokstav b) "fastsetter de gudstjenestelige bøker ..." og bokstav d) "fastsetter tjenesteordning for stillinger som forutsetter ordinasjon eller vigsling".

Selv om den rettslige todeling opphører, må det fremdeles på dette grunnlag tas standpunkt om fordelingen av virksomheten, ansvaret for virksomheten, arbeidsgiveransvaret, ledelsen og oppgavene skal videreføres.

Veivalg C-2. Virksomheten

Redegjørelse:

I sin lovregulering har Stortinget konsekvent lagt virksomhetsansvar til de valgte kirkelige organer. Når Grunnlovens §§ 16, og 21 oppheves og Stortinget skal fastsette hvilken instans som skal inneha det virksomhetsansvar som følger av Grunnlovens nåværende § 16 og som i dag ivaretas av den ordinerte tjeneste (§ 21), kan Stortinget velge mellom to løsninger:

- Å videreføre den todelt virksomhet
- Å etablere én virksomhet

Arbeidsgruppen har valgt det siste alternativ.

For nærmere redegjørelse vises til **Hefte 2, Del 7, kap. 2, "veivalg 2"**.

Enhetlig og todelt modell:

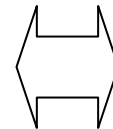
De valgte kirkelige organer og den ordinerte tjeneste

Rettslig todeling opphører

Todelt virksomhet opphører – én samlet virksomhet for de valgte kirkelige organer og den ordinerte tjeneste

De valgte organer:

Ansvar for virksomhet
Arbeids-giveransvar
Ledelse
Oppgaver

Den ordinerte tjeneste:

Ansvar for virksomhet
Arbeids-giveransvar
Ledelse
Oppgaver

Det handlingsalternativ som foreligger i C-2 er at det på det *felles* rettslige grunnlag som er lagt, *enten* videreføres at virksomheten er todelt *eller* én virksomhet innføres. Dette kan *enten* hjemles i kirkeloven – dermed er Stortinget tillagt myndigheten til å regulere dette. *Eller* dette kan fastsettes av Kirkemøtet på basis av ny KL § 2 som redegjort for ovenfor.

Arbeidsgruppen mener at kompetansen til å regulere kirkens virksomhet bør tillegges og ivaretas av Kirkemøtet.

Dersom *Kirkemøtet* regulerer virksomheten slik at den *fortsatt forblir todelt*, vil dette i så fall måtte nedfelles slik i Kirkemøtets kirkeordning (jf ny KO § 4, 1. ledd, 2. punktum): "*De valgte organer og den ordinerte tjeneste leder virksomhetene*". På dette grunnlag kan så hver

av virksomhetene beskrives og oppgavene fastsettes mellom den ordinerte tjeneste og de valgte organer. Den ordinerte tjenestes virksomhet på dette grunnlag vil i så fall måtte beskrives i tjenesteordningene.

Arbeidsgruppen har valgt *ikke* å videreføre en todeling av virksomheten. Den ordinerte tjenestes nåværende oppgaver vil med dette inngå som en del av de valgte organers virksomhetsansvar (jf KO §§ 11, 16 og 18). Av dette følger at "De valgte organer leder virksomheten" (jf KO § 4, 1. ledd, 2. punktum). Virksomheten skjer på grunnlag av Kirkemøtets retningsgivende planer og vedtatte strategier/handlingsplaner i bispedømmeråd, menighetenes fellestråd / prostirådet og menighetsrådet.

På dette grunnlag kan så den ordinerte tjenestes oppgaver innenfor den ene virksomhet beskrives nærmere i tjenesteordningene. De valgte organers oppgave beskrives i Kirkemøtets kirkeordning. Dette blir da en beskrivelse av den ene virksomhet der den ordinerte tjenestes oppgaver inngår.

Veivalg C-3. Ansvar for virksomheten

Redegjørelse:

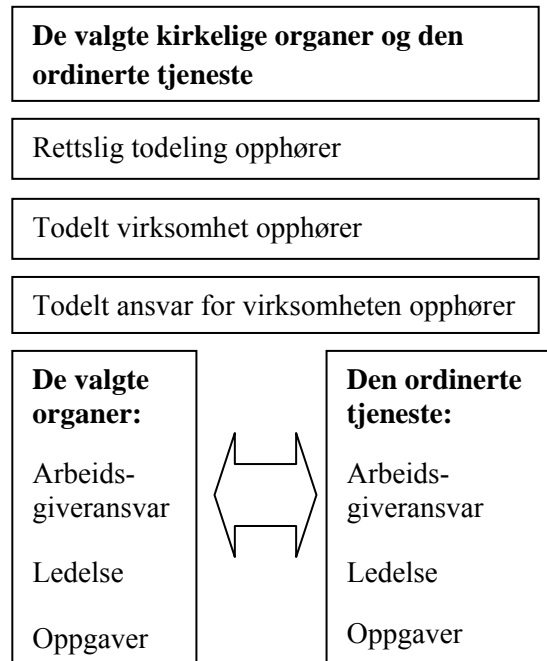
Ansvar for å drive den kirkelige virksomhet er i dag todelt. Det følger nødvendigvis av at selve virksomheten er todelt: Kongens ansvar utøves gjennom Regjering, departement, biskoper, proster og sokneprester når det gjelder den ordinerte tjeneste. De valgte organer har – gjennom den kirkelov Stortinget har fastsatt – ansvaret for sin del av virksomheten. Når den rettslige todeling opphører og én virksomhet innføres, kan det i spørsmålet om plassering av *ansvaret* for virksomheten velges mellom to løsninger:

- Å videreføre en todelt ansvarslinje
- Å etablere én ansvarslinje

Arbeidsgruppen har valgt det siste alternativ.

For nærmere redegjørelse vises til **Hefte 2, Del 7, kap. 2, "veivalg 3"**.

Enhetlig og todelt modell:

Det veivalg som ble foretatt i foregående punkt var at *virksomheten* ikke lenger skulle være todelt. Det er imidlertid mulig å legge opp til at *ansvaret for virksomheten fortsatt* skal kunne ivaretas dels av den ordinerte tjeneste og dels av organet selv. Dette ville i så fall innebære en dobbelt ansvarslinje i forhold til én virksomhet.

Når *Kirkemøtet* er tillagt ansvaret for å regulere virksomheten, vil Kirkemøtet kunne fastsette at deler av ansvaret på vegne av det valgte kirkelige organ ivaretas av den ordinerte tjeneste og deler av ansvaret av organet selv. Dette vil i så fall kunne nedfelles slik i Kirkemøtets

kirkeordning (jf ny KO § 4, 1. ledd, 2. punktum): ”De valgte organer og den ordinerte tjeneste leder virksomheten”. På dette grunnlag vil det så kunne reguleres *hvordan* ansvarsfordelingen skulle være.

Arbeidsgruppen har valgt *ikke* å videreføre en todeling av ansvaret for virksomheten og har derfor formulert ny KO § 4, 1. ledd, 2.punktum: ”De valgte organer leder virksomheten”.

Veivalg C-4. Arbeidsgiveransvaret

Redegjørelse:

Arbeidsgiveransvaret i Den norske kirke er i dag todelte. Soknet er arbeidsgiver for de lokalt kirkelig tilsatte og staten er arbeidsgiver for den ordinerte tjeneste.

Så lenge Den norske kirke er en del av statsforvaltningen og prestene er statstjenestemenn, vil denne todeling videreføres.

I forhold til en fremtidig ordning av arbeidsgiveransvaret, foreligger det to muligheter:

- Å videreføre et todelte arbeidsgiveransvar
- Å etablere et felles arbeidsgiveransvar

Arbeidsgruppen har valgt det siste alternativ og har lagt vekt på at det synes å være bred enighet om en slik målsetting (jf kommentarene i **Hefte 2, Del 7, kap 2, ”veivalg 5”**)

For nærmere redegjørelse vises til **Hefte 2, Del 7, kap. 2, ”veivalg 4”**.

Enhetlig og todelte modell:

De valgte kirkelige organer og den ordinerte tjeneste

Rettslig todeling opphører

Todelte virksomhet opphører

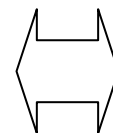
Todelte ansvar for virksomheten opphører

Todelte arbeidsgiveransvar opphører – ett felles arbeidsgiveransvar for de valgte organer og den ordinerte tjeneste

De valgte organer:

Ledelse

Oppgaver

Den ordinerte tjeneste:

Ledelse

Oppgaver

Arbeidsgruppens målsetting er at kan etableres et felles arbeidsgiveransvar, men er selvsagt klar over at dette ikke er mulig innenfor rammen av kirkeforliket av 10. april 2008. Dessuten forutsetter et felles arbeidsgiveransvar at det skjer en *virksomhetsoverdragelse* fra staten til kirken. Forutsetningen for en slik virksomhetsoverdragelse er *enten* at Den norske kirke nasjonalt blir et eget rettssubjekt *eller* at virksomhetsoverdragelsen skjer fra staten til soknet – som i dag er eget rettssubjekt.

Inntil dette avklares, har arbeidsgruppen lagt opp til ordninger som i størst mulig grad bidrar til at arbeidsgiveransvaret for soknets tilsatte og arbeidsgiveransvaret for presteskaper utøves *hver for seg*, men kan ses *i sammenheng*. Arbeidsgruppen viser her til forslaget om opprettelse av *menighetenes fellesråd / prostiråd*, jf ny **Hefte 3, Del 9, kap 3, § 16**, som foreslås å ivareta arbeidsgiveransvar for begge grupper. Det vil i så fall måtte skje på basis av separat regelverk, tariffavtaler m.v.

Dagens todeling av arbeidsgiveransvaret har også sammenheng med finansieringen. Staten dekker utgiftene til prestatjenesten og kommunen utgiftene til de lokalt kirkelige tilsatte. En omlegging av finansieringsgrunnlaget kan legge til rette for at *finansieringen* ikke lenger er et hinder for å etablere et felles arbeidsgiveransvar.

Veivalg C-5. Ledelse

Redegjørelse:

Ledelse i Den norske kirke er i dag todelt. Det følger av at arbeidsgiveransvaret er todelt.

I forhold til en fremtidig ordning for ledelse, kan det velges mellom to løsninger:

- Å videreføre en todelt ledelse
- Å innføre en ordning med enhetlig/samlet/samordnet/kollegial ledelse

Arbeidsgruppen har valgt det siste alternativ.

For nærmere redegjørelse vises til **Hefte 2, Del 7, kap. 2, ”veivalg 5”**.

Enhetlig og todelt modell:

De valgte kirkelige organer og den ordinerte tjeneste

Rettslig todeling opphører

Todelt virksomhet opphører

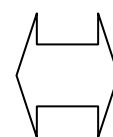
Todelt ansvar for virksomheten opphører

Todelt arbeidsgiveransvar opphører

Todelt ledelse opphører – en enhetlig, samlet, og kollegial ledelse for de valgte organer og den ordinerte tjeneste

De valgte organer:

Oppgaver

Den ordinerte tjeneste:

Oppgaver

Innenfor nåværende rettstilstand med delt arbeidsgiveransvar, kan det *legges til rette* for en mer enhetlig, samordnet og kollegial ledelse mellom de valgte organer og den ordinerte tjeneste.

Grunnlovsendringene og når det innføres av et felles virksomhets- og arbeidsgiveransvar vil endre forutsetningene. Enhetlig/samlet/samordnet/kollegial ledelse kan da *innføres formelt*.

Virksomheten:

- Felles for modellene B-1 til B-5 er at ansvaret for den ordinerte tjenestes oppgaver er lagt til vedkommende valgte kirkelige organ som leder virksomheten.
- I modell B-1 er virksomhetsansvaret i soknet i sin helhet lagt til bispedømmerrådet.
- I modell B-2, B-4 og B-5 inngår *prostetjenesten* i bispedømmerrådets ansvarsområde. *Prestetjenesten i soknene* inngår i B-2 i menighetenes fellelråds / prostirådets ansvar, B-4 i kirkelig fellelråds og i B-5 i menighetsrådets ansvar. Kirkelig fellelråds nåværende ansvar er i B-2 og B-3 lagt til menighetenes fellelråd / prostirådet, i B-4 videreført som fellelrådets ansvar og i B-5 lagt til menighetsrådet.
- I modell B-3 inngår både prostetjenesten og prestetjenesten i soknene i menighetenes fellelråds / prostirådets ansvarsområde. Det samme gjelder kirkelig fellelråds nåværende ansvar.

Ledelsen på vegne av styringsorganet:

- De valgte organers ansvar ivaretas til daglig av en daglig leder.
  - Siden grunnlaget for ledelse er én virksomhet – med en vedtatt strategi-/handlingsplan – forutsettes det at ledelsen er *enhetlig og helhetlig*.
  - Ledelsen av den del av organets virksomhetsansvar som gjelder prestedtjenesten, kan (fortsett) skje ved biskopen og prosten.
    - Biskopen er medlem av bispedømmerådet og prosten er medlem av menighetenes fellestråd / prostirådet.
    - I modell B-2 vil biskopen i egenskap av medlem av bispedømmerådet – i arbeidsgivers sted (dvs bispedømmerådet) – lede prestedtjenesten. I egenskap av medlem av menighetenes fellestråd / prostirådet vil prosten – i arbeidsgivers sted (dvs menighetenes fellestråd / prostirådet) lede den del av rådets virksomhetsansvar som gjelder prestedtjenesten i soknene.
    - I modell B-3 omfatter ikke bispedømmerådets ansvar prestedtjenesten. Proste- og prestedtjenesten omfattes av menighetenes fellestråd / prostirådets ansvar. Bispedømmerådets ledelse vil da gjelde i forhold til mål, planer og økonomiske disposisjoner, omfatter ikke arbeidsgiveransvar for prostene.
    - I modell B-4 vil kirkelig fellestråds virksomhetsansvar omfatte prestedtjenesten i soknene. Forutsatt at biskopen oppnever prosten som medlem av kirkelig fellestråd, kan prosten fortsatt lede prestedtjenesten i arbeidsgiver sted (i fellestråds sted).
    - I modell B-5 vil menighetsrådets virksomhetsansvar omfatte prestedtjenesten i soknet. Det vil være naturlig at soknets sokneprest – i egenskap av medlem av menighetsrådet – leder prestedtjenesten i soknet.
- Styringsorganets daglige leder og biskop/prost forutsettes å utøve et *samordnet og kollegialt lederskap*. Basis fra dette lederskap er én virksomhet som skal drives av vedkommende styringsorgan.
- Når det gjelder biskopene, vises til drøftelsene i **Hefte 2, Del 8, kap 5**. Dersom Kirkerådet blir arbeidsgiver og tilsettingsmyndighet for biskopene, vil parallellen kunne være at Ledende biskop i Bispemøtet – i egenskap av medlem av Kirkerådet – ivaretar Kirkerådets arbeidsgiveransvar i forhold til biskopene. Alternativet er kirkerådsdirektøren.

Ledelse som følger av tjenesten med Ord og sakrament

- Tjenesten med Ord og sakrament innebærer (jf **Hefte 2, Del 5** om "*tilsyn som lederskap*") at
    - Biskopen ivaretar den episkopale dimensjon i vår kirkeorganisasjon
    - Biskopen leder med basis i et selvstendig åndelig ansvar for Ord og sakrament, gjennom den selvstendige forvaltningsmyndighet som følger av dette og gjennom de selvstendige arbeidsgiveroppgaver biskopen er tillagt
    - Biskop og prost leder prestedtjenesten "i arbeidsgivers sted"
- Prosten skal bistå biskopen i dette lederskap.
- Menighetsprestene utøver pastoralt lederansvar og bidrar til strategisk og åndelig ledelse i og av menigheten.

Veivalg C-6. Oppgavene

Redegjørelse:

I dag er oppgavefordelingen innen virksomheten todelt. Det følger av den rettslige todeling, at virksomheten er todelt, at ansvaret for virksomheten er todelt, arbeidsgiveransvaret er todelt og ledelsen er todelt.

Prinsipielt tilligger det vedkommende styringsorgan å avgjøre oppgavefordelingen mellom de *utøvende* instanser. Når det gjelder *oppgavefordelingen* mellom de valgte organer og den ordinerte tjeneste, ligger imidlertid den ordinerte tjenestes ansvar og oppgaver både historisk og ordningsmessig så vidt *fast* at nåværende ordninger for oppgavefordeling kan og bør videreføres. Oppgavefordelingen fremgår i dag av tjenesteordningene for den ordinerte tjeneste og i bestemmelsene i kirkeloven når det gjelder de valgte organer. Den samme oppgavefordeling vil imidlertid i fremtiden skje på *et annet grunnlag* enn i dag: det vil rettslig sett nå være *én organisasjon*, det er *én virksomhet* som drives og *ett ansvar* for virksomheten som skal ivaretas. Dette bidrar til å understreke sterkt det som er *felles* i forhold til oppgaveløsningen og ikke som i dag: det som er *atskilt*.

Oppgaveløsningen må inntil videre skje på basis av to arbeidsgiverlinjer og todelt ledelse, jf dog ordningen i C-5.

For nærmere redegjørelse vises til **Hefte 2, Del 7, kap. 2, ”veivalg 6”**.

Enhetlig og todelt modell:

De valgte kirkelige organer og den ordinerte tjeneste

Rettslig todeling opphører

Todelt virksomhet opphører

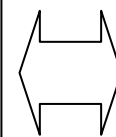
Todelt ansvar for virksomheten opphører

Todelt arbeidsgiveransvar opphører

Todelt ledelse opphører – en enhetlig, samlet, og kollegial ledelse for de valgte organer og den ordinerte tjeneste

De valgte organer:

Oppgaver

Den ordinerte tjeneste:

Oppgaver

Arbeidsgruppens målsetting er at en oppgavefordeling skal skje på basis av at Den norske kirke har felles mål og strategier – og driver én virksomhet. Dette er nedfelt i **Hefte 2, Del 8, kap 3** om *”felles forpliktelse – virksomhet og organisasjon”* og om *”felles forpliktelse – økonomi”*, jf også ny KL § 4, 6. og 7. ledd:

”De valgte organer er forpliktet på de mål og strategier som er fastsatt for virksomheten i Den norske kirke. Alle organer skal understøtte virksomheten i soknet”.

”Statens og kommunens bevilgninger til Den norske kirke skal understøtte de mål og strategier som er fastsatt. Det samme gjelder menighetsrådets forvaltning av egne midler”.

Arbeidsgiveransvar og ledelse skal understøtte dette. Oppgaveløsningen skjer på basis av at:

- De valgte kirkelige organ har ansvar for *at* oppgavene utføres.

- De tilsatte skal *utføre* oppgavene. Denne utførelse skal skje i *balansepunktet* mellom *arbeidsgivers styringsrett* og den tilsattes *faglige selvstendighet*. Her gjelder det egne bestemmelser for den ordinerte og vigslede tjeneste:
  - Den vigslede tjeneste er underlagt arbeidsgivers styringsrett på vanlig måte (jf tjenesteordningenes § 3: "... er forpliktet på de planer og programmer menighetsrådet fastsetter ..." og "arbeidsgiver fastslegger hvilke tjenesteoppgaver som tilligger stillingen ...").
  - I forhold til de tilsattes faglighet, er det gitt særskilte bestemmelser for den vigslede tjeneste: (jf § 3 "... har et selvstendig ansvar for den faglige utførelsen av de arbeidsoppgaver som er tillagt stillingen").
  - For den ordinerte tjeneste gjelder at den "... er forpliktet på de mål og strategier som er fastsatt for virksomheten i Den norske kirke..." (biskop) "... og i bispedømmet ..." (prost) ... "soknepresten sørger for den nødvendige samordning med menighetsrådets virksomhet..." og ... "i forvaltning av Ord og sakrament utøver alle menighetsprester et pastoralt lederansvar og bidrar til strategisk og åndelig ledelse i og av menigheten..." (menighetsprest). Tjenesten med Ord og sakrament innebærer et selvstendig faglig ansvar som er overdratt fra kirken til presten gjennom ordinasjonen og vil fortsatt utgjøre et særskilt område innenfor menighetens liv og virksomhet.

Modell- og veivalgene A) – C): Arbeidsgruppens konklusjoner

Arbeidsgruppens konklusjoner i forhold til de modell og veivalg som er beskrevet i A) – C), er: A-3, B-2 og de veivalg som det er redegjort for i C 1-6.

Forslagene til ny Kirkemøtets kirkeordning (lovtekster **Hefte 1, Del 3** og kommentarer **Hefte 3, Del 9**) og utkastet til ny kirkelov (lovtekster **Hefte 1, Del 4** og kommentarer **Hefte 3, Del 10**) er utarbeidet med utgangspunkt i disse konklusjoner.

Veivalg C-7. Økonomi

Redegjørelse:

I dag er Den kirkes økonomi todelt. Staten finansierer 1/3 og kommune 2/3, jf **Hefte 3, Del 10, kap 2, § 8.**

Fordelingen følger av den rettslige todeling, at virksomheten er todelt, at ansvaret for virksomheten er todelt, arbeidsgiveransvaret er todelt og ledelsen er todelt. Staten ivaretar den ordinerte tjeneste og de valgte organer regionalt og sentralt. Kommunen har ansvar for den lokale kirke.

Nåværende *fordeling* mellom stat og kommune kan videreføres, men på *et annet grunnlag* enn i dag: det vil rettslig sett nå være *én organisasjon* (som er eget rettssubjekt), det er *én virksomhet* som drives og *ett ansvar* for virksomheten som skal ivaretas. Gjennom en virksomhetsoverdragelse kan det etableres et *felles arbeidsgiveransvar og felles ledelse*.

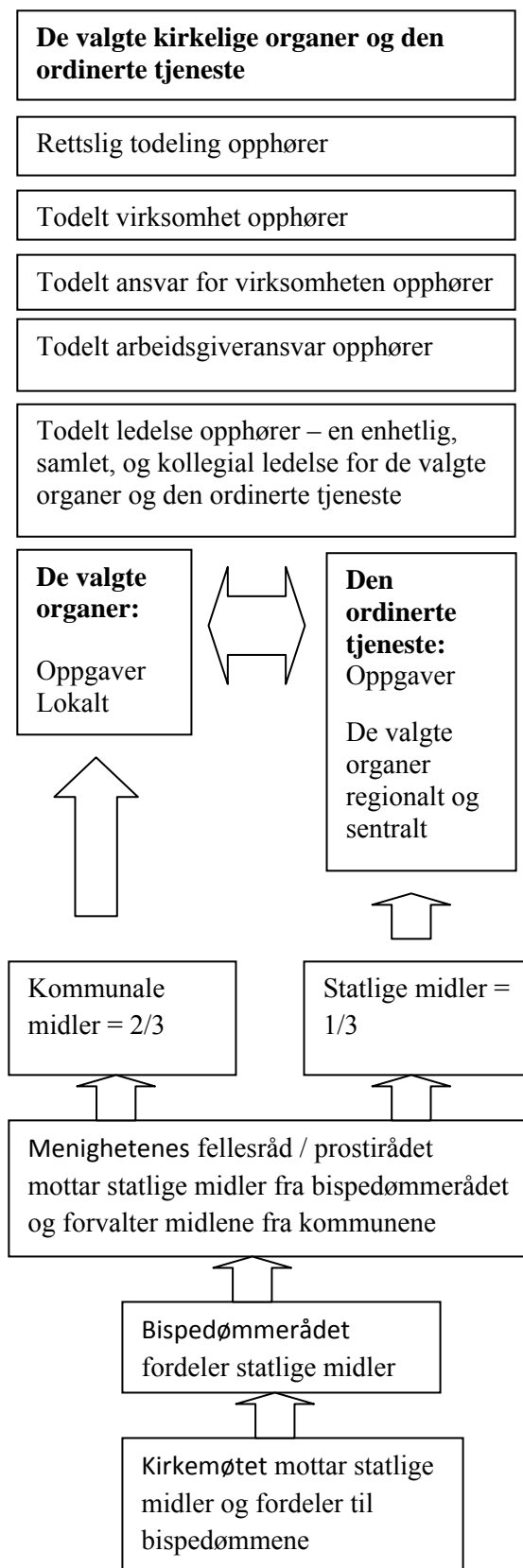
Inntil videre (jf kirkeforliket) må imidlertid oppgaveløsningen må på basis av to arbeidsgiverlinjer og todelt ledelse, jf dog ordningen i C-5.

Det nye grunnlag for kirkeorganisasjonen som grunnlovsendringene åpner for og legger til rette for – slik arbeidsgruppen har redegjort for i C 1-6 – innebærer at også at det kan endringer *innenfor* nåværende finansieringsordning.

Endringene som arbeidsgruppen foreslår vil innebære at

- 1) Soknene blir mottakere av midler fra stat og kommune
- 2) Midlene gis som tilskudd til lovbestemte oppgaver
- 3) Samme organ (menighetenes fellesråd / prostirådet) forvalter både statlige og kommunale midler – men holder bruken atskilt
- 4) Statlige midler overføres samlet til Kirkemøtets disposisjon og kanaliseres til soknene via bispeddømmene
- 5) Etatsstyringen legges om

Enhetlig og todelt modell:

Det synes å foreligge flere handlingsalternativ i forhold til å gi Den norske kirke økt kirkelig selvstyre også i forhold til økonomi:

Det kan gjelde i forhold til *hvilken instans* som skal motta de statlige midler:

- Staten kan legge om sin forvaltningspolitikk i forhold til egne bevilgninger ved å gi *en samlet bevilgning til Den norske kirke som forvaltes av Kirkemøtet*. Dette *kan* fremdeles knytte finansiering og virksomhetsansvar sammen – med tilhørende budsjettforutsetninger og resultatrapportering – men vil legge selve økonomiforvaltningen til kirkens sentralorgan. Etatsstyringen av Den norske kirke kan med dette også videreføres – ikke gjennom bispedømmene som i dag, men overfør Kirkemøtet. Dersom/når Den norske kirke blir eget rettssubjekt, vil dette neppe kunne legges til grunn på samme måte.
- Staten kan legge om sin bevilgningspolitikk ved å fordele bevilgningene over statsbudsjettet til *soknene* som i dag er selvstendige rettssubjekter. Soknene har i dag et selvstendig virksomhetsansvar og soknenes virksomhet vil da finansieres gjennom tilskudd fra stat, kommune og andre midler. Denne ordning er allerede etablert når det gjelder midler til trosopplæring. En slik ordning ville måtte forutsette at soknenes virksomhetsansvar ble utvidet til også å omfatte prestedtjenesten.

Det kan gjelde i forhold til om de statlige midler gis som *bevilgning* eller *tilskudd*:

- Staten kan legge om sin bevilgningspolitikk fra *bevilgning* til egen virksomhet til *tilskudd*. Bevilgningene kan skje på basis av *regler* som for kommunene i dag. På denne måte blir det for soknene *ingen direkte* sammenheng mellom finansiering og virksomhetsansvar. Men selvstendige kirkelige organer vil være forpliktet å disponere de bevilgede midler i samsvar med de regler lovverket inneholder.
- Dersom Den norske kirke blir *eget rettssubjekt*, vil den statlige finansiering få form av tilskudd til et selvstendig rettssubjekt med eget virksomhetsansvar. Dette vil tilsvarende ordningene som gjelder for kommunal finansiering av den lokale kirke i dag. Staten *kan* legge inn i lovverket de samme forutsetninger som bruk av statlige midler som i dag gjelder i forhold til bruk av kommunale midler.

Det kan gjelde i forhold til *grunnlaget* for statens understøttelse av Den norske kirke:

- Statens forpliktelser til å gi bevilgning til prestedtjenesten følger i dag i stor grad av Grunnlovens §§ 16 og 21. Når disse bestemmelser oppheves, må de erstattes av bestemmelser i kirkeloven som gir staten tilsvarende forpliktelse. Arbeidsgruppen har utarbeidet slike bestemmelser i ny KL § 8. Disse bestemmelser knytter statens understøttelse til *kirkens oppgaver*.
- Staten kan legge om sin bevilgningspolitikk til Den norske kirke ved å gi tilskudd på basis av *medlemstall*. På denne måte *brytes* forbindelsen mellom finansiering og virksomhetsansvar. Det kan også etableres en tilskuddordning som en kombinasjon av ulike objektive kriterier – som f.eks medlemstall og tjenesteproduksjon. Det gjenstår å se om slike spørsmål må vurderes i forbindelse med det utvalg Regjeringen har oppnevnt i forhold til statens tros- og livssynspolitikk.

Disse handlingsalternativ kan også åpne mulighetene for å etablere et felles arbeidsgiveransvar i Den norske kirke. De åpner også – i ulik grad – mulighetene for en virksomhetsoverdragelse fra staten til kirken.

Det vises for øvrig til **Hefte 2, Del 8, kap 1** om "*finansiering og virksomhetsansvar*" og **Hefte 3, Del 10, kap 2, § 8** (særlig kommentaren om "*fra bevilgning til tilskudd*").

Lovtekstene – innledning

I henhold til sitt mandat skal arbeidsgruppen i forslaget til ny kirkeordning utarbeide *konkret regeltekst*. Arbeidet med ny kirkeordning skal dessuten *koordineres med forslaget til ny kirkelov*. Arbeidsgruppen har løst denne utfordring ved å utarbeide *både* forslag til ny kirkeordning og ny kirkelov.

- Lovtekstene til ny kirkeordning vedtatt av Kirkemøtet, fremgår av **Del 3**. *Kommentarene* til de enkelte paragrafer fremgår av **Hefte 3, Del 9**.
- Utkast til ny kirkelov fastsatt av Stortinget, fremgår av **Del 4**. *Kommentarene* til de enkelte paragrafer fremgår av **Hefte 3, Del 10**.

Metodisk har arbeidet hatt tre utgangspunkt:

- *Kirkemøtets hovedprinsipper og føringer* for arbeidet med ny kirkeordning (sak KM 8/05 og sak KM 8/07) – se **Hefte 2, Del 6**.

I **Hefte 4, Del 14 – vedlegg** gis det oversikt over hvor i arbeidsgruppens forslag de enkelte elementer i sak KM 8/05 og sak KM 8/07 er tatt inn.

- *Lovtekstene i nåværende kirkelov* har dannet et metodisk utgangspunkt. Ingen bestemmelser i nåværende kirkelov er *unødvendig* og bør derfor gjenfinnes – enten i ny kirkelov eller i Kirkemøtets kirkeordning. De løser problemstillinger som det har vist seg å være nødvendig å gi lovbestemmelser om. En slik metodikk har tjent som en *kvalitetssikring* av arbeidet. I kommentarene i **Hefte 3, Del 9** og **Del 10** er det til hver paragraf angitt i normal bokstavtype hvilke bestemmelser som er en videreføring av bestemmelser i nåværende kirkelov. Nye bestemmelser i forhold til kirkeloven av 1996 er gjengitt i **fete typer**. Bestemmelser som utgår fra nåværende kirkelov, er gjengitt i *kursiv*.

I **Hefte 4, Del 14 – vedlegg** gis oversikt over hvordan bestemmelsene i nåværende kirkelov av 1996 gjenfinnes i arbeidsgruppens forslag – enten i kirkeloven eller i Kirkemøtets kirkeordning.

- *Grunnlovsendringene* danner det konstitusjonelle grunnlaget både for ny kirkelov og kirkeordning, se **Hefte 2, Del 7 og 8**. Det må derfor foretas en vurdering og tolkning av den endrede situasjon som vil oppstå etter grunnlovsendringene i 2012 og hvordan kirkens ordning bør utformes på et nytt grunnlag. Det gjelder ikke minst hva som anbefales fastsatt av Stortinget i *kirkeloven* (**Del 4**) og hvilke bestemmelser som anbefales vedtatt av Kirkemøtet i *Kirkemøtets kirkeordning* (**Del 3**).

I **Hefte 2, Del 7** omtales de premisser som de nye grunnlovsbestemmelser legger og i **Hefte 2, Del 8, kap 1-4** forholdet mellom grunnlovsendringene og kirkens ordning. I **kap 5** drøftes biskopens tilsyn.

Kirkemøtets kirkeordning - lovtekster

Kapittel 1. Kirkens egenart og organisasjon

§ 1 Den norske kirkes læregrunnlag og bekjennelsesskrifter

Den norske kirke bekjenner i fellesskap med de kristne kirker i verden sin tro på den treenige Gud slik den er gitt oss i Bibelen og uttalt i den apostoliske, nicenske og athanasianske bekjennelse, og bevitnet i den Augsburgske bekjennelse og i Luthers lille katekisme.

§ 2 Kirkeordningens formål

Den norske kirke er en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen evangelisk-luthersk folkekirke. Kirkens ordning skal legge forholdene til rette for dette og for oppslutning, engasjement og fornyelse.

§ 3 Kirkens oppgaver

Kirkens valgte organer, de ordinerte, vigslede, tilsatte og frivillige medarbeidere skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv. Det skal være gudstjenester, kirkelige handlinger, diakoni og trosopplæring i alle sokn. Det skal legges til rette for slike tjenester også for de av kirkens medlemmer som er bosatt i riket, men som midlertidig oppholder seg i utlandet.

§ 4 Kirkens organisasjon

Den norske kirke er inndelt i sokn, prosti og bispedømme. Hvert sokn hører til et prosti. Hvert prosti hører til et bispedømme.

Den norske kirkes valgte organer er menighetsråd, menighetenes fellesråd / prostiråd, bispedømmeråd og Kirkemøte. De valgte organer sammensettes av folkevalgte representanter for kirkens medlemmer og av folkevalgte representanter for den ordinerte tjeneste. Fordelingen fastsettes av Kirkemøtet. Biskopen er medlem av bispedømmerådet og biskopene er medlemmer av Kirkemøtet. Sentralkirkelige organer er Bispemøtet, Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd.

Alle kirkelige organer skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære.

Den som er valgt som medlem av et lovbestemt kirkelig organ, plikter å delta i organets møter, med mindre det foreligger gyldig forfall. Medlem som er til stede i et lovbestemt kirkelig organ når en sak tas opp til avstemning, plikter å avgi stemme. Ved valg og ansettelse er det adgang til å stemme blankt.

Medlemmer i valgte organer og i utvalg oppnevnt av disse har krav på fri fra arbeid i det omfang dette er nødvendig på grunn av møteplikt.

Hvert valgt kirkelig organ skal ha en daglig leder, jf § 10, 2. ledd når det gjelder menighetsråd.

De valgte organers oppgaver ivaretas av de ordinerte, vigslede, tilsatte og frivillige medarbeidere.

§ 5 Kirkelig inndeling

Bispedømmerådet fastsetter endringer av grenser mellom sokn og sammenslåing av sokn. Et sokn kan ikke omfatte områder i to kommuner. Bispedømmerådet fastsetter navn på kirke og sokn og treffer bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer, herunder treffer avgjørelse om det skal velges nye menighetsråd.

Bispedømmerådet fastsetter endringer av grensene mellom prostier. Bispedømmerådet fastsetter prostiets navn og treffer bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer, herunder treffer avgjørelse om det skal velges nye menighetenes fellesråd / prostiråd.

Kirkemøtet fastsetter endringer av grensene mellom bispedømmer og treffer bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer. Kirkemøtet treffer avgjørelse om endring av et bispedømmes navn og om det skal velges nye bispedømmeråd. Kirkemøtet kan delegere sin myndighet til Kirkerådet.

§ 6 Tilhørighet og medlemskap

1. Medlemskap i Den norske kirke erverves ved dåp.
2. Bare person som er bosatt i riket og norsk statsborger bosatt i utlandet kan være medlem av Den norske kirke. Utenlandsk statsborger som er bosatt i riket og som er medlem av Den norske kirke, beholder sitt medlemskap ved midlertidig opphold i utlandet.
3. Barn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen såfremt en av foreldrene er medlem. Hører en av foreldrene til Den norske kirke og en til et annet trossamfunn, avgjør de sammen hvilket trossamfunn barnet skal tilhøre. Bli foreldre som har foreldreansvaret sammen, begge medlemmer av Den norske kirke, skal også deres barn under 15 år anses å høre inn under denne. Tilsvarende gjelder dersom en far eller mor som har foreldreansvaret alene, blir medlem av Den norske kirke.
4. Barn av foreldre som ikke er medlemmer av Den norske kirke, anses å høre inn under denne såfremt foreldrene melder fra om det.
5. Melding etter nr 3 og 4 gis av foreldrene i fellesskap etter at barnet er født. Har en av foreldrene foreldreansvaret alene, gis meldingen av denne. Har ingen foreldreansvaret, kan melding gis av vergen. Retten for foreldre eller verge til å gi melding etter nr 2 og 3 vedvarer til barnet fyller 15 år.

6. Barn som etter bestemmelsene i nr 3 og 4 anses å høre inn under Den norske kirke, blir medlem av denne når det er døpt. Når barnet har fylt 18 år uten å være døpt, anses det ikke lenger å høre inn under Den norske kirke.
7. Den som er over 15 år, kan melde seg inn i eller ut av Den norske kirke.
8. Et medlem av Den norske kirke kan ikke samtidig være medlem av et annet kirkesamfunn i Norge. Ingen kan bli medlem av Den norske kirke så lenge vedkommende er medlem av et annet trossamfunn i Norge. Den som ikke tidligere er døpt, må la seg døpe etter Den norske kirkes ordning for dåp for å kunne bli medlem av kirken.
9. Innmelding i, og utmelding av Den norske kirke skjer ved personlig henvendelse til soknet på bostedet. Innmelding og utmelding kan også skje skriftlig. Ved skriftlig innmelding kreves nødvendig dokumentasjon fremlagt. Er vedkommende bosatt i utlandet, rettes henvendelsen til soknet på siste bosted i Norge, eller såfremt vedkommende ikke har hatt bosted i Norge, til det sokn biskopen bestemmer. Melding etter nr 3-5 skjer ved personlig eller skriftlig henvendelse til soknet på barnets bosted. Er barnet bosatt i utlandet, gjelder regelen i første ledd tredje punktum tilsvarende.
Den som mottar henvendelse etter reglene foran, skal påse at lovens vilkår er til stede, foreta registrering i kirkeboken og gi attest om det som blir registrert. Kirkemøtet gir nærmere regler om fremgangsmåten ved innmelding og utmelding og melding etter dette nummer, herunder om hvilke opplysninger som kan kreves.
10. Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om en person skal anses som medlem av Den norske kirke.

§ 7 Særskilte bestemmelser om medlemskap, stemmerett, valgbarhet og verv

a) Medlemskap

Kirkelig tilsatte og ombud skal være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan dispensere fra kravet når særlige grunner tilsier det. Vedtaket kan ikke påklages.

b) Stemmerett

Hvert medlem av Den norske kirke som bor i soknet og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 15 år og ikke er fradømt stemmerett i offentlige anliggender, har kirkelig stemmerett. Ingen kan ha stemmerett i mer enn ett sokn.

Biskopen kan etter søknad fra vedkommende menighetsråd samtykke i at en person gis stemmerett i et annet sokn enn der vedkommende er bosatt eller i en godkjent kategorialmenighet eller valgmenighet vedkommende tilhører.

Kirkelig tjenestemenn eller ombud som er innvilget dispensasjon fra kravet om medlemskap i Den norske kirke etter bokstav a), har ikke stemmerett eller er valgbare til kirkelige organer. Dette gjelder allikevel ikke stemmerett og valgbarhet i partssammensatte utvalg, jf kirkeovens § 17.

c) Valgbarhet, møteplikt og rett til fritak

Valgbar til menighetsråd og pliktig til å ta imot valg er den som har fylt 18 år og har rett til å stemme ved valget.

Valgbar til Kirkemøtet etter § 19, 2. ledd bokstav b) er den som oppfyller vilkårene i 1. ledd og som ikke er ordinert prest. Valgbar til øvrige organer er den som oppfyller vilkårene i 1. ledd og som ikke er tilsatt i administrativ stilling i vedkommende organ.

Rett til å kreve seg fritatt for valg til menighetsråd og Kirkemøte har den som har fylt 65 år før valgperioden tar til, den som har gjort tjeneste som medlem av et valgt kirkelig organ de siste fire år og den som påberoper seg hindring som menighetsrådet godkjenner.

d) Uttreden av et valgt organ

Den som taper valgbarheten til menighetsrådet i valgperioden, trer endelig ut av rådet. Hvis tap av valgbarhet skyldes registrert utflytting fra soknet for to år eller mindre, trer vedkommende ut av vervet for den tid utflyttingen varer.

Hvis medlemmer av menighetsrådet trer endelig ut eller får varig forfall, trer varamedlemmer inn i deres sted i den nummerorden de er valgt. Er menighetsrådet valgt ved forholdstallsvalg, trer varamedlemmene inn fra vedkommende gruppe.

Menighetsrådet kan etter søknad fritta, for et kortere tidsrom eller resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter eller belastning kan skjønne sine plikter i vervet.

Menighetsrådets vedtak etter 3. ledd omfatter også eventuelt medlemskap i menighetenes fellestråd / prostiråd.

Den som taper valgbarheten til Kirkemøtet i valgperioden, trer endelig ut av Kirkemøtet. Hvis tap av valgbarhet skyldes registrert utflytting fra bispedømmet for to år eller mindre, trer vedkommende ut av vervet for den tid utflyttingen varer.

Hvis medlemmer av Kirkemøtet trer endelig ut eller får varig forfall, trer varamedlemmer inn i deres sted i i samsvar med den valgordning som er benyttet.

Kirkerådet kan etter søknad fritta, for et kortere tidsrom eller resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter eller belastning kan skjønne sine plikter i vervet som medlem av Kirkemøtet.

e) Barneomsorgsattest. Straffbare forhold.

Lovbestemte organer i Den norske kirke kan kreve fremleggelse av barneomsorgsattest som nevnt i politiregisterloven § 39, 1. ledd, av person som lønnet eller ulønnet skal tilsettes, utføre oppgaver eller inneha tillitsverv der vedkommende vil ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige.

Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot et medlem av et valgt kirkelig organ for et straffbart forhold, som nevnt i straffeloven kapittel 11 eller 33 og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for et valgt kirkelig organ, kan organet vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort. Dersom et valgt medlem dømmes for et straffbart forhold, kan vedkommende organ vedta at vedkommende skal tre endelig ut av organet. For Kirkemøtet treffes vedtak etter dette ledd av Kirkerådet.

Kapittel 2. Den lokale kirke

§ 8 Soknets organer

I hvert sokn skal det være et menighetsråd. Bispedømmerrådet kan godkjenne at det velges felles menighetsråd for flere sokn og godkjenner sammensetningen av rådet. For et område med flere kommuner eller sokn skal det i tillegg være et menighetenes fellestråd / prostiråd. Bispedømmerrådet kan godkjenne at menighetsrådene i to eller flere prostier inngår avtale om at det skal velges felles menighetenes fellestråd / prostiråd og godkjenner sammensetningen av rådet.

Menighetsrådet treffer avgjørelser og opptretr på vegne av soknet når det ikke er fastsatt i eller i medhold av lov at myndigheten er lagt til menighetenes fellestråd / prostirådet eller annet organ. Bispedømmerrådet avgjør i tvilstilfelle hvilket organ som treffer avgjørelse og opptretr på vegne av soknet.

I prosti hvor ikke alle sokn hører til samme kommune, og i kommuner med særlig mange sokn, kan bispedømmerrådet godkjenne tilpasninger av bestemmelsene om menighetsråd og menighetenes fellestråd / prostiråd.

For å fremme hensiktsmessige organisasjonsformer og en hensiktsmessig oppgavefordeling i og mellom soknene, kan Kirkerådet godkjenne forsøk som avviker fra denne lovs bestemmelser om organiseringen av soknets organer, oppgavefordelingen mellom disse og deres sammensetning. Kirkerådet kan gi nærmere retningslinjer for forsøk etter denne bestemmelse.

§ 9 Menighetsrådets sammensetning

Menighetsrådet består av soknets sokneprest og – etter menighetsmøtets bestemmelse – 4, 6, 8 eller 10 andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdstallsvalg for 4 år. For de valgte medlemmer velges samtidig minst 4 varamedlemmer. Endring av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøte før valget kunngjøres.

Biskopen fordeler prestene innenfor tjenestedistriktet slik at hvert menighetsråd får en prest som medlem, herunder om en annen enn soknets sokneprest skal være medlem av menighetsrådet. Biskopen bestemmer også hvordan prestene skal være varamedlemmer for hverandre.

Biskopen og prosten har rett til å ta del i menighetsrådsmøte, men uten stemmerett. Det samme gjelder soknets sokneprest dersom vedkommende ikke er medlem av rådet. Menighetsrådet kan innkalle andre til å ta del i forhandlingene, men uten stemmerett.

Biskopen kan innkalle menighetsrådet til møte.

§ 10 Formene for menighetsrådets virksomhet

Menighetsrådet kan gi lederen eller denne og minst to av rådets medlemmer (arbeidsutvalg) fullmakt til på saklig begrensede områder å treffe avgjørelse i saker som skulle ha vært avgjort av rådet. Avgjørelse som er truffet med hjemmel i slik fullmakt skal refereres i første møte etter at avgjørelsen er truffet.

Menighetenes fellestråd / prostirådet kan etter at saken er behandlet av vedkommende menighetsråd, bestemme at en av soknets tilsatte skal være daglig leder av menighetsrådets virksomhet. Dersom det bestemmes at soknepresten er daglig leder, trer soknepresten ut som medlem av menighetsrådet. Biskopen oppnevner da en annen ordinert prest som medlem av menighetsrådet. Menighetsråd kan gå sammen om å ha felles daglig leder.

§ 11 Menighetsrådets oppgaver

Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt og sakramentene forvaltet, syke og døende betjent, døpte gis trosopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet.

Menighetsrådet har ansvar for kirkelig undervisning, kirkemusikk, diakoni og gudstjenester i soknet.

Menighetsrådet avgjør om det skal tas opp offer eller foretas innsamling i kirken og forvalter de midler som blir samlet inn, bevilget eller gitt som gave til virksomhet i soknet, med mindre annet er fastsatt. Avgjørelse om opprettelse av stillinger skal godkjennes av menighetenes fellelsråd / prostirådet.

Menighetsrådet skal medvirke ved tilsetninger i stillinger som forutsetter ordinasjon eller vigsling og medvirker ved tilsetning i øvrige kirkelige stillinger etter de regler som gjelder til enhver tid.

Menighetsrådet fremmer overfor menighetenes fellelsråd / prostirådet forslag til budsjett for de oppgaver i soknet som følger av kirkelovens § 8. Menighetsrådet uttaler seg om menighetenes fellelsråds / prostirådets mål og planer for den kirkelige virksomhet. Menighetsrådet forvalter de bevilgede midler til soknet og utøver tilsettingsmyndighet og arbeidsgiverfunksjoner når dette er bestemt av menighetenes fellelsråd / prostirådet.

Menighetsrådet innbyr minst en gang i året de tilsatte i soknet til å ta del i rådets drøftinger om menighetsforholdene og de oppgaver som foreligger.

Menighetsrådet forbereder og gir innstilling til avgjørelse i alle saker som legges fram for menighetsmøtet, jf § 13, eller som menighetsmøtet selv tar opp.

Menighetsrådet gir hvert år menighetsmøtet en orientering om det kristelige arbeidet i soknet.

Menighetsrådet skaffer til veie de opplysninger og gir de uttalelser som kirkelig myndighet ber om.

§ 12 Menighetsmøtet

Menighetsmøtet består av de stemmeberettigede i soknet. Bare de som møter fram personlig, kan stemme. Også biskopen, prosten og soknepresten kan ta del i møtet, men bare stemme om de ellers er stemmeberettiget i soknet.

Menighetsmøtet kalles sammen av menighetsrådet så ofte det er påkrevd eller finnes ønskelig eller når minst 20 av soknets stemmeberettigede krever det.

§ 13 Menighetsmøtets oppgaver

Menighetsmøtet avgjør saker om innføring av ny, godkjent salmebok og liturgi og andre saker som etter bestemmelse av Kirkemøtet overlates til menighetsmøtets avgjørelse.

Før vedkommende myndighet treffer avgjørelse skal menighetsmøtet gis anledning til å uttale seg om oppføring eller nedlegging av kirke, og om deling, sammenslåing eller andre endringer i grensene for et sokn og om det skal velges felles menighetsråd for flere sokn.

For øvrig gir menighetsmøtet uttalelse når kirkelig myndighet ber om det eller når menighetsmøtet av eget tiltak ønsker å uttale seg.

Kapittel 3. Prostiet

§ 14 Prostimøte

Prostimøtet består av menighetsrådene i prostiet. Alle medlemmer av menighetsrådene har møte-, tale- og stemmerett. Prosten er medlem av prostimøtet.

Prostimøtet vedtar mål, planer og budsjett for menighetenes fellesråd / prostirådets virksomhet. Prostimøtet godkjenner rådets årsrapport og regnskap. Prostimøtet kan ikke treffe avgjørelser i saker som omfattes av menighetsrådets myndighet etter § 11.

Prostimøtet kan ellers drøfte saker som hører innen under menighetenes fellesråd / prostirådet, herunder også aktuelle utfordringer for soknene, i bispedømmet og i Den norske kirke. I slike saker kan prostimøtet ikke treffe avgjørelser som er bindende for andre organer.

Alle menighetsråd i prostiet, menighetenes fellesråd / prostirådet og prosten kan fremme saker til behandling i prostimøtet. Biskopen har rett til å delta i prostimøtet, men uten stemmerett.

Prostimøtet velger menighetenes fellesråd / prostirådet. Når det i medhold av § 8, 1. ledd er godkjent at det skal velges felles menighetenes fellesråd / prostiråd for flere prostier, velges rådet av et felles prostimøte for disse prostier. Dette prostimøte ivaretar i så fall også de oppgaver som følger av 2. og 3. ledd.

§ 15 Sammensetningen av menighetenes fellesråd / prostirådet

Menighetenes fellesråd / prostirådet består av seks valgte medlemmer og prosten. Menighetsråd i alle kommuner skal være representert. Dersom det er flere enn seks kommuner i prostiet, utvides antall medlemmer tilsvarende.

Når det i medhold av § 8, 1. ledd er godkjent at det skal velges felles råd for flere prostier, består rådet av det antall medlemmer som er fastsatt ved godkjenningen. Alle prostier skal være representert med minst to medlemmer.

Menighetenes fellesråd / prostiråd i Nord-Hålogaland bispedømme, Sør-Hålogaland bispedømme og Nidaros bispedømme kan i tillegg ha en samisk representant. Kirkemøtet avgjør hvilke råd som skal ha slik representasjon og hvordan disse skal velges.

Bare medlemmer av menighetsrådene i prostiet er valgbare som medlem og personlig varamedlem. Alle velges for 2 år og kan gjenvelges.

Biskopen oppnevner prostens vararepresentant blant prostiets tilsatte prester. Biskopen har rett til å ta del i rådets møter, men uten stemmerett.

Når rådet behandler saker som gjelder kommunens utgiftsdekning etter kirkelovens § 8, kan rådet innkalle en representant for kommunen til å ta del i forhandlingene, men uten stemmerett. Det samme gjelder for menighetsråd dersom myndighet er delegert i medhold av § 16, 3. ledd.

For rådets virksomhet gjelder reglene i § 10, 1. ledd tilsvarende.

§ 16 Menighetenes fellesråd / prostirådets oppgaver

Menighetenes fellesråd / prostirådet skal utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i prostiet, bistå menighetsrådene i deres virksomhet, legge forholdene til rette for at menighetsrådene kan tilby trosopplæring og ha en diakonal og kirkemusikalsk virksomhet i samsvar med Kirkemøtets retningsgivende planer, fremme samarbeidet mellom menighetsrådene og andre lokale arbeidsgrupper i prostiet. Rådet skal ivareta soknenes interesser i forhold til kommunene og Kirkemøtet. Rådet utfører for øvrig de oppgaver som

etter avtale blir overlatt det av det enkelte menighetsråd. Rådet ivaretar oppgavene som kirkegårdsstyre i medhold av gravferdsloven.

Rådet er ansvarlig for at:

- a) det i soknene holdes de gudstjenester biskopen har forordnet,
- b) nødvendige kirkelige tjenester kan ytes i samsvar med statens bevilgning etter kirkelovens § 8, 1. ledd bokstav a) – d) og kommunenes utgiftsdekning etter kirkelovens § 8, 2-8. ledd,
- c) prestedienstens oppgaver kan gjennomføres i medhold av tjenesteordning for menighetsprester og tjenesteordning for proster
- d) bygging, drift og vedlikehold av kirker,
- e) opprettelse og nedleggelse av stillinger som lønnes over rådets budsjett, unntatt stillinger der slik myndighet er lagt til bispedømmerådet
- f) anskaffelse og drift av menighetskontor,
- g) anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring,
- h) fortegnelse føres over inventar og utstyr i soknets kirker. Anskaffelse og avhendelse av kirkens inventar og utstyr skal godkjennes av biskopen.

Rådet skal ivareta økonomiske oppgaver på vegne av soknet og forvalter:

- a) de midler som utredes av kommunene til soknene i vedkommende kommune,
- b) statlige midler som tildeles av bispedømmerådet til prestediensten i prostiet samt statlig tilskudd til særskilte stillinger innen kirkelig undervisning, diakoni og administrativ hjelp for prosten,
- c) statlige tilskudd til trosopplæring, kirkemusikk og andre statlige tilskudd,
- d) inntekter og formue knyttet til kirke og kirkefond, og midler menighetsråd stiller til rådets disposisjon for å løse oppgaver i soknene.
- e) Rådet kan bemyndige menighetsråd til å forvalte de midler som stilles til disposisjon for virksomheten i soknet etter bokstav a - d. Kirkemøtet gir regler om vilkårene for når slik bemyndigelse bør foretas.

Rådet skal ivareta administrative oppgaver på vegne av soknet og foretar:

- a) tilsetting av og har arbeidsgiveransvaret for alle stillinger som omfattes av kommunens økonomiske ansvar etter kirkelovens § 8 og andre stillinger som lønnes over rådets budsjett. Før tilsetting og fastsetting av instruks skal vedkommende menighetsråd gis anledning til å uttale seg. Rådet kan tildele utvalg som nevnt i kirkelovens § 17, 1. ledd myndighet til å foreta tilsetting og treffe avgjørelser i saker som gjelder forholdet mellom soknene eller soknet som arbeidsgiver og de tilsatte innenfor de rammer som følger av kirkelovens § 17, 2. ledd. Rådet kan bemyndige menighetsråd til å utøve tilsettingsmyndighet og andre arbeidsgiverfunksjoner for slike stillinger hvor dette ellers ville ligge til rådet. Kirkemøtet gir regler om vilkårene for når slik bemyndigelse bør foretas.
- b) tilsetting av og arbeidsgiveransvar for menighetsprester i henhold til gjeldende bestemmelser,
- c) før det fattes vedtak om oppsigelse, ileggelse av ordensstraff, avskjed og suspensjon i stillinger som omfattes av bokstav a) og b), skal saken være forelagt biskopen til uttalelse.

Menighetenes fellesråd / prostiråd som omfatter ett eller flere sokn i forvaltningsområdet for samisk språk, er ansvarlig for at det i slike sokn ytes kirkelige tjenester på samisk.

Biskopen fører tilsyn med rådets virksomhet, herunder at omfanget av virksomheten etter 2. ledd bokstav a) – c) er tilfredsstillende. Biskopen får på anmodning rådets budsjett, jf 3. ledd, til uttalelse. Biskopen får på anmodning søknadene til kirkelige stillinger til uttalelse og medvirker for øvrig ved tilsetninger etter 4. ledd i henhold til gjeldende regler fastsatt av Kirkemøtet i tjenesteordning for biskoper.

Rådet skaffer til veie de opplysninger og gir de uttalelser som kirkelig myndighet ber om.

Kapittel 4. Regionale og sentrale kirkelige organer.

§ 17 Bispedømmerådets sammensetning

Justert nåværende ordning (valget i 2009 og 2011)	Forslag til ny ordning
<p>Bispedømmerådet består av:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Biskopen, b) En prest i bispedømmet, c) Åtte leke medlemmer, d) En nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og en sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd e) En representant for døvemenighetene i Oslo bispedømmeråd <p>Valgene etter bokstav c) kan etter bestemmelse av vedkommende bispedømmeråd skje ved a) direkte valg, b) indirekte valg, eller c) som en kombinasjon av direkte og indirekte valg.</p>	<p>Bispedømmerådet består av sju medlemmer hvorav én skal være ordinert prest. Biskopen er medlem av bispedømmerådet.</p> <p>Tre medlemmer velges av og blant medlemmene av prostimøtene i bispedømmene. Et prosti kan bare være representert med ett medlem.</p> <p>Tre medlemmer velges gjennom valget av bispedømmets representanter til Kirkemøtet. De to som fikk flest stemmer ved dette valget, og den ordinerte prest, er valgt også som medlemmer av bispedømmerådet.</p> <p>Dessuten velges en nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd, en sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og en representant for døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd</p>

§ 18 Bispedømmerådets oppgaver

Bispedømmerådet skal fremme samarbeidet i bispedømmet. Bispedømmerådet bistår biskopen i utøvelsen av biskopens tjeneste når biskopen anmoder om det.

Bispedømmerådet kan avholde kirkelige møter i bispedømmene (bispedømmemøter). Bispedømmemøtet kan ikke treffe avgjørelse som er bindende for bispedømmerådet eller andre organer.

Bispedømmerådet har ansvar for prestedtjenesten i bispedømmets prostier og fordeler statlige midler til denne tjenesten, statlige tilskudd til særskilte stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni samt statlige tilskudd til trosopplæring, kirkemusikk og andre tilskudd. Antall prestestillinger i prostiene avgjøres av bispedømmerådet. Bispedømmerådet skal arbeide for å gjennomføre Kirkemøtets retningsgivende planer og programmer i bispedømmets prostier og sokn.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd har et særskilt ansvar for kirkelig betjening på nordsamisk, Sør-Hålogaland bispedømmeråd har et særskilt ansvar for kirkelig betjening på lulesamisk og Nidaros bispedømmeråd har et særskilt ansvar for kirkelig betjening på sørsamisk.

Bispedømmerådet tilsetter i henhold til gjeldende bestemmelser:

- a) proster,
- b) prestestillinger som ikke omfattes av § 16, 4. ledd bokstav b),
- c) tjenestemenn ved bispedømmets administrasjon,
- d) før det fattes vedtak om oppsigelse, ileggelse av ordensstraff, avskjed og suspensjon etter bokstav a-b, skal saken være forelagt biskopen til uttalelse.

Bispedømmerådet ivaretar administrative oppgaver for menighetenes fellestråd / prostirådene etter 3. og 4. ledd. Bispedømmerådet kan delegerer slike oppgaver til menighetenes fellestråd / prostirådet. Nærmere bestemmelser om bispedømmerådets oppgaver fastsettes av Kirkemøtet.

Bispedømmerådet skaffer til veie de opplysninger og gir de uttalelser som kirkelig myndighet ber om.

For bispedømmerådet gjelder reglene i § 10, 1. ledd tilsvarende.

§ 19 Kirkemøtet

Kirkemøtet samles ordinært til møte en gang i året. Har et medlem forfall, skal vararepresentant kalles inn. Ekstraordinært møte kan innkalles av Kirkerådet eller når minst fire bispedømmeråd krever det.

Kirkemøtet består av:

- a) ledende biskop i Bispedømmet
- b) biskopene
- c) en prest fra hvert bispedømme,
- d) åtte representanter fra hvert bispedømme
- e) en nord-samisk representant fra Nord-Hålogaland bispedømme, en lule-samisk representant fra Sør-Hålogaland bispedømme, en sør-samisk representant fra Nidaros bispedømme, en representant fra døvemenighetene.

Kirkemøtet er det øverste representative organ for Den norske kirke og leder virksomheten på vegne av Den norske kirke. Kirkemøtet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på saker av felles kirkelig karakter og fremme samarbeidet innen Den norske kirke. Kirkemøtet skal verne og fremme samisk kirkeliv og ivareta Den norske kirkes internasjonale og økumeniske oppgaver.

Kirkemøtet

- a) gir bestemmelser om kirkens ordning og gir uttalelse i saker om viktige endringer i lover på det kirkelige område,

- b) fastsetter de gudstjenestelige bøker i Den norske kirke samt gir retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning, diakoni, kirkemusikk, samisk kirkeliv og for økumenisk virksomhet,
- c) fastsetter ordning for tilsetting av biskop,
- d) fastsetter tjenesteordning for stillinger som forutsetter ordinasjon eller vigsling,
- e) fremmer forslag til statlige bevilgninger til Den norske kirke på bakgrunn av mål- og strategiplaner, fordeler til bispedømmerådene bevilgede statlige midler til virksomheten i soknene, rapporterer om bruken av midlene og gir regler om forvaltningen av statlige midler,
- f) fastsetter retningslinjer for kirkelig inndeling,
- g) fastsetter ordning for menigheter som ikke omfattes av § 4, 1. ledd, herunder kategorialmenigheter og valgmenigheter,
- h) fastsetter sammensetningen av de valgte kirkelige organer,
- i) fastsetter ordningene for valg av kirkelige organer lokalt, regionalt og sentralt, herunder hvem er stemmeberettiget og valgbare etter bokstav c), d) og e) i 2. ledd
- j) fastsetter formene for valgte kirkelige organers virksomhet,
- k) inngår økumeniske avtaler på vegne av Den norske kirke.
- l) gir regler om kirkens inventar og utstyr,
- m) fastsetter hvordan spørsmål som gjelder kirkens lære og læresaker som gjelder kirkens tilsatte skal behandles.

Kirkemøtet kan ikke selv treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som det tilligger organer for soknet å avgjøre.

Kirkemøtet velger Kirkerådet og kan oppnevne råd og utvalg til å ivareta oppgaver som hører inn under Kirkemøtet. Kirkemøtet fastsetter sin egen forretningsorden.

Kirkemøtet kan delegere myndighet til Kirkerådet, Kirkemøtets råd og utvalg, bispedømmerådene og menighetenes fellesråd / prostirådene.

Kirkemøtet kan godkjenne forsøk med valgmenigheter som selv finansierer sin virksomhet. Nærmere vilkår for det enkelte forsøk fastsettes av Kirkemøtet.

Kirkemøte kan godkjenne forsøk med valgbarhet ned til 15 år og forsøk som innebærer en annen kirkelig inndeling enn det som er fastsatt i kirkelovens § 5. Nærmere vilkår for det enkelte forsøk fastsettes av Kirkemøtet. Kirkemøtet kan gi regler om forsøk som innebærer at Kirkemøtet og bispedømmerådene skal velges og sammensettes på en annen måte enn det som følger av § 17 og § 19, 2. ledd.

§ 20 Kirkerådet

Kirkerådet leder Den norske kirke på vegne av Kirkemøtet mellom Kirkemøtets samlinger, forbereder de saker som skal behandles av Kirkemøtet og iverksetter Kirkemøtets beslutninger.

Kirkerådet selv tilsetter biskop og ledende biskop i Bispemøtet i samsvar med den ordning Kirkemøtet har fastsatt.

Kirkemøtet velger et Kirkeråd på sitt første møte i valgperioden for perioden fram til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperiode. Valgbare er medlemmene av Kirkemøtet unntatt biskopene. Alle bispedømmer skal være representert.

Kirkerådet består av 12 medlemmer, alle med personlige varamedlemmer:

- a) ni representanter som ikke er ordinert prest,
- b) to prester,
- c) ledende biskop i Bispemøtet.

Daglig leder og øvrig personale tilsettes av rådet. Tilsettingsmyndighet kan delegeres til et tilsettingsråd.

§ 21 Bispemøtet

Bispemøtet virker for samordning av de gjøremål som etter gjeldende regler tilligger biskopene. Bispemøtet fastsetter selv sin forretningsorden.

Bispemøtet består av samtlige tjenestegjørende biskoper og ledes av ledende biskop i Bispemøtet.

Bispemøtet fastsetter selv sin forretningsorden.

§ 22 Forholdet mellom Kirkemøtet og Bispemøtet

Bispemøtet kan fremme en læresak for Kirkemøtet. Den norske kirkes liturgier, salmebok og andre læresaker, jf også § 19, 4. ledd bokstav k), forelegges Bispemøtet for behandling i Kirkemøtet.

Dersom en tilråding som har 2/3 flertall i Bispemøtet, ikke får flertall i Kirkemøtet, sendes saken tilbake til Bispemøtet.

Ved annen gangs behandling i Kirkemøtet stilles krav om 2/3 flertall dersom vedtaket ikke er i samsvar med Bispemøtets siste tilråding.

§ 23 Mellomkirkelig råd

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke (Rådet) er Kirkemøtets organ for økumeniske og internasjonale spørsmål. Rådet skal fremme kontakt og samarbeid med andre tros- og livssynssamfunn i Norge. Rådet utfører oppgaver som pålegges av Kirkemøtet og koordinerer disse med Kirkerådet og Samisk kirkeråd, samt med Bispemøtet.

Rådet består av

- a) En representant for hvert bispedømme, etter forslag fra bispedømmerådet, valgt av Kirkemøtet. For hver av representantene velges en vararepresentant fra samme bispedømme.
- b) Ett medlem med varamedlem valgt på fritt grunnlag av Kirkemøtet.
- c) En representant for Kirkens Nødhjelp med vararepresentant. Disse velges av Kirkens Nødhjelps styre.
- d) En biskop med vararepresentant oppnevnt av Bispemøtet.
- e) Den norske kirkes medlem(mer) av Det lutherske verdensforbunds råd.
- f) Den norske kirkes medlem(mer) av Kirkenes Verdensråds sentralkomité.
- g) Den norske kirkes medlem(mer) av Konferansen av europeiske kirkers sentralkomité.

Mandat for Rådet, nærmere regler om formene for virksomheten, regler om valg og øvrige bestemmelser fastsettes av Kirkemøtet i egne statutter.

§ 24 Samisk kirkeråd – Sámi girkoráđđi, Sáme girkoráde, Saemien gærhkoeraerie

Samisk kirkeråd for Den norske kirke (Rådet) er Kirkemøtets organ for samisk kirkeliv. Rådet skal bidra til å styrke den samiske befolknings kultur og språk, og fremme kunnskap og engasjement om samenes stilling i Den norske kirke. Rådet skal ivareta arbeidet med urfolksspørsmål på vegne av Den norske kirke i samarbeid med Mellomkirkelig råd.

Rådet utfører ellers oppgaver som pålegges av Kirkemøtet, og koordinerer disse med Kirkerådet og Mellomkirkelig råd.

Rådet består av 7 representanter:

- a) 5 representanter valgt av Kirkemøtet.
- b) En representant for Sametinget oppnevnt av Sametinget.
- c) En biskop oppnevnt av Bispemøtet.

Sør-, lule- og nord-samisk kirkeliv og Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmer skal være representert i Samisk kirkeråd. En av representantene i rådet skal være bosatt i et av de øvrige bispedømmer.

Mandat for Rådet, nærmere regler om formene for virksomheten, regler om valg og øvrige bestemmelser fastsettes av Kirkemøtet i egne statutter.

Kapittel 5. Ordinerte, vigslende og øvrige tilsatte medarbeidere

§ 25 Den ordinerte og vigslende tjeneste

Den ordinerte tjeneste består av preste- og prostetjenesten og biskopens tjeneste. Biskopen innehar en selvstendig tilsynstjeneste. Kirkemøte kan bestemme at også andre tjenester inngår i den ordinerte tjeneste.

Den vigslende tjeneste består av kateket-, diakon- og kantortjenesten. Kirkemøtet kan bestemme at andre tjenester forutsetter vigsling til tjeneste.

§ 26 Krav til søkere til kirkelig stilling og tap av kirkelig stilling

Biskopen kan fatte vedtak om at søkere til kirkelig stilling som ved utilbørlig atferd viser seg uverdige til å være tilsatt i kirkelig stilling eller bryter med den aktelse eller tillit som er nødvendig for slik stilling, ikke kan tilsettes. Biskopens vedtak kan ikke påklages.

På samme grunnlag kan tilsettingsorganet gjøre vedtak om oppsigelse, ileggelse av ordensstraff, avskjed eller suspensjon. Biskopen kan fremme sak om dette for tilsettingsorganet. Før tilsettingsorganet av eget tiltak kan fatte slikt vedtak, skal saken være forelagt biskopen til uttalelse.

For tilsatte i kirkelig stilling kan det reises læresak av biskopen i det bispedømme hvor vedkommende gjør tjeneste.

Dersom en læreklage blir reist i forbindelse med en tilsettingssak eller det under den forberedende saksbehandling eller i tilsettingsorganet fremkommer læremessig ankemål mot en søker som ellers ville være en aktuell kandidat, er biskopen i det bispedømme hvor stillingen er lyst ledig, ansvarlig for behandlingen. Biskopen vurderer om læresak bør reises. Hvis læresak blir reist, utsettes tilsettingssaken. Hvis biskopen avviser ankemålet, fortsetter tilsettingssaken. Biskopen kan selv reise læresak i forbindelse med en tilsetting i bispedømmet.

Læresaker behandles i henhold til bestemmelser gitt av Kirkemøtet.

§ 27 Tap og gjenerverv av presterettigheter

Biskopen treffer etter søknad vedtak om at en person blir løst fra retten til å utøve prestatetjeneste i Den norske kirke. Vedtak om gjenerverv av presterettighetene treffes av biskopen etter søknad.

Prest, prost og biskop som avskjediges fra sin stilling ved dom, fradømmes stillingen som straff eller gis avskjed mister retten til å utføre prestedtjeneste i Den norske kirke for alltid eller for en begrenset tid. For prester og proster treffes vedtak om eventuell tidsbegrensning av biskopen. Biskopen kan gi dispensasjon for tap av presterettigheter ved avskjedigelse. For biskoper treffes avgjørelsen av tilsettingsmyndigheten.

Biskopen kan vedta å frata en prest som ikke er tilsatt av bispedømmerådet eller menighetens fellesråd / prostirådet retten til å utføre prestedtjeneste i Den norske kirke for alltid eller for en begrenset tid når vedkommende ved utilbørlig adferd viser seg uverdigg til å være prest eller bryter ned den aktelse eller tillit som er nødvendig for utførelse av prestedtjenesten.

Biskopens vedtak etter 2. og 3. ledd kan ikke påklages.

Når biskopen finner grunnlag for å vurdere gjenerverv av presterettigheter for en som har mistet retten til å utføre prestedtjeneste for alltid, eller før utløpet av den bestemte tid, kan biskopen fatte vedtak om dette.

Bestemmelsene i denne paragraf får tilsvarende anvendelse for den rett til å utøve prestedtjeneste i Den norske kirke som biskopen har gitt en prest i et annet kirkesamfunn.

§ 28 Tap og gjenerverv av vigslingsfullmakter

Biskopen treffer etter søknad vedtak om at en person blir løst fra retten til å utøve vigslet tjeneste som kateket, diakon eller kantor. Vedtak om gjenerverv treffes av biskopen etter søknad.

Vigslet kateket, diakon eller kantor som avskjediges fra sin stilling ved dom, fradømmes stillingen som straff eller gis avskjed mister retten til å utføre vigslet tjeneste i Den norske kirke for alltid eller for en begrenset tid. Vedtak om eventuell tidsbegrensning fattes av biskopen. Biskopen kan gi dispensasjon for tap av vigslingsfullmakt ved avskjedigelse.

Biskopen kan vedta å frata en vigslet kateket, diakon eller kantor som ikke er i kirkelig stilling retten til å utføre vigslet tjeneste i Den norske kirke for alltid eller for en begrenset tid når vedkommende ved utilbørlig adferd viser seg uverdigg til å være i vigslet tjeneste eller bryter ned den aktelse eller tillit som er nødvendig for utførelse av tjenesten.

Biskopens vedtak etter 2. og 3. ledd kan ikke påklages.

Når biskopen finner grunnlag for å vurdere gjenerverv av vigslingsfullmaktene for en som har mistet retten for alltid, eller før utløpet av den bestemte tid, kan biskopen fatte vedtak om dette.

Kapittel 6. Forskjellige bestemmelser

§ 29 Fullmakt til valgte organer

Bispedømmerådet gis fullmakt til å fatte vedtak

- a) i medhold av kirkelovens § 5, 2. ledd om opprettelse av nytt sokn,
- b) i medhold av kirkelovens § 5, 3. ledd om endringer av grensene for sokn og prosti herunder bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer,
- c) i medhold av kirkelovens § 9, 1. ledd om godkjennelse av opptak av lån på soknets vegne,

- d) i medhold av kirkelovens § 9, 4. ledd om å iverksette de tiltak som anses nødvendig når menighetenes fellesråd / prostirådet har truffet vedtak om betalingsinnstilling,
- e) i medhold av kirkelovens § 11, 1. ledd om at forvaltningen av en soknekirke legges til et annet organ enn menighetenes fellesråd / prostirådet,
- f) i medhold av kirkelovens § 11, 2. ledd om samtykke til salg av kirke når særlige grunner tilsier det,
- g) i medhold av kirkelovens § 11, 3. ledd om samtykke til avhendelse av fast eiendom som ikke er nødvendig for kirke,
- h) i medhold av kirkelovens § 12, 1. ledd om samtykke til at avkastningen av kirkefond kan benyttes til andre kirkelige formål i soknet eller i andre sokn i kommunen,
- i) i medhold av kirkelovens § 12, 2. ledd om samtykke til at kirkefondets kapital kan benyttes til andre kirkelige formål i soknet eller andre sokn i kommunen,
- j) i medhold av kirkelovens § 13, 2. ledd om godkjenning av betaling for bruk av kirke til kirkelige handlinger utenfor gudstjenester og til andre formål.

Biskopen gis fullmakt til å fatte vedtak

- a) i medhold av kirkelovens § 14, 4. ledd om godkjenning av ombygging og utvidelse av kirke,
- b) i medhold av kirkelovens § 14, 5. ledd om tillatelse til begynnelse nærmere kirke enn 60 meter.

Kirkerådet gis fullmakt til å fatte vedtak

- a) i medhold av kirkelovens § 5, 3. ledd om endringer av grensene for bispedømmer herunder bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer,
- b) i medhold av kirkelovens § 10 bokstav c) om godkjenning av bygging av ny soknekirke eller kapell,
- c) i medhold av kirkelovens § 14, 3. ledd om unntak fra reglene i 1. og 2. ledd om oppføring av ny kirke og størrelsen på ny kirke,
- d) i medhold av kirkelovens § 14, 4. ledd om godkjenning av oppføring og nedleggelse av kirke.

§ 30 Endring av bestemmelsene

Endringer av disse bestemmelser krever 2/3 flertall i Kirkemøtet. Endringene skal behandles i to møter og kan behandles i samme funksjonsperiode.

Endringer av bestemmelsene i kapittel 2 og 3 skal behandles i to funksjonsperioder. Etter første gangs behandling skal soknets organer gis anledning til å avgi uttalelse om endringsforslagene.

§ 31 Ikrafttredelse

Disse bestemmelser trer i kraft fra ..... (etter at ny kirkelov er vedtatt en gang etter 2014)

Lov om Den norske kirke - utkast til lovtekst

Kapittel 1. Kirkens egenart og organisasjon

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å legge til rette for at Den norske kirke kan opprettholdes og videreføres som en demokratisk og landsdekkende evangelisk-luthersk folkekirke.

§ 2 Kirken som trossamfunn og kirkens læregrunnlag

Den norske kirke er som evangelisk-luthersk folkekirke et trossamfunn som selv regulerer sin virksomhet og tilsetter sine medarbeidere.

Kirkemøtet fastsetter kirkens ordning.

§ 3. Den norske kirkes rettslige stilling

Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke og kan ikke løses fra denne.

Soknet omfatter alle medlemmer av kirken som er bosatt innenfor soknets geografiske område.

Den norske kirke har selv rettigheter og forpliktelser, er part i avtaler med private og offentlige myndigheter og har partsstilling overfor domstol og andre myndigheter.

Soknet har samme rettslige stilling som Den norske kirke.

§ 4 Kirkens organisasjon og organer

Den norske kirke skal ha en demokratisk organisasjon med valgte organer på alle nivå. De valgte organer leder virksomheten. Medlemmer av valgte organer eller utvalg oppnevnt av slikt organ har krav på fri fra arbeid i det omfang dette er nødvendig på grunn av møteplikt.

Menighetsrådet og menighetenes fellesråd / prostirådet ivaretar oppgaver på vegne av soknet.

Bispedømmerådet ivaretar oppgaver i bispedømmet på vegne av Kirkemøtet.

Kirkemøtet ivaretar oppgaver på vegne av Den norske kirke. Kirkemøtet kan ikke selv treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som det tilligger organer for soknet å avgjøre.

Kirkemøtet fastsetter sammensetning, valgordning og oppgaver for kirkens valgte organer.

Kirkerådet leder arbeidet på vegne av Kirkemøtet mellom Kirkemøtets samlinger. De valgte organer er forpliktet på de mål og strategier som er fastsatt for virksomheten i Den norske kirke. Alle organer skal understøtte virksomheten i soknet.

Statens og kommunens bevilgninger til Den norske kirke skal understøtte de mål og strategier som er fastsatt. Det samme gjelder menighetsrådets forvaltning av egne midler.

De valgte organer utfører for øvrig de gjøremål som til enhver tid er pålagt av Kongen.

§ 5 Kirkelig inndeling

Den norske kirke er inndelt i sokn, prosti og bispedømme. Hvert sokn hører til et prosti. Hvert prosti hører til et bispedømme.

Opprettelse av nytt sokn for et distrikt der det er kirke som oppfyller kravene som soknekirke avgjøres av den Kirkemøtet har gitt slik myndighet.

Kirkemøtet fastsetter retningslinjer for kirkelig inndeling og gir bestemmelser om avgjørelsesmyndighet for endringer i grensene for sokn, prosti og bispedømmer herunder myndighet til å treffe de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer. Kirkemøtet kan godkjenne forsøk med kirkelig inndeling.

Kirkemøtet kan fastsette særskilte ordninger for døvemenigheter, samiske menigheter og andre katekoralmenigheter, herunder gi regler om unntak fra bestemmelsene om soknetilhørighet i § 3, 2. ledd.

§ 6 Tilhørighet og medlemskap

Kirkelig tilsatte og ombud skal være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan dispensere fra kravet når særlige grunner tilsier dette. Vedtaket kan ikke påklages.

Et medlem av Den norske kirke kan ikke samtidig være medlem av et annet kirkesamfunn i Norge. Ingen kan bli medlem av Den norske kirke så lenge vedkommende er medlem av et annet trossamfunn i Norge. Øvrige bestemmelser om tilhørighet til og medlemskap i Den norske kirke fastsettes av Kirkemøtet.

Personer som anses å høre inn under eller er medlem i Den norske kirke, registreres i et sentralt medlemsregister for Den norske kirke.

§ 7 Stemmerett

Hvert medlem av Den norske kirke som senest i det år det stemmes vil ha fylt 15 år og ikke er fradømt stemmerett i offentlige anliggender, har kirkelig stemmerett i soknet. Ingen kan ha stemmerett i mer enn ett sokn. Valgbar er den som har stemmerett og som har fylt 18 år.

Kongen gir regler om kirkelig manntall og om innføring i dette.

Kapittel 2. Understøttelse av Den norske kirke

§ 8. Kirkens økonomi

Statens understøttelse av Den norske kirke skal bidra til at kirken videreføres og videreutvikles som Norges folkekirke ved å gi grunnlag for at

- a) det i soknene kan holdes de gudstjenester som biskopen forordner,
- b) kirkens medlemmer sikres de nødvendige kirkelige tjenester ved dåp, trosopplæring, vielse og gravferd,

- c) diakonien innarbeides,
- d) samisk kirkeliv ivaretas som en nødvendig og likeverdig del,
- e) døve sikres kirkelige tjenester,
- f) kirkens medlemmer som oppholder seg midlertidig i utlandet har et tilbud om kirkelige tjenester,
- g) nasjonale oppgaver kan ivaretas,
- h) internasjonale og økumeniske forpliktelser kan ivaretas,
- i) utenlandske krigsgraver i Norge sikres tilfredsstillende forvaltning,
- j) de regionale og sentrale kirkelige organer og biskopene gis tilfredsstillende rammevilkår for sin virksomhet, herunder disponerer nødvendig administrativ og faglig kompetanse i sine sekretariater,
- k) arbeidsforholdene for de tilsatte er tilfredsstillende
- l) middelalderkirker og andre fredede, vernede og listeførte kirker kan bevares.

Kommunen utreder følgende utgifter etter budsjettforslag fra menighetenes fellesråd / prostirådet:

- a) utgifter til bygging, drift og vedlikehold av kirker,
- b) utgifter til anlegg og drift av gravplass/kirkegård,
- c) utgifter til stillinger for kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og til daglig leder av menighetenes fellesråd / prostirådet,
- d) driftsutgifter for menighetenes fellesråd / prostirådet og menighetsråd, herunder utgifter til administrasjon og kontorhold,
- e) utgifter til lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring.

Menighetenes fellesråd / prostirådets budsjettforslag skal også omfatte utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i soknene.

Kommunens utgiftsdekning skal gi grunnlag for at det i soknene kan holdes de gudstjenester biskopen forordner, at nødvendige kirkelige tjenester kan ytes, at arbeidsforholdene for de kirkelig tilsatte er tilfredsstillende, at menighetsråd har tilstrekkelig administrativ hjelp og at menighetenes fellesråd / prostirådet disponerer tilstrekkelig administrativ hjelp og faglig kompetanse.

Etter avtale med menighetenes fellesråd / prostirådet kan kommunal tjenesteyting tre i stedet for særskilt bevilgning til formål som nevnt i denne paragraf.

Kongen kan gi forskrift om kommunenes forpliktelser etter denne paragraf.

Kommunen kan ta opp lån for finansiering av sine forpliktelser etter første ledd bokstav a) og b). De nærmere vilkår for kommunens låneopptak fremgår av kommunelovens § 50.

Representant for menighetenes fellesråd / prostirådet kan gis møte- og talerett i kommunale organ når disse behandler saker som direkte berører menighetenes fellesråd / prostirådets virksomhet. En representant valgt av vedkommende kommune, kan gis møte- og talerett når menighetenes fellesråd / prostirådet behandler saker i medhold av 2. ledd.

Kongen gir nærmere regler om budsjettordning, regnskapsføring og revisjon.

§ 9 Opptak av lån på soknets vegne m.v

På soknets vegne kan det bare opptas lån når dette er godkjent. På Den norske kirkes vegne kan det bare opptas lån når dette er bestemt av Kirkemøtet selv.

På soknets vegne og Den norske kirkes vegne er det ikke tillatt å garantere for andres økonomiske forpliktelser eller stille eiendeler til sikkerhet for andres gjeld.

Den norske kirke og et sokn kan ikke tas under konkurs eller åpne gjeldsforhandling etter konkursloven.

Når et sokn på grunn av vanskeligheter som ikke er helt forbigående, ikke kan betale forfalt gjeld, plikter menighetenes fellesråd / prostirådet å treffe vedtak om betalingsinnstilling. Melding om slikt vedtak skal straks sendes overordnet organ som iverksetter de tiltak som anses nødvendig.

Kirkemøtet fastsetter hvem som etter 1. ledd kan godkjenne opptak av lån på soknets vegne og som er overordnet organ etter 4. ledd.

Kapittel 3. Kirker

§ 10 Definisjon av og eiendomsrett til kirke

Med kirke menes i dette kapittel soknekirke eller kapell som er

- a) kirke fra gammelt av,
- b) godkjent av Kongen eller departementet,
- c) godkjent av Kirkemøtet som kan delegere slik myndighet til Kirkerådet.

Det skal være kirke i hvert sokn.

Kirkene er soknets eiendom, med mindre annet følger av særskilt rettsgrunnlag. Soknene i en kommune kan i fellesskap eie kirker.

§ 11 Forvaltning av kirkene og begrensning i rådighet

Forvaltningen av kirkene hører under menighetenes fellesråd / prostirådet, med mindre annet er bestemt.

Kirker kan ikke avhendes, pantsettes eller påheftes bruksretter. Det kan likevel gis samtykke i salg når særlige grunner tilsier det.

Formuesrettigheter som er knyttet til en kirke, kan ikke skilles fra den. Fast eiendom som ikke er nødvendig for kirken, kan likevel avhendes når det er gitt samtykke til dette.

Bestemmelse etter 1. ledd fattes og samtykke etter 2. ledd og 3. ledd gis av den Kirkemøtet har gitt slik myndighet.

§ 12 Kirkefond

Kapital som er knyttet til en kirke, samles i et kirkefond. Fondet forvaltes av Menighetenes fellesråd / prostirådet etter gjeldende regler. Avkastningen skal benyttes til kirkens drift og vedlikehold. Det kan gis samtykke til at avkastningen benyttes til andre kirkelige formål i soknet eller i andre sokn i kommunen.

Det kan gis samtykke til at fondets kapital benyttes til kirkelige formål i soknet eller i andre sokn innen kommunen.

Reglene i 1. og 2. ledd gjelder ikke dersom noe annet følger av testamentariske eller andre særlige bestemmelser.

Samtykke etter 1. og 2. ledd gis av den Kirkemøtet har gitt slik myndighet.

§ 13 Betaling for bruk av kirken m.v.

For benyttelse av kirken til gudstjeneste eller annen oppbyggelse tas det ikke betaling. Det samme gjelder kirkelige handlinger som utføres i forbindelse med en gudstjeneste.

For benyttelse av kirken til andre formål kan menighetenes fellesråd / prostirådet kreve betaling etter nærmere regler som er godkjent av den Kirkemøtet har gitt slik myndighet.

Kirkemøtet gir nærmere bestemmelser om bruk av kirkene.

§ 14 Oppføring av ny kirke m.v

Ny kirke skal bygges når en kirke er tilintetgjort eller på grunn av vesentlige mangler er ubrukt og ikke kan utbedres, når den under vanlige gudstjenester ikke gir tilstrekkelig plass for de kirkesøkende og ikke hensiktsmessig kan utvides, eller når det dannes et nytt sokn der det fra før ikke er kirke.

Ny kirke skal i kirkerommet ha sitteplass til en tidel av Den norske kirkes medlemmer i soknet. Det kreves likevel minst 200 og ikke mer enn 500 sitteplasser.

Når særlige grunner tilsier det, kan det gjøres unntak fra reglene i 1. og 2. ledd.

Oppføring, ombygging, utvidelse og nedleggelse av kirke skal godkjennes. Det samme gjelder tomt til oppføring av kirke, tegninger, kostnadsoverslag og finansieringsplan.

I spredtbygd område er bebyggelse ikke tillatt nærmere kirke enn 60 meter uten tillatelse.

Unntak etter 3. ledd, godkjenning etter 4. ledd og tillatelse etter 5. ledd gis av den Kirkemøtet har gitt slik myndighet.

Kapittel 4. Forskjellige bestemmelser

§ 15 Tjenesteordning

Kirkemøtet fastsetter tjenesteordning og gir nærmere regler om vilkår m.v. for prester, proster og biskoper.

§ 16 Tjenestebolig og boplikt

Kongen kan pålegge en kommune å stille tjenestebolig til rådighet for prest, prost og biskop. Staten dekker i tilfelle kommunens utgifter etter regler fastsatt av Kongen.

Tilsettingsmyndigheten kan pålegge boplikt i tjenestebolig.

§ 17 Medbestemmelse og tariffavtale

I tilknytning til valgte organer som utøver arbeidsgiveransvar på vegne av soknet eller Den norske kirke skal det opprettes et partssammensatt utvalg for behandling av saker som gjelder forholdet mellom de tilsatte og soknene/Den norske kirke eller soknet/Den norske kirke som arbeidsgiver, med mindre partene avtaler at slike saker skal behandles på annen måte. Utvalget sammensettes av representanter for rådet og representanter valgt av og blant de tilsatte. Flertallet i utvalget skal bestå av representanter for rådet. Rådet velger utvalgets leder og nestleder blant disse.

Det partssammensatte utvalg kan foreta tilsetting i alle stillinger unntatt i stillinger som forutsetter ordinasjon eller vigsling.

De valgte organer kan selv gi en sammenslutning av de valgte organer fullmakt til å inngå og si opp tariffavtale, samt å gi eller motta kollektiv arbeidsoppgivelse på soknets vegne.

Representanter for de tilsatte har møte- og talerett i underutvalg oppnevnt av de valgte organer når disse behandler saker som gjelder forholdet mellom de valgte organer som arbeidsgiver og de tilsatte.

Representanter for de tilsatte har ikke rett til å delta i behandlingen av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelse av forhandlinger med arbeidstakere, arbeidskonflikt, rettstvister med arbeidstakere eller oppsigelse av tariffavtaler.

De valgte organer fastsetter nærmere retningslinjer for møterett etter 3. ledd.

Som valgte organer regnes organene i § 4, 2.- 5. ledd.

§ 18 Konfirmasjonsopplæring i skolens tid

Konfirmasjonsopplæring skal ikke legges til skolens tid, med mindre særlige grunner tilsier det og kommunen har gitt sitt samtykke. Med særlige grunner menes tilrettelagt opplæring for funksjonshemmede, avstander som krever skoleskyss eller liknende forhold som gjør det svært vanskelig å gi et tilfredsstillende opplæringstilbud utenom skolens tid.

§ 19 Kirkebokføring

Det skal føres register over personer som blir døpt, konfirmert, viet til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke samt over personer som melder seg inn i eller ut av Den norske kirke. Kongen kan bestemme at registeret også kan inneholde andre opplysninger av viktighet for kirkens virksomhet. Nærmere regler om registerføringen gis av Kongen.

Opplysninger som nevnt i 1. ledd kan etter nærmere bestemmelser av Kongen inntas i medlemsregisteret for Den norske kirke, jf § 6, 2. ledd.

§ 20 Saksbehandlingsregler

Forvaltningsloven og offentleglova gjelder for den virksomhet som drives av lovbestemte kirkelige organer. Kirkemøtet kan bestemme at enkeltvedtak fattet av biskopen ikke kan påklages.

Vedtak i et lovbestemt kirkelig organ kan ikke påklages med mindre annet er særskilt bestemt. Vedtak etter offentleglova som er truffet av menighetsråd og menighetenes fellestråd / prostirådet kan påklages til bispedømmerådet. Vedtak etter offentleglova som er truffet av bispedømmerådet eller biskopen, kan påklages til Kirkerådet.

Om ugildhet gjelder reglene i forvaltningsloven kap. II, med følgende særregler:

- a) Ugildhet inntreffer ikke ved valg til tillitsverv eller ved fastsetting av godtgjøring o.l. for slike verv.
- b) Kirkelig tilsatte som i denne egenskap har medvirket ved tilretteleggelsen av grunnlaget for en avgjørelse, eller ved tidligere avgjørelse i samme sak, skal alltid anses som ugild når saken behandles i et lovbestemt kirkelig organ. Biskopen regnes ikke som kirkelig tilsatt i forhold til denne bestemmelse.

§ 21 Avgrensning av lovens virkeområde

Loven gjelder ikke for Svalbard.

Kapittel 5. Overgangsbestemmelser

§ 22 Tap av presterettigheter

Geistlig embetsmann som avskjediges fra sitt embete ved dom eller gis avskjed uten nåde mister retten til å utføre prestatjeneste i Den norske kirke for alltid eller for den tid departementet bestemmer. Det samme gjelder geistlig tjenestemann som fradømmes stillingen som straff eller gis avskjed. For prester treffes vedtak om eventuell tidsbegrensning av biskopen. Departementet kan treffe vedtak om dispensasjon for tap av presterettigheter ved avskjedigelse.

Biskopen kan vedta å frata en prest som ikke er i statlig prestestilling retten til å utføre prestedtjeneste i Den norske kirke for alltid eller for en begrenset tid når vedkommende ved utilbørlig adferd viser seg uverdigg til å være prest eller bryter ned den aktelse eller tillit som er nødvendig for utførelse av prestedtjenesten.

§ 23 Ikrafttredelse og opphevelse av andre lover m.v.

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte deler av loven kan settes i kraft til ulik tid.

Fra den tid loven trer i kraft, oppheves følgende lover: Lov av 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke med endringer sist gjort i 2012.

Kongen kan gi nødvendige overgangsbestemmelser.

Gravplasser – kommentarer

Et offentlig ansvar

Når kirkegårdsforvaltningen for alle landets innbyggere uansett trostilhørighet i dag er lagt – og foreslås også i fremtiden lagt – til et kirkelig organ, må det legges stor vekt på å gi denne forvaltning en offentlig status og forankring. Derfor bør alle bestemmelser som gjelder slik forvaltning fastsettes av Stortinget i lov. Dette gjelder også bestemmelser som ellers kunne vært gitt av Kirkemøtet i medhold av lov. Med dette ivaretas også hovedpunkt 3 i kirkeforliket av 10. april 2008.

Arbeidsgruppen foreslår derfor at de bestemmelser som gjelder kirkegårdene og gravferdsforvaltningen i nåværende kirkelov, overføres til gravferdsloven. Dette er særlig aktuelt når Den norske kirke gjøres til eget rettssubjekt.

Dette faller sammen med Kirkemøtets uttalelse (sak KM 8/07) om hovedprinsippene for videreutviklingen av kirkeordningen: *”Gravferdsforvaltning: Forholdet mellom offentlig ansvar og Den norske kirkes og trossamfunnenes rolle. Dette reguleres i gravferdsloven med underliggende forskrifter og regelverk”*, jf vedtakets pkt.1.1.2-8.

Fra ”kirkegård” via ”gravlund” til ”gravplass”

Kirkedepartementet foreslo i sitt høringsnotat av juni 2010 at begrepet *kirkegård* ble erstattet av *gravlund* både i gravferdsloven og i kirkeloven.

Departementet uttalte i høringsnotatet at ”en slik endring i lovtekstens begrepsbruk bør ikke være til hinder for at konkrete gravplasser, og da særlig de som ligger rundt kirkebygninger, kan ha ordet kirkegård i navnet, for eksempel *Nes kirkegård*”.

Departementet foreslo som følge av dette å endre begrepsbruken fra ”kirkegård” til ”gravlund” i gravferdsloven og kirkeloven.

Denne saken er ikke ny. Sivertsenkommisjon (NOU 1975:30) gikk inn for navneendringen og at kommunen overtok ansvaret for kirkegårdene (side 157), men dette ble ikke fulgt opp ved lovrevisjonen i 1984. Kirkelovutvalget (NOU 1989:7) gjentok Sivertsenkommisjonens forslag (med ”gravplass” som navn og med kommunen som ansvarlig – kap 19), men ved lovrevisjonen i 1996 ble ingen av delene fulgt opp. Gjønnestutvalget (NOU 2006:2) gjentok Kirkelovutvalgets forslag (side 184). St.meld.17 (2007-2008) bruker også begrepet ”gravplass” i tillegg til kirkegård (kap 9) og konkluderer med at dagens lovgivning innen gravferdsforvaltningen videreføres. Samtidig bør det gjøres tilpasninger i forhold til minoritetene. Av den politiske avtale av 10. april 2008 følger at ”det skal igangsettes en utredning med sikte på lovfesting av et kommunalt ansvar for at livssynsnøytrale seremonirom finnes til bruk ved gravferd og ekteskapsinngåelse...”. Dette er foreløpig den eneste konkrete

oppfølging av Gjønnes-utvalgets forslag. Innst.S.287 (2007-2008) følger opp disse momenter fra St.meld. 17, men inneholder ikke nye forslag. Kirkedepartementets høringsnotat juni 2010 er den første konkrete oppfølging med henblikk på Stortingsbehandling og lovendring. For første gang fremmer Kirkedepartementet forslag om navneendring – med ”gravlund” som forslag til begrep – men ikke koblet sammen med kommunal overtagelse av driftsansvaret.

I Prop. 81 L(2010-2011) er terminologien endret. ”Gravplass” benyttes nå i lovverket. ”Kirkegård” kan fremdeles brukes som navn på den gravplass som ligger rundt en kirke. Departementet peker på at navn på kirkegård ikke er et lovregulert spørsmål, slik det f.eks er for navn på kirke: ”Det forslaget her dreier seg om, er hvilket begrep som gjennomgående skal benyttes i gravferdsloven. Det vil derfor fortsatt være adgang til å bruke begrepet kirkegård som en del av navnet på en konkret gravplass, f.eks ’Nes kirkegård’” (side 17). ”Departementet har merket seg høringsinstansenes synspunkter på ordvalg og har etter dette kommet til at ”gravplass” vil være en bedre løvbetegnelse enn ”gravlund”.

I Innst. XL(2010-2011) fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i gravferdsloven uttaler komiteen dette:

Komiteen ser at en endring av betegnelsen kirkegård ikke får betydning ut over å være et begrep som skal brukes i lovverket. Endringen får derfor ingen betydning for dagens praksis i forbindelse med hvilket navn som brukes lokalt...

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til forslaget om gjennomgående å endre begrepet ”kirkegård” til ”gravplass” i lovverket. Disse medlemmer mener at begrepet ”gravplass” av de fleste i dag forstår som en enkelt grav, og at dette derfor ikke vil bli oppfattet som en betegnelse for dagens kirkegårder. Disse medlemmer støtter kirkens vurdering om at det beste vil være å benytte betegnelsen ”gravlund” i lovtekstene, da dette harmonerer bedre med dagens begrep...

Kirkemøtet 2010 vedtok sin høringsuttalelse til departementets høringsnotat å foreslå at ”kirkegård/gravlund” brukes som terminologi.

Arbeidsgruppen legger til grunn at

- ”gravplass” vil bli benyttet som terminologi ved revisjonen av gravferdsloven og ”ikke få betydning ut over å være et begrep som skal brukes i lovverket” – slik Stortingskomiteen uttaler
- ”gravplass” gjelder som betegnelse på det areal eller område som benyttes til nedsettelse av kister/urner
- ”kirkegård” kan benyttes om som navn på en konkret gravplass
- både ”gravplass” og ”kirkegård” kan dermed benyttes som betegnelse på det organ som skal ha ansvar for gravplass-/kirkegårdsforvaltningen

Betegnelsen på forvaltningsorganet

Arbeidsgruppen viser til forslaget om at Kirkelig fellestråds nåværende ansvar overføres til et nytt Menighetenes fellestråd / prostiråd med ansvar også for gravferdsforvaltningen i flere kommuner, jf **Hefte 3, Del 9, § 16 og 17**.

Siden arbeidsgruppen har valgt *menighetenes fellestråd /prostiråd* som betegnelse på det nye organ på justert fellestråds-/prostivivå som også får ansvaret for gravplassene, bør det drøftes om en så kvalifisert kirkelig betegnelse som *menighetenes fellestråd / prostiråd* er en hensiktsmessig betegnelse på et organ som skal ivareta forvaltningen av gravplassene for *alle*

landets innbyggere – uansett tros- og livssynstilhørighet. Arbeidsgruppen foreslår ikke *et annet organ* for gravplassforvaltningen, men mener at gravferdsloven bør bruke en særskilt betegnelse for dette organ når det opptrer som organ i en slik sammenheng – på samme måte som gravferdsloven bruker ”gravplass” som *generell* betegnelse i loven for de mange *konkrete* ”kirkegårder”.

Arbeidsgruppen har kommet til organet kan betegnes *kirkegårdsstyre* i gravferdsloven.

”Krigsgravene”

Kirkedepartementet beskriver utfordringene slik i Prop 81 L(2010-2011):

”Etter pålegg fra Forsvarsdepartementet opprettet Hærens overkommando høsten 1946 et Sentralkontor for krigsgraver, som skulle være ansvarlig myndighet i saker som angikk gravene til krigsmenn, dvs. personell tilhørende de væpnede norske styrker i utlandet og utenlandske falne i Norge. Dette sentralkontoret ble under betegnelsen Krigsgravtjenesten overført til Kirkedepartementet i 1964.

Krigsgravtjenesten har registrert 28 266 utenlandske falne som er gravlagt i Norge: 12 678 sovjetiske, 11 573 tyske, 2 410 jugoslaviske, 1 149 britiske, 164 polske, 131 franske, 92 svenske, 54 nederlandske, 14 danske og 1 estlender. Med unntak av de sovjetiske er de fleste av disse registrert med navn.

Med henblikk på de utenlandske krigsgravenes antall, spredning og tilstand ble det på 1950-tallet funnet nødvendig å samle falne på færre steder. Det ble for dette formål anlagt følgende større særskilte krigskirkegårder: Tjøtta sovjetiske krigskirkegård og Tjøtta internasjonale krigskirkegård i Alstahaug, Jørstadmoen sovjetiske krigskirkegård, Alfaset tyske krigskirkegård i Oslo, Botn tyske krigskirkegård og Botn jugoslaviske krigskirkegård i Saltdal, Narvik tyske kirkegård, Havstein tyske kirkegård i Trondheim og Solheim tyske krigskirkegård i Bergen. På disse 9 krigskirkegårdene finnes om lag 25 000 av de utenlandske krigsgravene i Norge. I tillegg er det i disse 7 kommunene omlag 1 700 krigsgraver på andre kirkegårder.

De resterende 1 300 krigsgravene befinner seg på noen mindre krigskirkegårder og på om lag 100 forskjellige ordinære kirkegårder over hele landet. I tillegg har staten påtatt seg et ansvar for å ivareta om lag 40 minnesmerker som ble reist på tidligere gravplasser for sovjetiske og jugoslaviske omkomne.

Departementets krigsgravtjeneste drifter selv krigskirkegårdene på Tjøtta og i Botn. Beplantning og vedlikehold av krigskirkegårdene og krigsgravene for øvrig er de fleste steder ivaretatt av lokal kirkegårdsmyndighet, noen steder av private personer eller organisasjoner. Enkelte steder er det inngått avtaler om dette, men i de fleste tilfellene er denne ordningen basert på sedvane. Alle utgifter dekkes direkte av departementet.

Departementet ser det som mest aktuelt at kirkelig fellestråd får ansvaret for vedlikeholdet av krigsgraver og krigsminnesmerker, og at også ansvaret for de særskilt anlagte krigskirkegårdene (krigsgravplasser) kan legges til lokale kirkegårdsmyndigheter eller andre. Departementet legger til grunn at det økonomiske ansvaret fortsatt skal ligge til staten”.

Arbeidsgruppen legger dette til grunn og tar de nødvendige bestemmelser i sine forslag til endringer i kirkeloven og gravferdsloven.

§ a. Gravplasser (jf nåværende kirkelovs § 14)

Et kirkegårdsstyre ivaretar de administrative og økonomiske oppgaver for **gravplassene** i kommunene, utarbeider mål og planer for **gravplassene** i kommunene, *fremmer samarbeid mellom menighetsrådene* og ivareta soknenes interesser for **gravplassene** i forhold til kommunene. **Kirkegårdsstyret treffer avgjørelser og opptretr** på vegne av soknet.

I kommuner med bare ett sokn utøver menighetsrådet de funksjoner som ellers ligger til kirkelig fellesråd.

Kirkegårdsstyret er ansvarlig for:

- a) anlegg av nye gravplasser
- b) drift av gravplasser
- c) forvaltning av gravplasser
- d) **krigskirkegårder/krigsgravplasser og krigsminnesmerker i tilknytning til disse**

Vanlig bokstavtype = ingen endring, **Fete typer = nytt**, *Kursiv = utgår*

1. ledd *viderefører* nåværende kirkelovs bestemmelser om Kirkelig fellesråd når det gjelder ansvaret for kirkegårder

2. ledd *opphever* nåværende kirkelovs § 5, 2. ledd, 2. punktum i forhold forvaltningen av kirkegårder

3. ledd *viderefører* nåværende kirkelovs § 14, 2. ledd, bokstav b) og får et tillegg som bokstav d) som tas inn som følge av Prop. 81 L (2010-2011)

Kommentar:

Ordningen med at gravplassene/kirkegårdene omkring kirkene er soknets eiendom og at det styrende organ representerer soknet som eget rettssubjekt, videreføres. Nåværende kirkelov legger myndigheten som soknets organ til Kirkelig fellesråd.

På samme måte som dagens ordning der Kirkelig fellesråd er et organ for soknet, er kirkegårdsstyret et felles organ for soknene i prostiet i forhold til ansvar og drift av gravplassene.

Endringen i forhold til nåværende ordning er at mens Kirkelig fellesråd omfatter én kommune, kan gravplassforvaltningen i henhold til arbeidsgruppens forslag omfatte et prosti som har flere kommuner, jf KO § 8, 1. ledd. Det er 9 prostier som sammenfaller med en kommune. Det største prosti i landet omfatter 9 kommuner. Der en kommune består av ett sokn, opphører ordningen der menighetsrådet kan utøve ansvaret for gravplassene. Myndigheten kan imidlertid delegeres til vedkommende menighetsråd i en ettsokns kommune.

Det følger av Kirkemøtets kirkeordning § 8 at det også kan velges felles organ for flere kommuner og flere prostier. En slik ordning skal godkjennes av bispedømmerrådet.

Det er lagt opp til en mest mulig kompetent ivaretagelse av arbeidsgiveransvar ved at samme organ er tilsettingsmyndighet og arbeidsgiver for alle kirkelige arbeidstakere i soknet – også for tilsatte på gravplassene. Det er mange kombinasjonsstillinger mellom kirke/kirkegård,

menighet/kirkegård, kirkegård/administrasjon som gjør at stillingsressursene på denne måten kan ses mest mulig samlet. Men der forholdene ligger til rette det, legger bestemmelsene i kirkeloven opp til at vedkommende menighetsrådet kan bemyndiges til å ivareta tilsettingsmyndighet og andre arbeidsgiverfunksjoner. Dette vurderes særskilt i forhold til ett-sokns kommuner.

Det økonomiske ansvar for krigskirkegårder/krigsgravplasser og krigsminnesmerker knyttet til disse legges i Prop. 81 L (2010-2011) til staten, men driftsansvaret legges til vedkommende gravplass-/kirkegårdsmyndighet.

§ b. Valg og sammensetning av kirkegårdsstyre

Oppgaven som kirkegårdsstyre ivaretas av menighetenes fellesråd / prostirådet, jf kirkelovens § 15. Sammensetning og valgordning fastsettes av Kirkemøtet.

Vanlig bokstavtype = ingen endring, **Fete typer = nytt**, *Kursiv = utgår*

Kommentar:

Nåværende bestemmelser om sammensetning av Kirkelig fellesråd:

”Kirkelig fellesråd består av:

- a) to menighetsrådsmedlemmer fra hvert menighetsråd i kommunen, valgt av det enkelte menighetsråd,
- b) en representant valgt av kommunen, og
- c) en prost eller annen prest oppnevnt av biskopen. Biskopen kan unnlate oppnevning dersom det er valgt inn en prest etter bokstav a.

Er det fem eller flere sokn i kommunen, velges bare ett menighetsrådsmedlem fra hvert menighetsråd.

Representantene velges sammen med et tilsvarende antall vararepresentanter for 4 år.

Nærmere regler om valg av kirkelig fellesråd gis av Kirkemøtet.

Biskopen har rett til å ta del i fellesrådsmøte, men uten stemmerett. Fellesrådet kan innkalle andre til å ta del i forhandlingene, men uten stemmerett”.

Sammensetning og valg av menighetenes fellesråd / prostiråd fremgår av *Kirkemøtets kirkeordning*, se **Del 9, kap 3, § 15:**

§ 15 Sammensetningen av menighetenes fellesråd / prostirådet

Menighetenes fellesråd / prostirådet har seks valgte medlemmer og prosten. Menighetsråd i alle kommuner skal være representert. Dersom det er flere enn seks kommuner i prostiet, utvides antall medlemmer tilsvarende.

Når det i medhold av § 8, 1. ledd er godkjent at det skal velges felles råd for flere prostier, består rådet av det antall medlemmer som er fastsatt ved godkjennelsen. Alle prostier skal være representert med minst to medlemmer.

Menighetenes fellesråd / prostiråd i Nord-Hålogaland bispedømme, Sør-Hålogaland bispedømme og Nidaros bispedømme kan i tillegg ha en samisk representant. Kirkemøtet avgjør hvilke råd som skal ha slik representasjon og hvordan disse skal velges.

Bare medlemmer av menighetsrådene i prostiet er valgbare som medlem og personlig varamedlem. Alle velges for 2 år og alle kan gjenvelges.

Biskopen oppnevner prostens vararepresentant blant prostiets tilsatte prester. Biskopen har rett til å ta del i rådets møter, men uten stemmerett.

Når rådet behandler saker som gjelder kommunens utgiftsdekning etter kirkelovens § 8, kan rådet innkalle en representant for kommunen til å ta del i forhandlingene, men uten stemmerett. Det samme gjelder for menighetsråd dersom myndighet er delegert i medhold av § 16, 3. ledd.

For rådets virksomhet gjelder reglene i § 10, 1. ledd tilsvarende.

Det fremgår av dette at menighetenes fellesråd / prostirådet vil ha kommunal representasjon ved behandling av gravplass-/kirkegårdssaker, jf kirkeforliket av 10. april 2008 pkt 7.

§ c. Formene for kirkegårdsstyrets virksomhet (jf nåværende kirkelovs § 13)

Kirkegårdsstyret kan gi lederen eller denne og minst to av rådets medlemmer (arbeidsutvalg) fullmakt til på saklig begrensede områder å treffe avgjørelse i saker som skulle ha vært avgjort av rådet. Avgjørelse som er truffet med hjemmel i slik fullmakt skal refereres i første møte etter at avgjørelsen er truffet.

Kirkegårdsstyret skal ha en daglig leder av virksomheten som også er daglig leder av **menighetenes fellesråds / prostirådets** virksomhet

Nærmere regler om formene for **kirkegårdsstyrets** virksomhet gis av Kirkemøtet.

Vanlig bokstavtype = ingen endring, **Fete typer = nytt**, *Kursiv = utgår*

Kommentar:

Bestemmelsen tilsvarende nåværende bestemmelser for Kirkelig fellesråd.

Gravplasser - lovtekst

§ a. Gravplasser

Et kirkegårdsstyre ivaretar de administrative og økonomiske oppgaver for gravplassene i kommunene, utarbeider mål og planer for gravplassene i kommunene, og ivareta soknens interesser for gravplassene i forhold til kommunene. Kirkegårdsstyret treffer avgjørelser og opptrer på vegne av soknet.

Kirkegårdsstyret er ansvarlig for:

- a. anlegg av nye gravplasser
- b. drift av gravplasser
- c. forvaltning av gravplasser
- d. krigskirkegårder/krigsgravplasser og krigsminnesmerker i tilknytning til disse

§ b. Valg og sammensetning av kirkegårdsstyre

Oppgaven som kirkegårdsstyre ivaretas av menighetenes fellesråd / prostirådet, jf kirkelovens § 15. Sammensetning og valgordning fastsettes av Kirkemøtet.

§ c. Formene for kirkegårdsstyrets virksomhet

Kirkegårdsstyret kan gi lederen eller denne og minst to av rådets medlemmer (arbeidsutvalg) fullmakt til på saklig begrensede områder å treffe avgjørelse i saker som skulle ha vært avgjort av rådet. Avgjørelse som er truffet med hjemmel i slik fullmakt skal refereres i første møte etter at avgjørelsen er truffet.

Kirkegårdsstyret skal ha en daglig leder av virksomheten som også er daglig leder av menighetenes fellesråds / prostirådets virksomhet

Nærmere regler om formene for kirkegårdsstyrets virksomhet gis av Kirkemøtet.

Arbeidsgruppens ressursmateriale i Hefte 2-4. Innholdsfortegnelser

---

Hefte 2 - Prinsipper og premisser

Innholdsfortegnelse.....	3
--------------------------	---

Del 6 – Kirkemøtets hovedprinsipper og føringer

Kirkemøtet 2005 – sak 8/05	7
Kirkemøtet 2007 – sak 8/07	8
<i>"Fremdrift i 4 etapper"</i>	14

Del 7 – Grunnlovens premisser

Grunnlovsendingene	17
Statens forhold til religion	17
Staten og trossamfunnene	19
Staten og Den norske kirke	22
Staten og folket	24
Grunnlovsendingene og kirkeforliket	24
Grunnloven og Den norske kirke	27
Legalitetsprinsippet	30
Demokratisering av kirkestyret	31
Forfatningsreform og forvaltningsreform	31
Statskirkeordningen – oppheves, endres eller videreføres den?	33

Del 8 – Grunnlovsendingene og kirkens ordning

<i>"Fra drift av geistlighet til understøttelse av kirke"</i>	35
<i>"To tradisjoner og kulturer møtes"</i>	37
<i>"Tre scenarier for endring av kirkeloven"</i>	38
<i>"Kirkeordning for Den norske kirke"</i>	40
<i>"Alle Tros- og Livssynssamfund – paa lige Linje?"</i>	42

1. Kirkens som trossamfund og kirkens læregrunnlag

<i>"Forblive"</i>	44
<i>"Evangelisk-luthersk"</i>	45
<i>"Trossamfund"</i>	46
<i>"Som saadan"</i>	47
<i>"Understøtte"</i>	47
<i>"Finansiering og virksomhetsansvar"</i>	48
<i>"Virksomhetsansvar, arbeidsgiveransvar og organiseringskompetanse"</i>	51
<i>"Sier Confessio Augustana noe om dette?"</i>	55

2. Den norske kirkes rettslige stilling

"Hvordan dannes kirken"	56
"Rettssubjekt"	56
"Kirkemøtet som organ for soknet?"	59
"Soknet som organ for Kirkemøtet?"	60
"Soknet og Den norske kirke / Den norske kirke og soknet"	61
"Hvor kommer Kirkemøtets mandat fra?"	62
"Kirkemøte som styringsorgan – teologisk, demokratisk og juridisk"	64
"Virksomhetsoverdragelse"	66
"Den norske kirke som arbeidsgiver"	68
"Kirkemøtet og Kirkelig interesse- og arbeidsgiverorganisasjon"	68

3. Todelingen av kirkeorganisasjonen

Innledende kommentar.....	70
Veivalg 1: "Den rettslige todeling"	72
Veivalg 2: "Todelingen av virksomheten"	73
Veivalg 3: "Todelingen av ansvaret for virksomheten"	74
Veivalg 4: "Todelingen av arbeidsgiveransvaret"	76
Veivalg 5: "Todelt ledelse"	78
Veivalg 6: "Todelingen av oppgaver"	79
"Felles forpliktelse – virksomhet og organisasjon"	81
"Felles forpliktelse – økonomi"	82

4. Kirkens organisasjon og organer

"Demokratisk organisasjon med valgte organer"	83
"Antall forvaltningsnivå"	85
"Embete og råd"	86
"Prinsippene"	86
"Dagens ordning"	87
"Problemstillinger og spenninger"	88
"Embetet som styringsorgan"	89
"Det flerdimensjonale embete"	90
"Ny kirkeordning"	92
"Sammensetningen av valgte kirkelige organer"	92
"Lek, lek kirkelig tilsatte og geistlig"	93
"Geistligheten – den ordinerte tjeneste"	93
"Den ordinerte tjeneste i det valgte organ"	93
- medlemskapet	93
- valgbarheten	95
- stemmeretten	95
"De kirkelige tilsatte i de valgte organer"	96

5. Biskopens tilsyn

<i>Innledende kommentarer</i>	
Teologi og ordning.....	99
Enhet, fellesskap og kollegialitet	99
 <i>Historikk – lange og korte linjer</i>	
Et historisk riss – de lange linjer.....	100
Biskopens tjeneste i de siste 20 år – de korte linjer	102
”Et tidsbilde fra slutten av 1980-tallet”	102
”Tjenesteordningene fikk betydning”	103
”Forvaltningsreformer påvirker”	104
1) Tilsetting av prester	104
2) Fra regelstyring til målstyring.....	104
3) Finansiering og virksomhet.....	105
4) Etatsstyringen”	105
”Forfatningsreform endrer”	106
 <i>Styrkelse av biskopens tjeneste de siste 20 år</i>	
Bispemøtets ’handlingsplan’ 1993	106
”Ordinasjon og tjenestefullmakter – biskopens myndighet”	
1) Vilkår for tilsetting som prest: sammenhengen mellom biskopen som ordinator / tilsynsansvarlig, teologisk / praktisk-teologisk studium og yrkespraksis fra menighet før tilsetting.....	107
2) Biskopens ordinasjonsmyndighet og den teologiske kandidats/presters liv og lære	107
3) Biskopens ordinasjonsmyndighet og et ordnet tilsetningsforhold i kirkelig stilling tjeneste.....	108
4) Presterettigheter for ikke-teologer og innføring av Evalueringsnemnd.....	108
5) Anerkjennelse av ordinasjon i andre kristne kirkesamfunn	109
6) Ordninger for	109
• varig eller midlertidig opphevelse av ordinasjonsfullmaktene	
• tap av ordinasjonsfullmaktene ved avskjed, oppsigelse og suspensjon	
• gjenerverv av ordinasjonsfullmaktene	
7) Forholdet mellom biskopens ordinasjonsmyndighet og tilsettingsorganet	110
8) Samvirke mellom biskop og bispedømmeråd i tilsettings- og avskjedssaker	111
9) Ordinasjonsfullmakter og tjenestefullmakter for ordinerte uten prestepstilling.....	112
Gjennomført styrking av biskopens tjeneste som Bispemøtet ikke tenkte på i 1993”	113
1) Midlertidige tjenestefullmakter for ikke-ordinerte ...	113

2) Vigslet biskop har ordinasjonsmyndigheten	114
3) Vigsling som forutsetning for tilsetting og tilsyn som tjenestevilkår	114
4) De forordnede gudstjenester	114
Biskopen og den vigslede tjeneste	115
1) Hvilke stillinger	115
2) Vigsling som tilsetningsvilkår	115
3) Vigslingens innhold	116
4) Tjenestebrev	117
5) Arbeidsgivers styringsrett og faglig selvstendighet...	118
6) Demokratiske rettigheter	118
7) Vurderinger og anbefalinger	119
Tilsyn – begrepsbruk og problemstillinger.....	119
Hvor går veien videre?	121
 <i>Biskopens tjeneste – problemstillinger</i>	
Tre innfallsvinkler	122
1) Demokratisering av styringsformer i samfunn og kirke	122
2) Økumeniske impulser	122
3) Forvaltningsreformer i det offentlige	123
Teologiske understrømmer – institusjonsteorien og overdragelsesteorien	124
Biskopens tjeneste og demokratiet	125
Den rettslige forankring av biskopens tjeneste.....	127
Hvem er biskopens ”sjef?”	128
 <i>Fremtidige ordninger</i>	
Biskopen – arbeidsgiver og/eller tilsynsmyndighet.....	129
Tilsynsmyndighet og arbeidsgiveransvar. Sammenheng – eller ikke sammenheng?	131
Biskopen, vigslede medarbeidere og øvrig kirkelige tilsatte	133
Biskopen og valgte organer	134
Tilsyn som lederskap	136
Ytterligere styrkelse av biskopens tjeneste.....	137
”Tilsettingssaker”	138
”Disiplinærsaker”	139
”Tap av presterettigheter”	140
”Tap av vigslingsfullmakter”	141
”Virksomhetsområder”	141
”Sanksjonsordninger”	143

Hefte 3 – Kommentar til lovtekstene i Kirkemøtets kirkeordning og utkast til ny kirkelov

Innholdsfortegnelse	3
---------------------------	---

Del 9 – Kirkemøtets kirkeordning – kommentarer

Innledende kommentarer	10
------------------------------	----

Kapittel 1. Kirkens egenart og organisasjon

§ 1 Den norske kirkes læregrunnlag og bekjennelsesskrifter	11
§ 2 Formål for kirkeordningen	13
§ 3 Kirkens oppgaver	15
1. ledd: "vekke og nære – alt som kan gjøres"	15
2. ledd: "kjernevirksomheten"	17
"Virksomhetskrav til sokn"	18
3. ledd: "utlandet"	19
§ 4 Kirkens organisasjon	20
Generell kommentar	21
1. og 2. ledd: "kirkens organisasjon – forvaltningsnivåer"	22
2. ledd: "kirkens valgte organer"	23
2. ledd: "soknets organer"	23
Fra "råd" til "styre?"	24
2. ledd: "menighetenes fellesråd / prostirådet"	24
"Modellvalg"	24
"To roller – og frem mot én"	27
"Betegnelsen på det regionale nivå"	28
2. ledd: "bispedømmerådet"	30
2. ledd: "prinsippene for sammensetning"	30
2. ledd: "Kirkemøte og de sentralkirkelige organer"	31
4. ledd: "forpliktelse og lojalitet – læren"	31
5. og 6. ledd: "møte- og stemmeplikt"	32
7. ledd: "daglig leder"	33
8. ledd: "oppgavene ivaretas av"	34
§ 5 Kirkelig inndeling	35
Innledende kommentar	36
1. og 2. ledd: "grensefastsettelse og grenseendringer"	36
§ 6 Tilhørighet og medlemskap	37
"Bestemmelsene om tilhørighet og medlemskap"	38
"Utlandet"	41
§ 7 Særskilte bestemmelser om medlemskap, stemmerett, valgbarhet og verv	42
Bokstav a): "medlemskap"	44
"Lærer ved teologiske fakultet"	44

”Dispensasjonsadgangen”	46
Bokstav b): ”stemmerett”	47
”Medlemskap i andre sokn/kategorialmenighet/valgmenighet” ..	47
”Biskopens myndighet”	49
”Ikke-medlemmer”	50
Bokstav c): ”valgbarhet, møteplikt og rett til fritak”	50
Bokstav d): ”uttreden i valgperioden”	51
Bokstav e): ”barnomsorgsattest”	51
Bokstav e): ”straffbare forhold”	53
”Overskriften”	53

Kapittel 2. Den lokale kirke

§ 8 Soknets organer	54
”To forvaltningsorgan representerer soknet”	54
”Større enheter”	55
”Situasjonsanalyse og tendenser innenfor dagens organisering”	56
”Felles menighetsråd for flere sokn”	56
”Felles menighetenes fellesråd / prostiråd for flere prosti”	57
”Delegasjonsadgang”	57
”Prostiet”	57
”To veier til nye ordninger”	59
§ 9 Menighetsrådets sammensetning	59
”Presten i menighetsrådet”	61
§ Uttreden av menighetsrådet i valgperioden	62
§ 10 Formene for menighetsrådets virksomhet	63
”Daglig leder av menighetsrådets virksomhet”	63
§ 11 Menighetsrådets oppgaver	67
1. og 2. ledd: ”menighetsrådets virksomhetsansvar”	69
2. ledd: ”menighetsrådets virksomhetsansvar og prestedtjenesten”	70
4. ledd: ”tilsettinger”	73
5. ledd: ”økonomiansvar og arbeidsgiveransvar”	74
nåværende 5. ledd: ”menighetsrådet og omfanget av prestedtjenesten” ..	74
10. og siste ledd:	74
§ 12 Menighetsmøtet	76
§ 13 Menighetsmøtets oppgaver	76

Kapittel 3. Prostiet

§ 14 Prostimøte	78
§ 15 Sammensetningen av menighetenes fellesråd / prostirådet	79
”Organene på prostinivå”	79
”Menighetenes fellesråd / prostirådets – sammensetning”	81
”Ledelsen av rådets virksomhet og prosten”	82
”Dagens ordninger på ulike nivå”	83
”Et nytt grunnlag for ledelse”	83
”Ledelse i forhold til sektorer og fagområder”	84
”Hovedmodell for ledelse (1): ”daglig leder og prost i samordnet/kollegialt lederskap”	85

"Alternativ modell (2): "daglig leder ivaretar også oppgaven som prost"	86
"Alternativ modell (3): "prosten som "fagsjef" i rådets administrasjon/virksomhet"	87
"Daglig leder – kvalifikasjonskrav"	88
"Konsekvenser av valg av modell"	89
"Arbeidsutvalg"	90
§ 16 Menighetenes fellesråd / prostirådets oppgaver	90
Innledende kommentar (1): "soknets organer"	92
Innledende kommentar (2): "rådet ivaretar atskilte oppgaver"	92
1. ledd: "overordnede oppgaver"	94
2. ledd: "rådets virksomhetsansvar"	95
"oppgavene som følger av virksomhetsansvaret"	96
3. ledd: "rådets økonomiske oppgaver"	97
4. ledd: "rådets administrative oppgaver"	98
"Tilsettingsmyndighet for prost og prest"	99
"Alternativene"	99
"Premisser og vurdering"	101
"Konklusjon"	103
"Tilsettingsprosedyrer"	104
Avsluttende kommentar (1): "fra to organ med fellesoppgaver til fellesorgan"	106
Avsluttende kommentar (2): "biskopens tilsyn med rådets virksomhet"	107
Avsluttende kommentar (3): "en stor omstilling"	108
§ Formene for rådets virksomhet	108

Kapittel 4. Regionale og sentrale organer

§ 17 Bispedømmerrådets sammensetning	109
"Problematisering"	110
"Sammenheng mellom lokalt og sentralt"	111
§ 18 Bispedømmerrådets oppgaver	112
Generell kommentar	113
1. ledd: "biskopen og bispedømmerrådet"	114
3. ledd: "prestetjenesten, bispedømmerrådet og biskopen"	116
3. ledd: "bispedømmerrådet og prostirådene i økonomiforvaltningen"	116
3. ledd: "planer og programmer"	117
4. ledd: "bispedømmerrådets tilsettingsmyndighet"	118
4. ledd: "bispedømmerrådets øvrige oppgaver"	119
§ 19 Kirkemøte	120
1. ledd: "ekstraordinære møter"	122
2. ledd: "den indre sammenheng mellom lokalt, regionalt og sentral nivå"	122
2. ledd: "sammensetningen av Kirkemøtet"	123
"Lederne i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd"	124
2. ledd: "den tolvte biskops tittel"	125
3. ledd: "Kirkemøtet som Den norske kirkes øverste representative organ"	125
"Kirkemøtet og Kongens myndighet"	126

4. ledd: ”Kirkemøtets mandat, bokstav a) – l)”	127
Økumenisk og internasjonal virksomhet	127
Samisk kirkeliv	128
Kirkens lovverk og ordninger (bokstav a)	128
Kirkens liturgier m.v (bokstav b)	129
”Liturgimyndigheten”	129
”Retningsgivende planer”	130
Tilsetting av biskop (bokstav c)	130
Tjenesteordningene (bokstav d)	132
Økonomi (bokstav e)	134
Bokstav f)-j) og l)	135
Bokstav i) ”direkte eller indirekte valg”	135
Økumeniske avtaler (bokstav k)	136
Læresaker (bokstav m)	136
5. ledd: ”Kirkemøtet og soknet”	137
6. ledd: ”råd og utvalg”	137
7. ledd: ”generell delegasjonsadgang”	137
8. ledd: ”forsøk med valgmenigheter”	137
9. ledd: ”forsøkshjemmel”	138
§ 20 Kirkeråd	138
§ 21 Bispemøte	140
§ x Den norske kirke lærenemnd	141
”Lærenemnda nedlegges”	141
§ 22 Forholdet mellom Kirkemøtet og Bispemøtet	143
§ 23 Mellomkirkelig råd	145
§ 24 Samisk kirkeråd	146

Kapittel 5. Ordinerte, vigslede og øvrige tilsatte medarbeidere

§ 25 Den ordinerte og vigslede tjeneste	147
”Den ordinerte tjeneste”	147
”Den vigslede tjeneste”	149
”Kirkelig tjeneste ved Helseforetak, sykehjem, i Forsvaret m.v”	149
”Biskopens tilsyn”	150
§ 26 Krav til søkere til kirkelig stilling og tap av kirkelig stilling	150
§ 27 Tap og gjenerverv av presterettigheter	152
§ 28 Tap av og gjenerverv av vigslingsfullmakter	154

Kapittel 6. Forskjellige bestemmelser

§ 29 Fullmakt til kirkelige organer	155
§ 30 Krav til endring av bestemmelsene	156
§ 31 Ikrafttredelse	156

Del 10 – Utkast til kirkelov – kommentarer

Innledende kommentarer	157
Innhold og metode	158
Sammenfattende kommentar: <i>"hjemlene i kirkeloven for Kirkemøtets kirkeordning"</i>	159
Kapittel 1. Kirkens egenart og organisasjon	
§ 1 Lovens formål	161
§ 2 Kirken som trossamfunn og kirkens læregrunnlag	164
<i>"Disposisjonen"</i>	164
<i>"Innholdet i bestemmelsene"</i>	164
<i>"Bør NL 2-1 oppheves?"</i>	166
§ 3 Den norske kirkes rettslige stilling	168
<i>"Innholdet i bestemmelsene"</i>	168
1. ledd: <i>"soknet som grunnenhet"</i>	169
2. ledd: <i>"hvem består soknet av"</i>	169
3. og 4. ledd; <i>"Den norske kirke og soknet"</i>	170
4. ledd: <i>"begrensningene i soknets myndighet som eget rettssubjekt"</i>	172
§ 4 Kirkens organisasjon og organer	173
<i>"Innholdet i bestemmelsene"</i>	174
1. ledd: <i>"rett til fri fra arbeid"</i>	175
2.- 5. ledd: <i>"organer på vegne av rettssubjektene"</i>	176
3. ledd: <i>"bispedømmerådet"</i>	177
4. ledd, 1. punktum: <i>"Kirkemøtet"</i>	177
4. ledd, 2. punktum: <i>"forholdet mellom rettssubjektene"</i>	177
4. ledd, 3. punktum: <i>"sammensetning, valgordning og oppgaver"</i>	179
6. og 7. ledd: <i>"felles forpliktelse"</i>	179
8. ledd: <i>"Kongens myndighet"</i>	179
§ 5 Kirkelig inndeling	180
Innledende kommentar	180
1. ledd: <i>"Den norske kirke er inndelt ..."</i>	181
2. ledd: <i>"nye sokn"</i>	183
3. ledd: <i>"prostiinndelingen - overgangsbestemmelser"</i>	185
3. ledd: <i>"retningslinjer for kirkelig inndeling og forsøk"</i>	185
4. ledd: <i>"døve menigheter, samiske menigheter og andre katedralmenigheter"</i>	186
§ 6 Tilhørighet og medlemskap	187
Generell kommentar	187
1. ledd: <i>"krav om medlemskap"</i>	188
2. ledd, 1. og 2. punktum: <i>"medlemskapskriterier"</i>	189
2. ledd, 3. punktum: <i>"myndighet til Kirkemøtet"</i>	190
3. ledd: <i>"medlemsregister"</i>	190
§ 7 Stemmerett og valgbarhet	191
1. ledd: <i>"stemmerett og valgbarhet"</i>	192
2. ledd: <i>"kirkelig manntall"</i>	192

Kapittel 2. Understøttelse av Den norske kirke

§ 8 Kirkens økonomi	193
Innledende kommentar: ”statens understøttelse”	194
”Fra drift av geistlighet til understøttelse av kirke”	195
1. ledd: ”statsbudsjettet - bokstav a) – l)”	195
”Fra bevilgning til tilskudd”	196
”Pengeflyten”	198
2. ledd: ”kommunens økonomiske ansvar”	200
”Pengene ut av kommunen?”	201
2. ledd: ”kontorhold”	202
4. ledd: ”biskopens forordning”	202
4. ledd: ”nødvendige kirkelige tjenester kan ytes”	204
4. ledd: ”tilfredsstillende arbeidsforhold”	205
4. ledd: ”administrativ hjelp og faglig kompetanse”	206
6. ledd: ”Kongen gir forskrift”	206
8. ledd: ”kommunal medvirkning”	206
§ 9 Opptak av lån m.m	207

Kapittel 3. Kirker

§ 10 Definisjon av og eiendomsrett til kirke	208
1. ledd: ”hva er en kirke? – godkjenning av ny kirke”	209
2. ledd: ”sokn og soknekirke”	210
3. ledd: ”eiendomsretten”	210
”Nidarosdomen”	211
§ 11 Forvaltning av kirkene og begrensning i rådighet	211
”Begrensningene i soknets kompetanse”	213
”Kirkens inventar og utstyr”	213
§ 12 Kirkefond	213
”Hva er et kirkefond?”	214
§ 13 Betaling for bruk av kirken m.v.	215
§ 14 Oppføring av ny kirke m.v.	216

Videreføring av nåværende kirkelovs kapittel 5

Innholdet i nåværende kapittel 5 Forskjellige bestemmelser	218
”Videreføring av bestemmelsene i nåværende kap 5”	219

Nytt kapittel 4. Forskjellige bestemmelser .....

Kommentar (1): ”videreføring: fra kirkelov til Kirkemøtets kirkeordning”	220
Nåværende § 28 ”retningslinjer for arbeidet i møter og råd”	220
Nåværende § 29 ”krav om medlemskap”	221
Nåværende § 30 ”møte- og stemmeplikt”	221
Kommentar (2): ”bestemmelsen oppheves”	221
§ Krav til praktisk-teologisk utdanning	221

"Krav om praktisk-teologisk utdanning"	222
"Kvalifikasjonskrav for ordinasjon og tilsetning som prest"	222
"Praktisk-teologisk seminar"	224
"Hvilke bestemmelser skal gi hjemmel for hva"	225
Kommentar (3): "videreføring: fra kirkelov til kirkelov"	227
§ 15 Tjenesteordninger	227
§ 16 Tjenestebolig og boplikt.....	230
"Tjenestebolig"	230
"Boplikt"	231
§ 17 Medbestemmelse og tariffavtaler	231
"Partsansvar og tariffavtaler"	232
"Det partssammensatte utvalg og tilsetninger"	233
"De statsansatte"	233
"Arbeidsgiver- og partsansvar i fremtiden"	234
§ 18 Konfirmasjonsopplæring i skolens tid	234
§ 19 Kirkebokføring	235
"Hjemmel for personregistrering"	235
"Ansvaret for registeret"	237
"Opplysninger av betydning for kirkelig virksomhet"	237
§ 20 Saksbehandlingsregler	237
1. ledd: "offentlighetslov og forvaltningslov"	238
"Klagerett etter forvaltningsloven på biskopens enkeltvedtak"	238
2. ledd: "klagerett etter offentlighetsloven"	239
3. ledd: "ugildhet"	240
§ 21 Avgrensning av lovens virkeområde	242
Kommentar (4): "overgangsbestemmelser mellom nåværende, revidert og ny kirkelov"	243
§ 22 Tap av presterettigheter	243
"Nåværende bestemmelser"	245
"Hva er presterettigheter"	247
"To rettstilstander"	248
§ 23 Ikrafttredelse og opphevelse av andre lover m.v.....	249
"Gyldigheten av andre lover"	249
1. ledd, 2. punktum: "ikrafttredelse til ulik tid"	250
3. ledd: "de særskilte bestemmelser om den ordinerte tjeneste"	250
"Tilsettingsmyndighet for prest, prost og biskop"	250
"De mange kgl.res."	252
"Gudstjenestefeltet"	253
"Regler for bruk av kirken"	253
"Bekjennelsesskriftene"	254

Hefte 4 – Kirkemøtets regler m.v og vedlegg

Del 11 – Kirkemøtets regler

1. Tjenesteordning for biskop - kommentarer.....	4
Forslag til ny tjenesteordning fastsatt av Kirkemøtet	18
3. Tjenesteordning for prost - kommentarer.....	21
Forslag til ny tjenesteordning fastsatt av Kirkemøtet	30
4. Tjenesteordning for menighetsprester - kommentarer.....	32
Forslag til ny tjenesteordning fastsatt av Kirkemøtet	42
5. Ordning for kategorialmenigheter og valgmenigheter.....	46
Forslag til regler fastsatt av Kirkemøtet	53
6. Delegasjon fra menighetenes fellesråd / prostirådet til menighetsråd	54
Forslag til regler fastsatt av Kirkemøtet	57

Del 12 - Administrative og økonomiske konsekvenser .....

58

Del 13 – Områder som krever videre utredning

1. Regler for tilsetting av biskop, herunder ledende biskop i Bispemøtet	59
2. Forskrift for tilsetting av prost	60
3. Forskrift for tilsetting av menighetsprest	60
4. Behandling av læresaker etter nedleggelse av Lærenemnda	60
5. Arbeidsfordeling mellom Kirkemøtet og Bispemøtet	61
6. Rettslig forpliktelse på vegne av de to rettssubjekter	61
7. Opplysningsvesenets Fond	61
8. Kirken på Svalbard	62
9. Nidarosdomen	62
10. Spesialtjenestene ved Helseforetak, fengsler, universitet, Forsvaret m.v. .	63
11. Den vigslede tjeneste	63
12. Virksomhetsoverdragelse og de tilsatte rettigheter og plikter	63
13. Eiendomsretten til kirkelig fond, legater og stiftelser	64
14. Gjennomgangen av de mange kongelige resolusjoner	64
15. OU-prosess	65
16. De økonomiske og administrative konsekvenser av arbeidsgruppens hovedforslag	65

Del 14 – Vedlegg

1. Oversikt over hvor bestemmelsene i nåværende kirkelov gjenfinnes i arbeidsgruppens forslag	66
2. Oversikt over hvor Kirkemøtets vedtak i sak KM 8/05 gjenfinnes i arbeidsgruppens utredning	87
3. Oversikt over hvor Kirkemøtets hovedprinsipper for ny kirkeordning (sak KM 8/07) gjenfinnes i arbeidsgruppens utredning	89
4. Folketall, betjening m.v. som basis for kirkelig inndeling – tabeller	96
5. Samelovens språkregler	119
6. Virksomhetsoverdragelse – betenkning FOU 8. april 2008	125
7. Kirkeforliket av 10. april 2008	141
8. Ordliste	143